

Projekt

z dnia 11 czerwca 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XIII/96/2025
RADY GMINY ŚWIDNICA**

z dnia 25 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w gminie Świdnica wraz z Diagnozą Usług Społecznych na lata 2025-2028

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465; 1572, 1907 i 1940), oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2024 poz. 1283 i poz. 1572 oraz z 2025 r. poz. 620) Rada Gminy Świdnica uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się lokalny program pomocy społecznej t.j. „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w gminie Świdnica wraz z Diagnozą Usług Społecznych” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świdnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

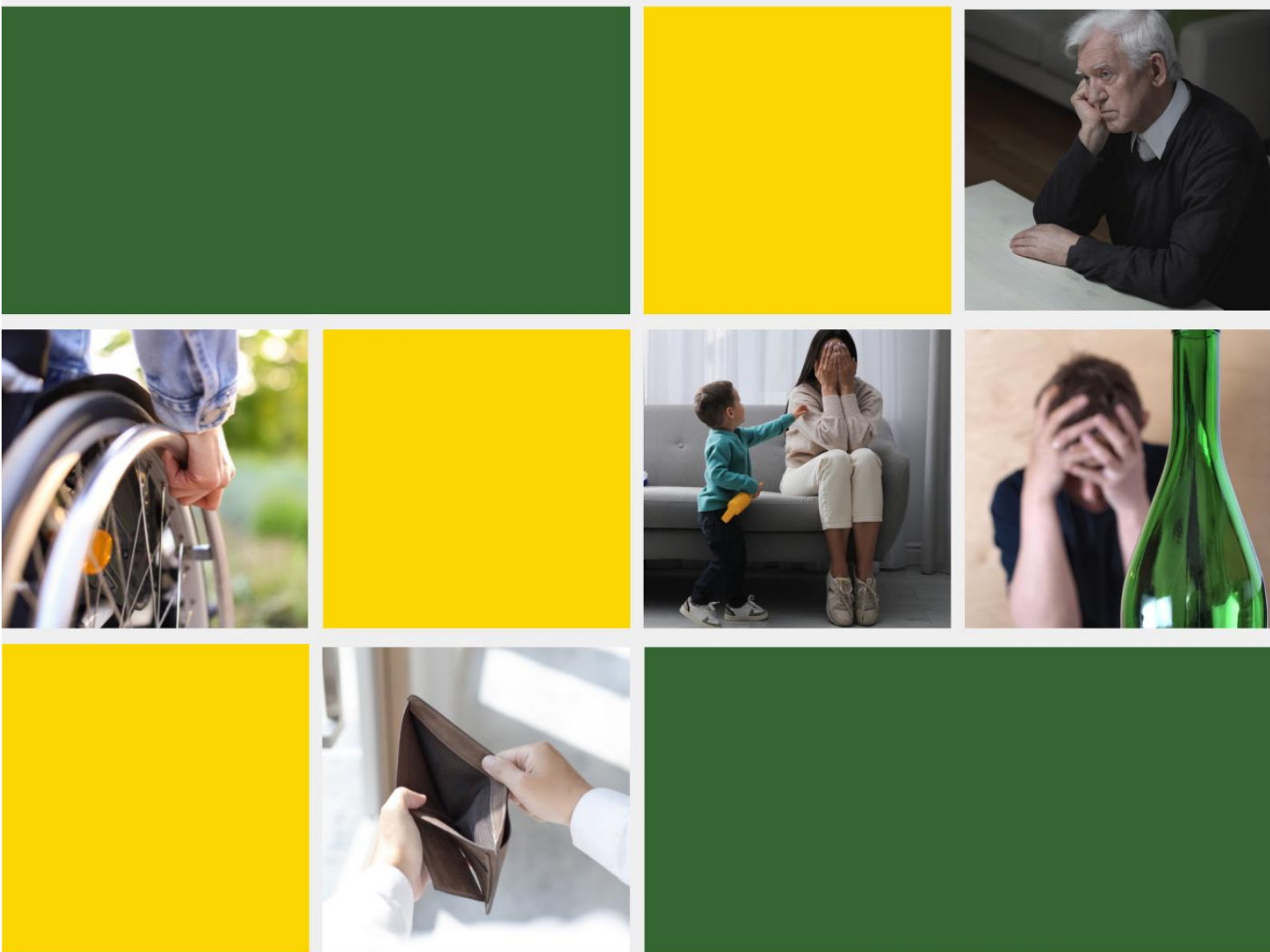
Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Marczewski

Załącznik do uchwały Nr XIII/96/2025
Rady Gminy Świdnica
z dnia 25 czerwca 2025 r.

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych **NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
METODOLOGIA BADAŃ	6
CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA	6
PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE	7
ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE.....	7
DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ	9
NARZĘDZIA BADAWCZE	11
OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZĄ	12
POŁOŻENIE.....	12
UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	12
PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE ŚWIDNICA.....	15
POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA	16
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	16
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	24
PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA.....	30
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	30
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	34
WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH	38
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	38
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	41
EDUKACJA PUBLICZNA.....	47
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	47
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	48
PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI	49
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	49

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	52
KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA.....	57
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	57
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	57
AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	59
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH.....	59
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	64
PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ	66
PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	66
WNIOSKI	68
REKOMENDACJE	73
BIBLIOGRAFIA	78
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	79

Tabela 1. Wykaz użytych skrótów

Skrót	Rozwinięcie
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CPT	Centrum Psychologiczno-Terapeutyczne w Świdnicy
DDPS	Dzienny Dom Pobytu Senior+
DPS	Dom Pomocy Społecznej
GBP	Gminna Biblioteka Publiczna
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GOK	Gminny Ośrodek Kultury
KCPU	Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
KDR	Karta Dużej Rodziny
NK	procedura „Niebieskie Karty”
NGO	(ang. <i>non-government organization</i>) – organizacja pozarządowa
PES	podmioty ekonomii społecznej
PIK	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
pp.	punkt procentowy
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze
PWD	Placówka Wsparcia Dziennego
UG	Urząd Gminy Świdnica
ZI	Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Usługi społeczne obejmują działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób z niepełnosprawnościami i starszych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska oraz reintegracji zawodowej i społecznej.

Usługi te realizowane są przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, a ich świadczenie opiera się na pomocy w formie niematerialnej. Docelowo, mogą one być realizowane przez Centra Usług Społecznych.

W odpowiedzi na możliwość wprowadzenia zmian w zakresie prowadzenia polityki społecznej, Gmina Świdnica przeprowadziła diagnozę, która dostarcza jej władzom informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz potencjale usługowym wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, które w sposób funkcjonalny i holistyczny powinny uzupełniać dotychczas świadczone usługi społeczne.

Trafna, rzetelna i użyteczna diagnoza potrzeb i potencjału powinna spełniać kilka podstawowych warunków, do których należą:

- wieloaspektowość – powinna uwzględniać różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, dostarczać wiedzę na temat potrzeb społecznych, jak i zakresu oferowanych usług społecznych;
- kompleksowość – powinna uwzględniać szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę;
- zróżnicowanie metod badawczych – powinna łączyć metody i techniki badawcze;
- partycypacja – powinna zapewniać uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu;

- praktyczność – powinna dostarczać władzom Gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Niniejszy raport jest efektem przeprowadzonej Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica, która przyczyni się do zaprojektowania działań wspierających, świadczonych przez wspólnotę samorządową, które w sposób funkcjonalny będą uzupełniać usługi społeczne realizowane przez podmioty działające w zakresie polityki społecznej na terenie Gminy Świdnica.

METODOLOGIA BADAŃ

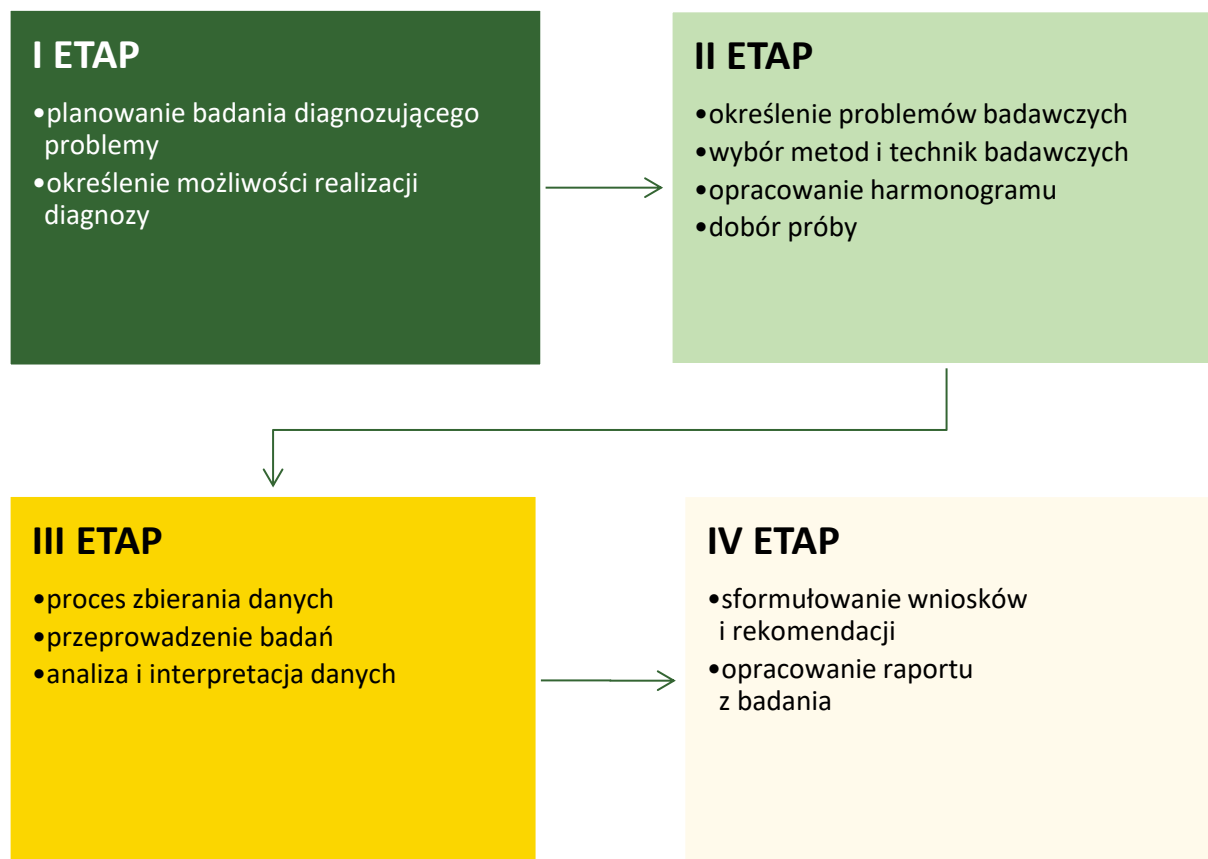
CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii, będących jednocześnie celami szczegółowymi przeprowadzonej diagnozy:

- wskazanie i określenie uwarunkowań oraz możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- rozpoznanie zasobów i potencjału do poszerzania oferty usług społecznych w Gminie Świdnica.

Przeprowadzone badanie diagnozujące potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 1. Etapy procesu badawczego

Źródło: opracowanie własne

PROBLEMY I PYTANIA BADAWCZE

Punktem wyjścia badań jest określenie problemu badawczego, tj. istotnego pytania lub zespołu pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie. Do wyjaśnienia problemu badawczego niezbędne są pytania szczegółowe, których sformułowanie ułatwia analizę całego zagadnienia, pomaga w rozplanowaniu badań, sprzyja lepszemu doborowi narzędzi badawczych, a także chroni badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

Przyjmując powyższe określenie problemu badawczego, w niniejszej diagnozie sformułowano następujący problem główny:

Jakie potrzeby w zakresie usług społecznych występują obecnie w Gminie Świdnica?

W oparciu o problem główny wysunięto następujące pytania badawcze:

1. Jakie grupy mieszkańców powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych?
2. Jaki jest obecny stan świadczonych usług w Gminie Świdnica?
3. Jakie usługi społeczne należy realizować na terenie Gminy Świdnica w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców?
4. Jaki potencjał (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej oraz podmiotów prywatnych) można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców oraz poszerzania oferty usług społecznych?

ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica.

Przez metodę badawczą rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania

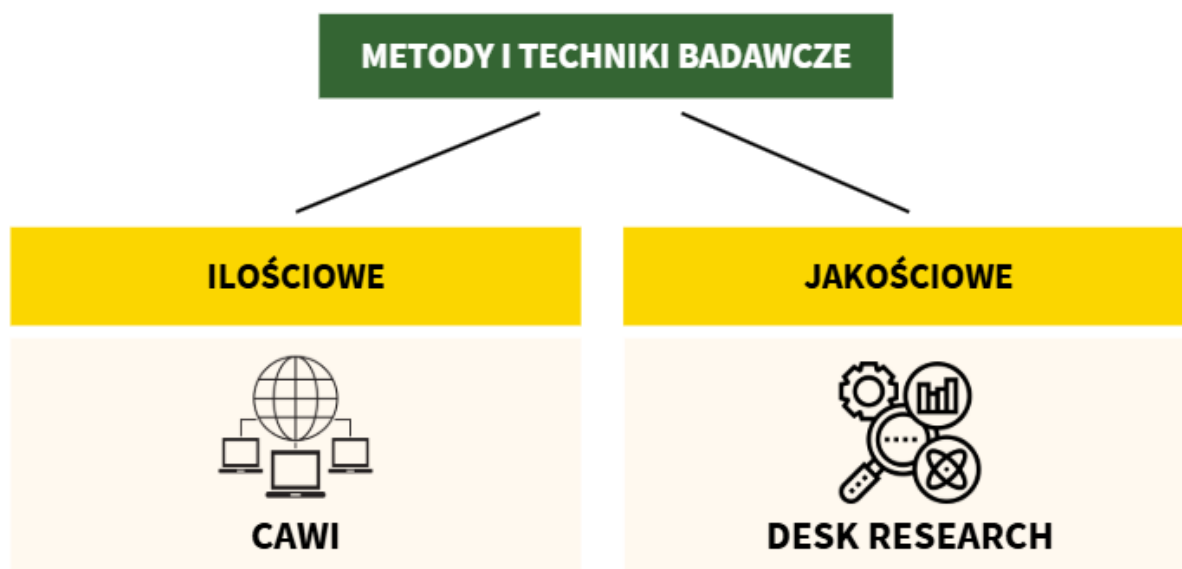
¹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

„jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na całą populację².

Badania zostały wykonane zarówno zgodnie z metodologią jakościową, jak i ilościową. W przypadku badania ankietowego mieszkańców wykorzystana została technika CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*), polegająca na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna w formie online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również analizę danych zastanych (ang. *Desk Research*), czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Świdnica.

Rysunek 2. Wykorzystane metody i techniki badawcze

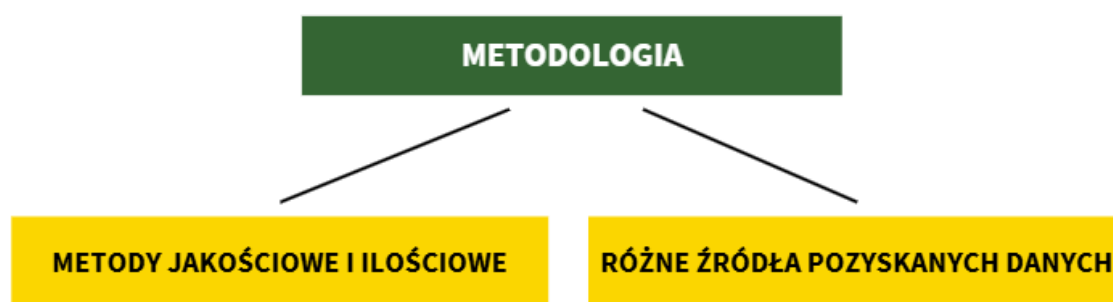

Źródło: opracowanie własne

² Przewłocka J., CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju, s. 97.

Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk. W badaniach zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze. Pozwoliło to na uzyskanie bardziej wiarygodnych oraz pogłębionych wniosków oraz sporządzenie wszechstronnego opisu i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Rysunek 3. Podsumowanie dotyczące metodologii badawczej

Źródło: opracowanie własne

DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ

Badana przez nas zbiorowość najczęściej jest zbyt liczna, aby poddać analizie jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, kierowano się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie **losowy dobór próby** umożliwił taki wybór respondentów, by stanowili oni jak najbardziej wartościowe źródło informacji o badanym zjawisku.

Rysunek 4. Wykorzystany dobór próby

Źródło: opracowanie własne

Badania prowadzone były w drugim kwartale 2025 roku. Wzięło w nich udział łącznie 54 mieszkańców Gminy Świdnica.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

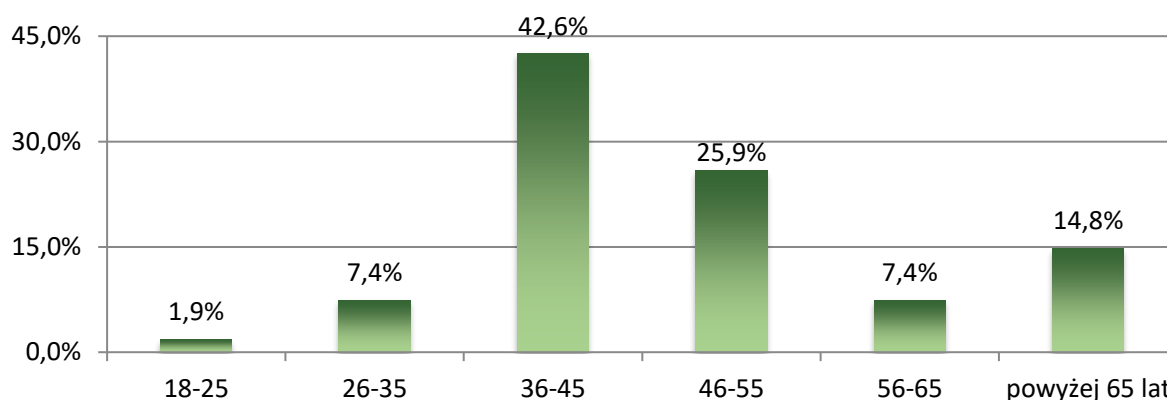
W badaniu diagnozującym potrzeby mieszkańców Gminy Świdnica w zakresie usług społecznych wzięło udział 54 mieszkańców powyżej 18 roku życia. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczną przewagę miały kobiety – stanowiły one 72,2% ogółu, natomiast mężczyźni – 27,8%.

Rysunek 5. Płeć uczestników badania:

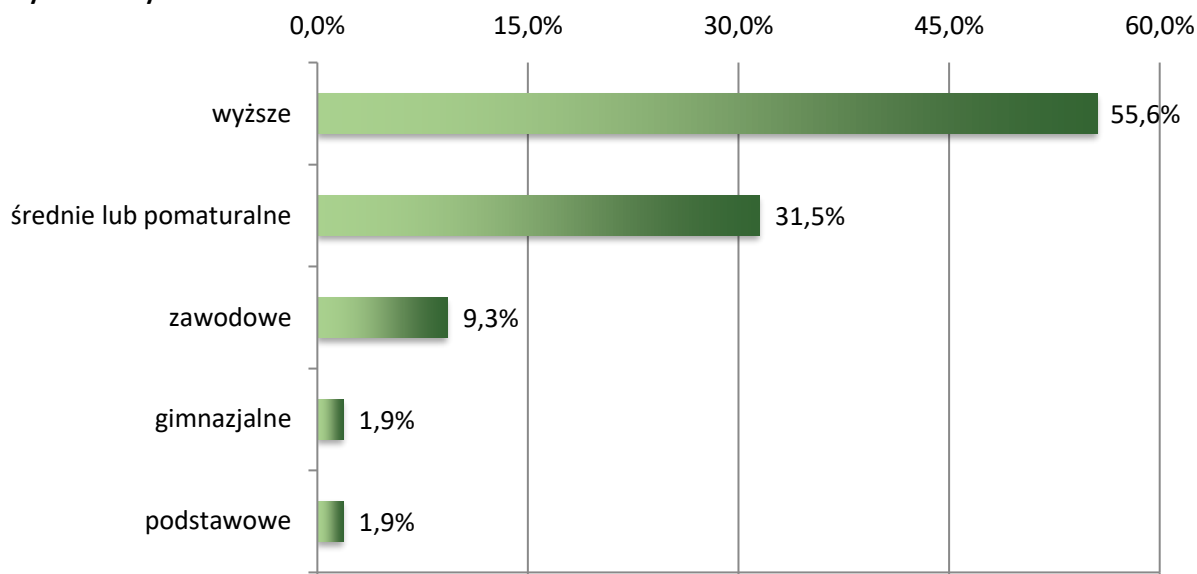
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (42,6%). Wśród osób biorących udział w badaniu duży udział mieli również mieszkańcy w wieku 46-55 lat (25,9%) oraz powyżej 65 roku życia (14,8%). Mniejszy odsetek stanowili respondenci w wieku 56-65 lat oraz 26-35 lat (po 7,4%), a także do 25 roku życia (1,9%).

Wykres 1. Wiek respondentów:

Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (55,6%) oraz średnim lub pomaturalnym (31,5%). 9,3% badanych posiada wykształcenie zawodowe, natomiast po 1,9% – podstawowe lub gimnazjalne.

Wykres 2. Wykształcenie:

NARZĘDZIA BADAWCZE

Narzędzie badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynności, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzie badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań. Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany był w przeprowadzonych badaniach,
- kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

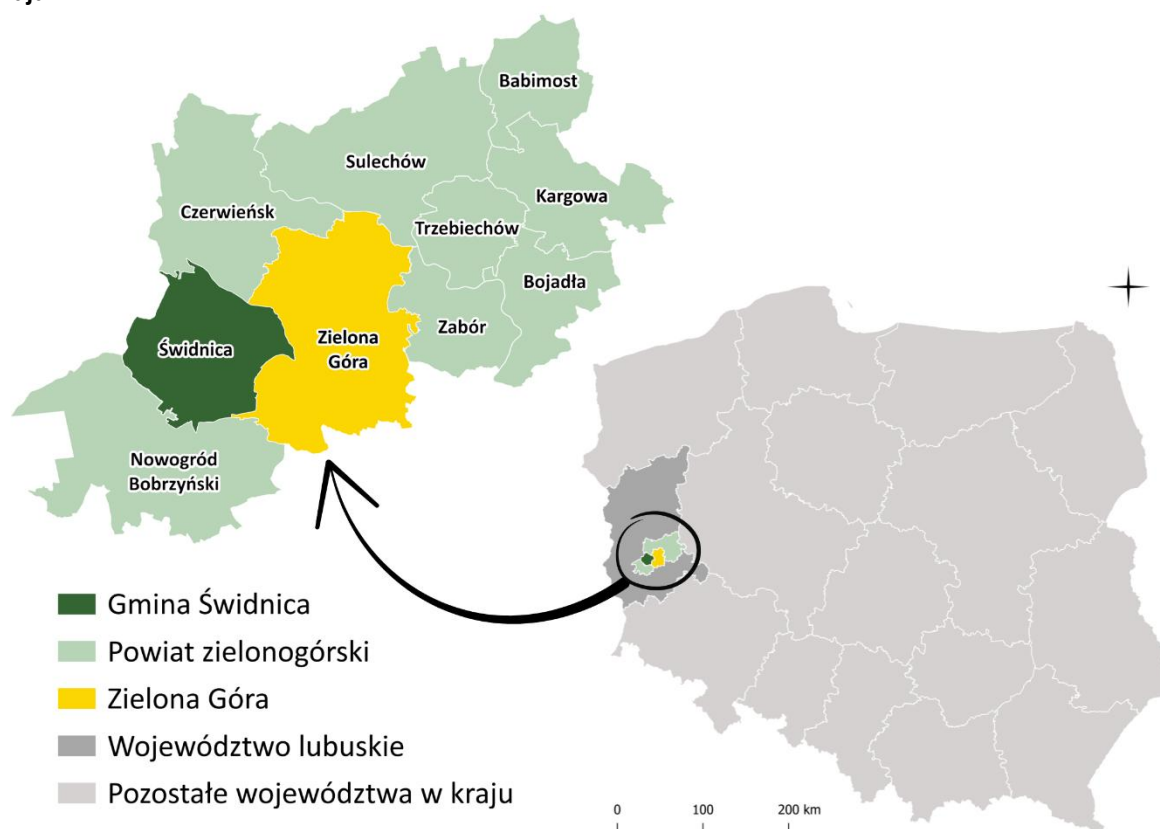
Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Widniała w nim informacja o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania, pytań właściwych oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowanie respondentom za udział w badaniu.

OPIS OBSZARU OBJĘTEGO DIAGNOZĄ

POŁOŻENIE

Świdnica to gmina wiejska, zlokalizowana w województwie lubuskim, w powiecie zielonogórskim. Gmina zajmuje obszar 160,8 km² i stanowi 11,9% powierzchni powiatu. Świdnica ma dogodne usytuowanie ze względu na bliskość największego miasta w województwie – Zielonej Góry. W skład Gminy wchodzi 11 sołectw.

Rysunek 6. Położenie Gminy Świdnica na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju

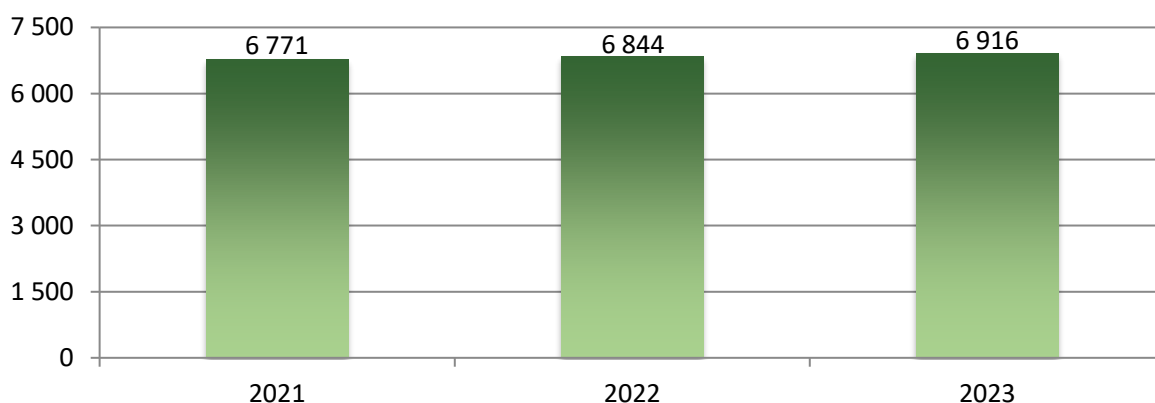
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Świdnica zamieszkuje 6 916 osób (stan na 31 grudnia 2023 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców uległa nieznacznemu zwiększeniu, co obrazuje poniższy wykres.

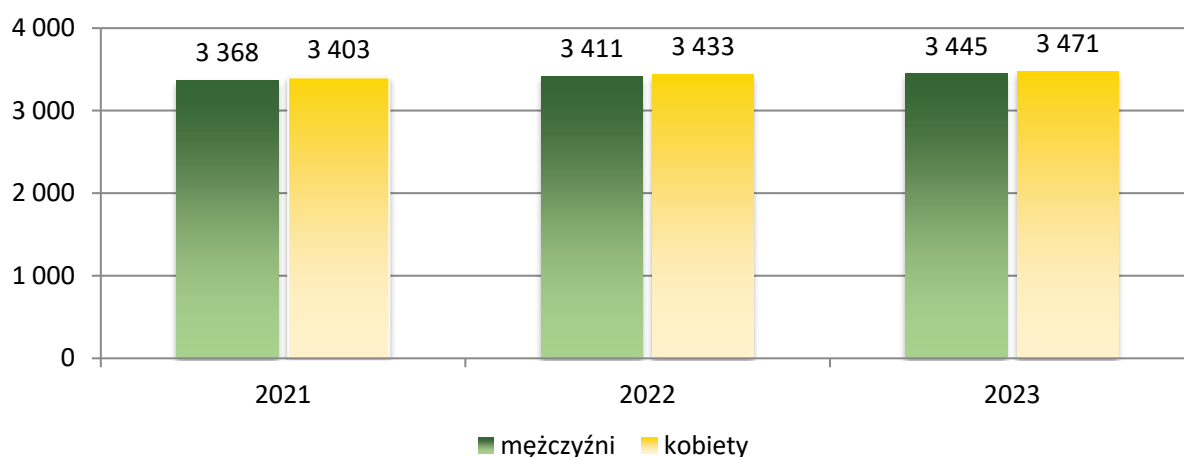
Wykres 3. Liczba osób zamieszkujących Gminę Świdnica w latach 2021-2023³

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba kobiet zamieszkujących Gminę Świdnica jest nieznacznie większa od liczby mężczyzn – stanowią one 50,2% ogółu populacji Gminy (3 471 osób), natomiast mężczyźni – 49,8% (3 445 osób). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 101, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 101 kobiet.

Wykres 4. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Świdnica ujemny i wynosi -13 (stan na koniec 2023 roku). Na przestrzeni lat 2021-2023 przyrost naturalny w Gminie ulegał wahaniom, gdyż w 2021 roku wyniósł -13, w 2022 roku spadł do wartości -20, a następnie ponownie w 2023 roku wyniósł -13.

³ W momencie opracowywania diagnozy dane pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2024 nie były jeszcze dostępne, w związku z czym analizie poddano statystyki pochodzące z lat 2021-2023, aby móc ukazać pewne tendencje

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
urodzenia żywe	53	41	38
zgony	66	61	51
przyrost naturalny	-13	-20	-13

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Struktura ludności w Gminie Świdnica według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- 19,3% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – 18 lat i mniej;
- 59,2% mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 21,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni lat 2021-2023 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym uległ zmniejszeniu – z 20,0% w 2021 roku, przez 19,5% w 2022 roku do 19,3% w 2023 roku. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności odnotował podobne tendencje – różnica pomiędzy rokiem 2021 a 2023 wyniosła 0,7 pp. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym uległ zwiększeniu i w 2023 roku ukształtował się na poziomie 21,5%, a więc o 1,4 pp. więcej niż w 2021 roku.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica w latach 2021-2023 (w procentach)

wyszczególnienie	2021	2022	2023
wiek przedprodukcyjny	20,0	19,5	19,3
wiek produkcyjny	59,9	59,8	59,2
wiek poprodukcyjny	20,1	20,6	21,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji. W 2023 roku zarejestrowano 152 zameldowania oraz 73 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji było dodatnie i wyniosło 79. Na przestrzeni lat 2021-2023 saldo migracji uległo wzrostowi, jednocześnie każdorazowo przyjmowało wartości dodatnie. Szczegółowe informacje znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 4. Saldo migracji w Gminie Świdnica w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
zameldowania	111	143	152
wymeldowania	102	81	73
saldo migracji	9	62	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ W GMINIE ŚWIDNICA

W niniejszej części określone zostały zasoby Gminy Świdnica w zakresie usług społecznych wraz z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców, w podziale na określone obszary:

- 1) polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny wraz z systemem pieczy zastępczej i pomocą społeczną,
- 2) promocja i ochrona zdrowia,
- 3) wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- 4) edukacja publiczna,
- 5) przeciwdziałanie bezrobociu i bezdomności,
- 6) kultura, kultura fizyczna oraz turystyka,
- 7) aktywność obywatelska,
- 8) priorytetowość działań.

Każdy z powyższych podrozdziałów został podzielony na 2 części:

Analiza danych zastanych

Potrzeby w zakresie usług społecznych
w opinii dorosłych mieszkańców

Poniższa analiza opierała się na danych empirycznych pochodzących z różnego rodzaju dokumentów, sprawozdań i raportów w zakresie polityki społecznej. Posłużono się także danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Analiza obszaru jakim jest polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny rozpoczęta została od przedstawienia wskaźników dotyczących małżeństw mieszkańców Gminy Świdnica, w porównaniu do wartości w całym województwie lubuskim oraz Polsce. Jak wynika z zebranych danych, liczba małżeństw na 1 000 ludności w Gminie na przestrzeni lat 2021-2023 uległa zwiększeniu, przyjmując w 2023 roku wartość równą 3,1, która była jednocześnie niższa niż na terenie całego województwa lubuskiego (3,7) oraz Polski (3,9).

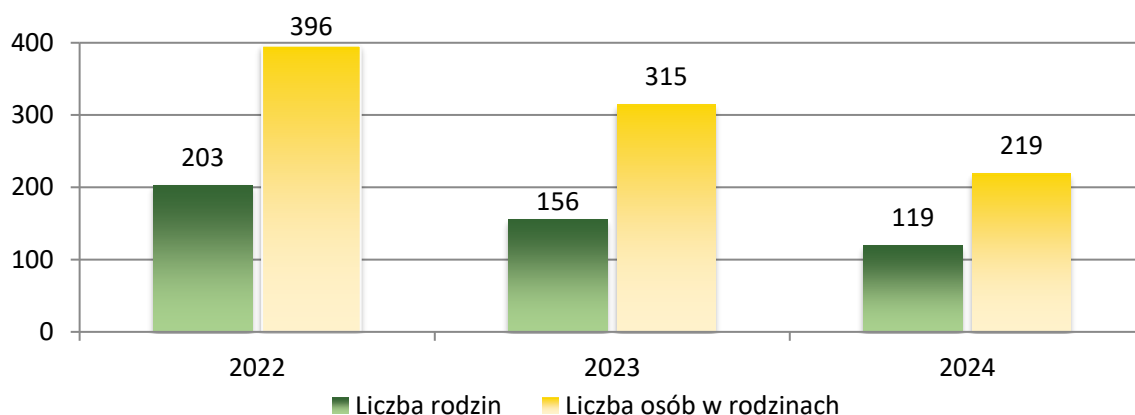
Tabela 5. Liczba małżeństw na 1 000 ludności w Gminie Świdnica w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski w latach 2021-2023

Gmina Świdnica			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	2,5	3,1	3,1
województwo lubuskie			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,1	4,0	3,7
Polska			
wyszczególnienie	2021	2022	2023
małżeństwa na 1 000 ludności	4,4	4,1	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzać istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną w Gminie Świdnica zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świdnica uległa spadkowi. W 2024 roku pomocą społeczną objętych było 119 rodzin – to o 84 mniej niż w 2022 roku. W stosunku do 2022 roku zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świdnica w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

GOPS w Świdnicy realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnościami. W 2024 roku z pomocy w formie posiłków skorzystało łącznie 41 osób, przy czym wszystkie z nich to dzieci. W ciągu analizowanych lat liczba osób otrzymujących świadczenie niepieniężne uległa spadkowi, co szczegółowo obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób ogółem	60	59	41
liczba dzieci	58	55	41

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 800+”, które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmował nowe sprawy, natomiast od czerwca 2022 roku przejął całkowitą obsługę zadania, dotychczas realizowanego przez ośrodki pomocy społecznej. Świadczenie 800+ przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 800 zł miesięcznie (do 31 grudnia 2023 roku wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na dziecko). Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

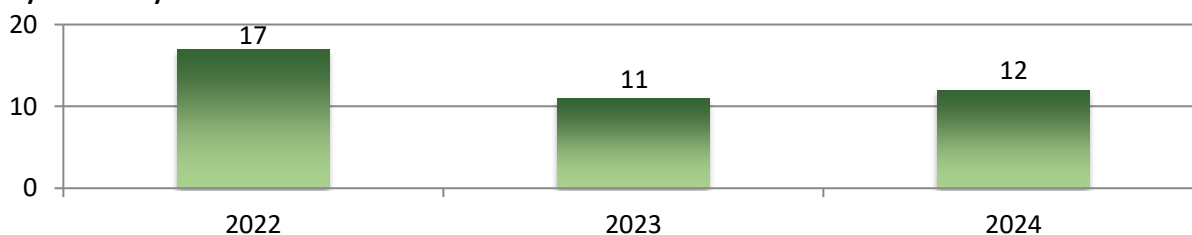
Mieszkańcy Gminy mogą skorzystać także ze wsparcia na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem Programu „Za Życiem” jest udzielenie pomocy kobietom w ciąży zagrożonej, a także dzieciom, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, bądź nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałą w okresie prenatalnym. Świadczenie przysługuje jednorazowo, w wysokości 4 000 zł jednemu z rodziców, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka.

Gminy z dniem 01.07.2018 roku otrzymały do realizacji nowe zadanie, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, przysługujących w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy proponowane jest wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze Karty mają możliwość korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej, po niższej cenie. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, a dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia).

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom i w 2024 roku osiągnęła wartość 12. Wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2024 roku znajdowały się 3 rodziny niepełne.

Wykres 6. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024

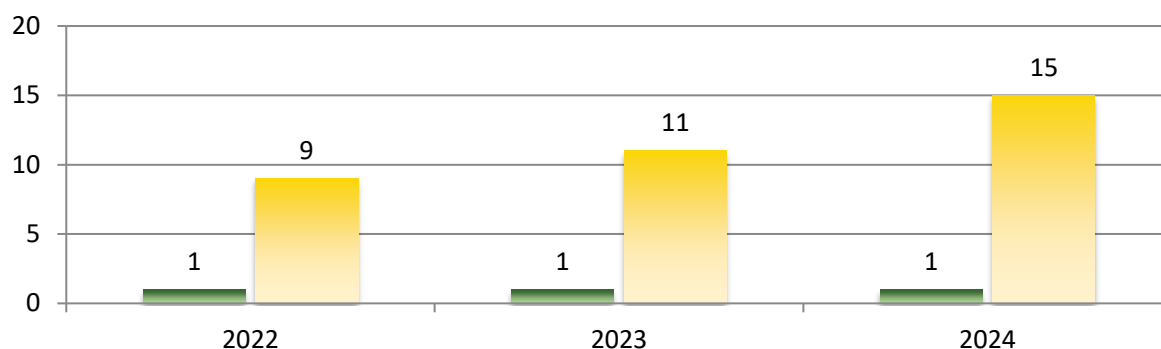
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na siódmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 119, a więc rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły **10,1% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział ulegał wahaniom, gdyż w 2022 roku było to 8,4%, natomiast w 2023 roku – 7,1%.

Poprawa całościowego funkcjonowania rodziny jest możliwa dzięki wspierającej aktywności asystenta rodziny, którego możliwość przydzielenia do danej rodziny wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2024 roku w GOPS zatrudniony by 1 asystent rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania w omawianym roku prowadził on pracę w 15 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W latach 2022-2024 zauważalny jest wzrost w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy, natomiast liczba asystentów pozostaje na tym samym poziomie.

Wykres 7. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W latach 2022-2024 w Gminie Świdnica nie było rodzin wspierających, których zadaniem jest niesienie pomocy rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działań obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące zjawiska przemocy domowej, korzystających z pomocy z tego powodu rodzin oraz zasobów na terenie Gminy Świdnica umożliwiających pomoc i przeciwdziałanie temu problemowi.

Działaniami mającymi na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc domową zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Świdnica na lata 2021-2025. Na przestrzeni analizowanych lat tylko w 2022 roku 1 rodzina korzystała ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy domowej⁴.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. W 2024 roku liczba posiedzeń Zespołu wyniosła 10, natomiast w 2022 były to 4 spotkania w skali roku, a w 2023 roku – 3. Świadczy to o znacznych wahaniami w tym zakresie. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe. W 2024 roku funkcjonowało 59 grup, podczas gdy w 2022 roku było ich 8, a w 2023 roku – 20. W ciągu omawianych lat, liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych uległa znaczącemu wzrostowi, co szczegółowo przedstawia kolejna tabela.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	10
liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych	8	20	59
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	8	20	59

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy

⁴ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można wzrost w zakresie liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W 2024 roku wszczęto 21 nowych procedur NK, a 8 kontynuowano z poprzednich lat. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba wszczętych procedur NK	2	4	21
liczba kontynuowanych procedur NK wszczętych w poprzednich latach	0	0	8

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

Z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2024 roku 74 osoby objęte działaniami w ramach procedury NK, doświadczyły przemocy domowej, z czego 22 to kobiety, 24 – mężczyźni oraz 28 – dzieci. W stosunku do poprzednich lat w 2024 roku zauważyć można ponad kilkukrotny wzrost liczby osób doznających przemocy, gdyż w 2022 roku były to 2 osoby, natomiast w 2023 roku – 16.

Tabela 9. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób doznających przemocy, w tym:	2	16	74
kobiety	1	11	22
mężczyźni	0	5	24
dzieci	1	0	28

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku zakończono łącznie 14 procedur NK, w tym 13 na skutek ustania przemocy domowej oraz 1 z powodu braku zasadności podejmowania działań. Na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować wzrost w zakresie liczby zakończonych procedur. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 10. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

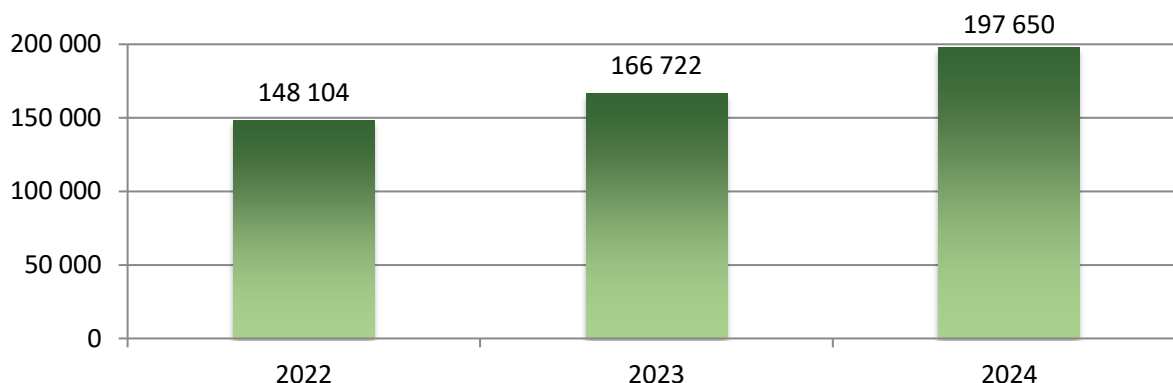
Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zakończonych procedur NK, w tym:	6	7	14
na skutek ustania przemocy domowej	6	7	13
z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	0	0	1

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

W sytuacji, kiedy rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić dziecku odpowiedniej opieki i warunków do rozwoju, jest ono umieszczane w pieczy zastępczej. Gmina Świdnica w 2024 roku poniosła koszt za opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wysokości 197 650 zł. Należy zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat kwota świadczeń przeznaczonych na zabezpieczenie pobytu dzieci z terenu Gminy Świdnica w pieczy zastępczej, uległa znacznemu zwiększeniu.

Wykres 8. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

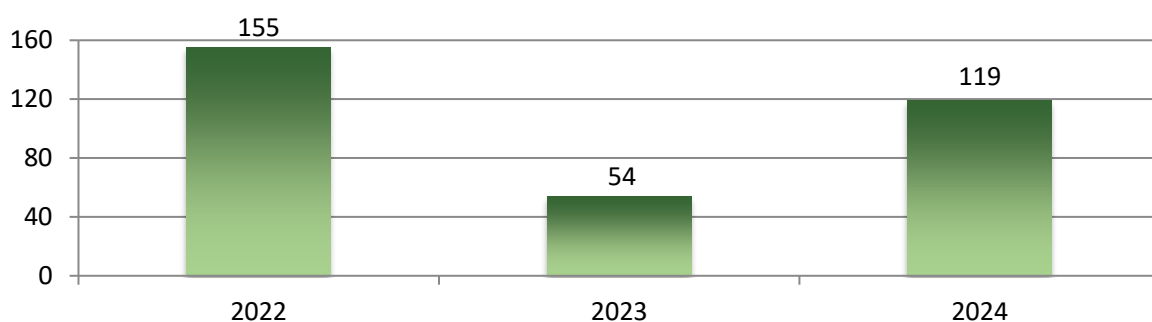
POMOC SPOŁECZNA

Gminne zadania z zakresu pomocy społecznej, określone w ustawie o pomocy społecznej oraz innych przepisach realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednym z działań mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi jest praca socjalna. Planowana jest ona w oparciu o wywiad środowiskowy, dokonaną ocenę i diagnozę. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności

i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Polega nie tylko na wsparciu finansowym, ale także na monitoringu środowiska, pomocy w kontakcie ze szkołą, przedszkolem, służbą zdrowia, urzędami, organizacjami pozarządowymi, jak również z rodziną w celu zapewnienia właściwej pomocy i opieki.

W 2024 roku objętych pracą socjalną było 119 rodzin, co oznacza, że na przestrzeni lat 2022-2023 ich liczba ulegała wahaniom. Wskaźnik pracy socjalnej, tj. stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100% w 2024 roku kształtował się na poziomie 100,0% – to więcej niż w latach poprzednich, gdyż w 2022 roku wartość ta wyniosła 76,7%, natomiast w 2023 roku – 34,6%.

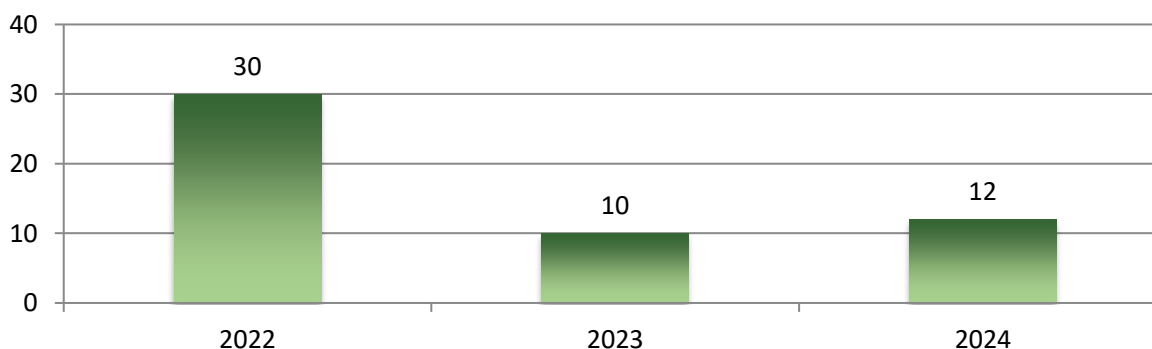
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kontrakt socjalny jest umową zawartą przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jak obrazuje poniższy wykres w latach 2022-2024 liczba zawartych kontraktów socjalnych ulegała wahaniom i w 2024 roku przyjęta wartość 12, tj. o 2 więcej niż w 2023 roku oraz o 18 mniej niż w roku bazowym.

Wykres 10. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia osobom tego pozbawionym. Następuje to poprzez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W latach 2023-2024 z pobytu w schroniskach skorzystało po 11 osób z terenu Gminy, natomiast w 2022 roku udzielono wsparcia w tej formie 8 osobom⁵.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

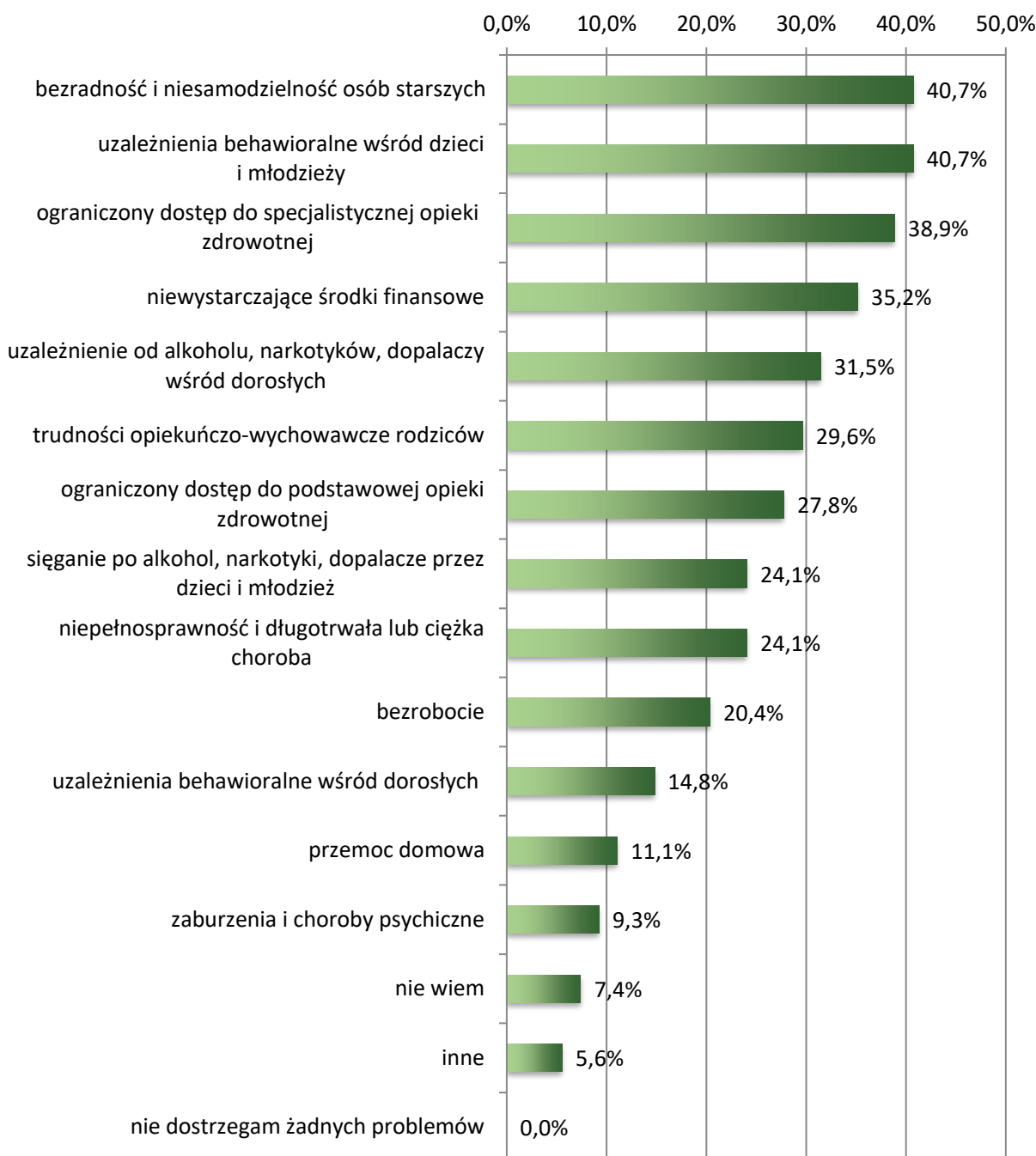
W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały wyniki badań ankietowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Pytania zawarte w kwestionariuszu miały na celu wskazanie potrzeb mieszkańców Gminy Świdnica w zakresie usług społecznych w sferze wspierania rodziny oraz wszelkich działań na jej rzecz.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli wskazać na główne problemy, które ich zdaniem dotyczą rodziny w Gminie Świdnica. Badani najczęściej wskazywali na **bezradność i niesamodzielną osób starszych oraz uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży** (po 40,7%). W dalszej kolejności typowano **ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej**, m.in. psychoterapii dorosłych, psychiatrii dziecięcej i terapii rodzinnej (38,9%) oraz **niewystarczające środki finansowe** (35,2%). Do istotnych problemów w opinii mieszkańców zaliczają się również: **uzależnienie od alkoholu, narkotyków i dopalaczy wśród osób dorosłych** (31,5%), **trudności opiekuńczo-wychowawcze rodziców** (29,6%) oraz **ograniczony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej** (27,8%).

Średnio co czwarty ankietowany wskazał na sięganie po alkohol, narkotyki i dopalacze przez dzieci i młodzież oraz niepełnosprawność i długotrwałą lub ciężką chorobę (po 24,1%), z kolei co piąty uczestnik badania wytypował bezrobocie (20,4%). W dalszej kolejności wskazywano na uzależnienia behawioralne wśród dorosłych np. nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych, hazard (14,8%), przemoc domową (11,1%), a także zaburzenia i choroby psychiczne (9,3%). 7,4% badanych trudno było odpowiedzieć na to pytanie, ze względu na brak wiedzy w tym zakresie, a wśród innych odpowiedzi (5,6%) wskazywano na: *bezdomność, brak miejsc dla dzieci i młodzieży, gdzie aktywnie mogliby spędzać czas, brak ścieżki rowerowej z Świdnicy do Zielonej Góry, brak kolumbarium na cmentarzu w Świdnicy.*

⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Wykres 11. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą rodziny w Gminie Świdnica? N=54⁶

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności poproszono o określenie potrzeb poszerzenia usług społecznych w obszarze wspierania rodzin z dziećmi na terenie Gminy Świdnica. Najwięcej, bo 53,7% badanych wskazało na **organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym ze specjalnymi potrzebami i z niepełnosprawnościami**, z kolei po 42,6% ankietowanych wytypowało **profilaktykę uzależnień i przemocy wśród dzieci**

⁶ N oznacza liczbę respondentów udzielających odpowiedzi na pytanie

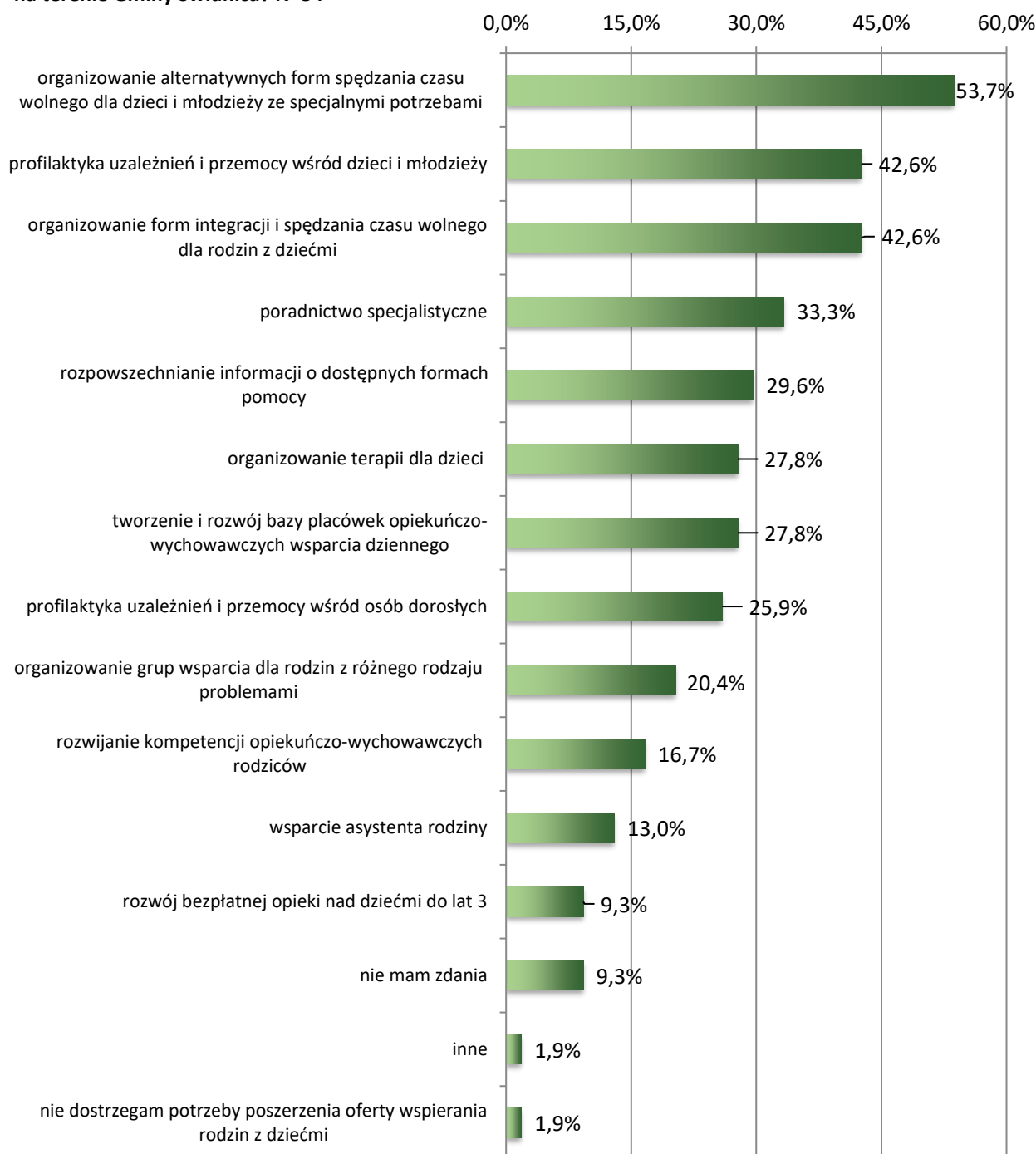
i młodzieży oraz organizowanie alternatywnych form integracji i spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. Średnio co trzeci respondent zaznaczył **poradnictwo specjalistyczne** (33,3%).

W dalszej kolejności dorośli mieszkańcy Gminy wskazywali na rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy (29,6%), a także organizowanie terapii dla dzieci oraz tworzenie i rozwój bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego (po 27,8%). Średnio co czwarty uczestnik badania wytypował profilaktykę uzależnień i przemocy wśród dorosłych (25,9%).

Najrzadziej wskazywano na organizowanie grup wsparcia dla rodzin z różnego rodzaju problemami (20,4%), rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców (16,7%), wsparcie asystenta rodziny (13,0%) oraz rozwój bezpłatnej opieki nad dziećmi do lat 3 (9,3%).

1,9% badanych nie dostrzega potrzeby poszerzania oferty wspierania rodzin z dziećmi na terenie Gminy Świdnica. Pozostałe 9,3% badanych nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 12. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin z dziećmi na terenie Gminy Świdnica? N=54

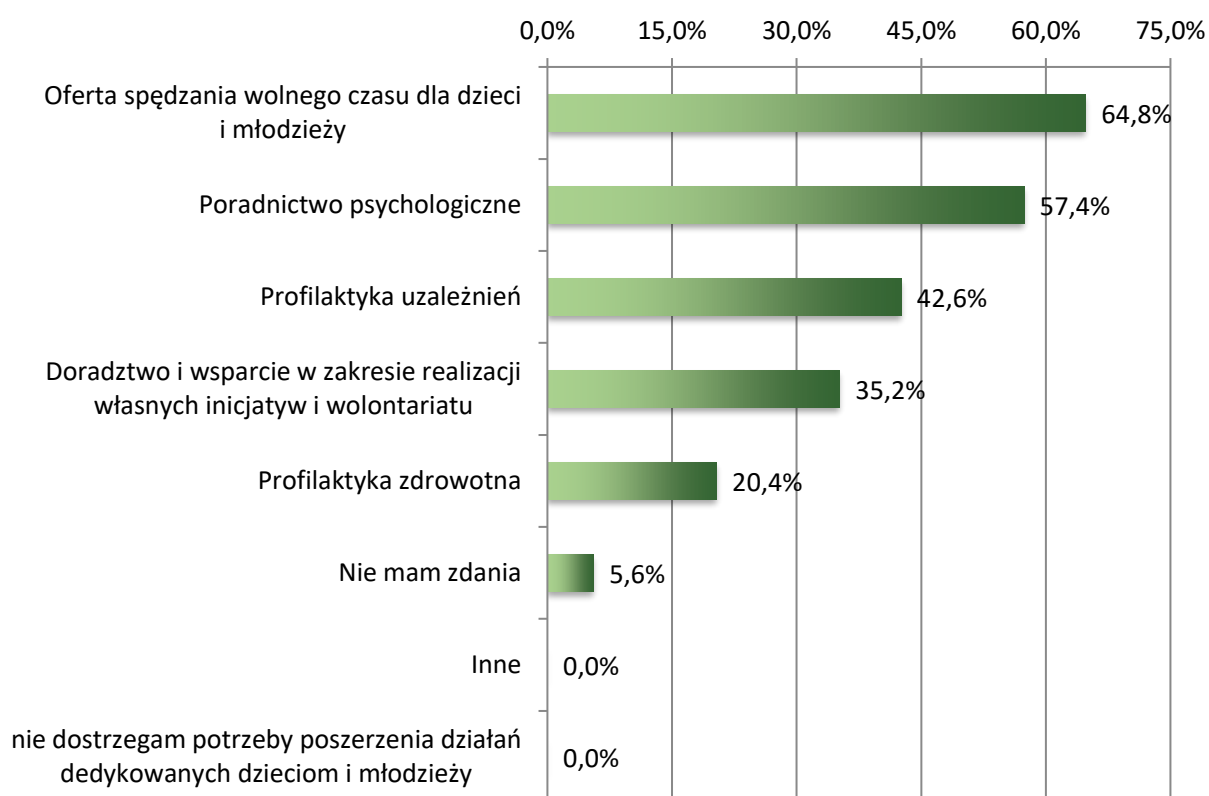

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badanych poproszono również o określenie działań dedykowanych dzieciom i młodzieży, jakie ich zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie. Zdaniem 64,8% ankietowanych konieczne jest **rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego** dla tej grupy, 57,4% respondentów wskazało na dostęp do **poradnictwa psychologicznego**, natomiast 42,6% uczestników badania wytypowało **profilaktykę uzależnień**. W dalszej kolejności uplasowało

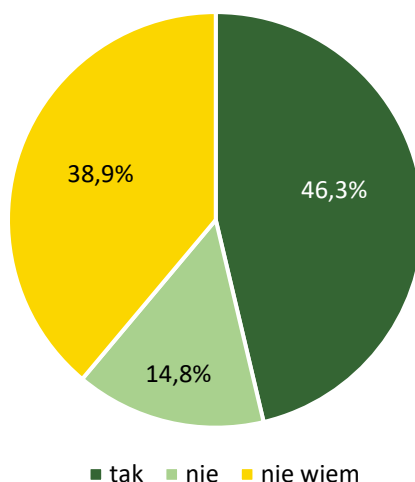
się doradztwo i wsparcie w zakresie realizacji własnych inicjatyw i wolontariatu (35,2%), natomiast najmniej istotne z punktu widzenia badanych jest zintensyfikowanie działań nastawionych na profilaktykę zdrowotną (20,4%). Brak opinii w tym zakresie wykazało 5,6% respondentów.

Wykres 13. Jakie działania Pana/i zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie dedykowane młodzieży i dzieciom na terenie gminy Świdnica? N=54

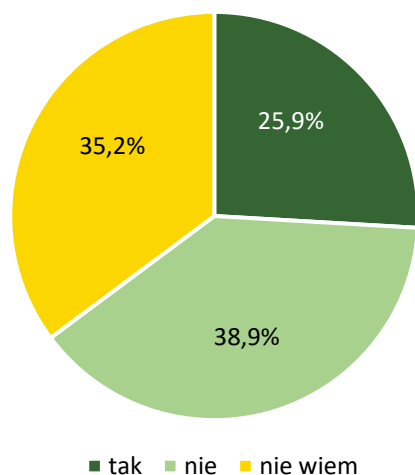
W kolejnym pytaniu zapytano badanych, czy na terenie Gminy istnieje potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców. Zdaniem **46,3% badanych** powyższe działania na terenie Gminy są potrzebne. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 38,9% respondentów, z kolei pozostałe 14,8% stwierdziło, że nie widzi takiej potrzeby.

Wykres 14. Czy na terenie Gminy Świdnica istnieje potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców (np. Klub Rodzica)? N=54

W ostatnim pytaniu zapytano badanych, czy liczba miejsc w szkołach, przedszkolach, żłobkach i innych placówkach oświatowych/wychowawczych na terenie Gminy Świdnica jest wystarczająca. 25,9% badanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie, natomiast **38,9% osób biorących udział w badaniu jest zdania, że powyższych placówek jest za mało** na terenie Gminy. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 35,2% respondentów.

Wykres 15. Czy liczba miejsc w szkołach, przedszkolach, żłobkach i innych placówkach oświatowych/wychowawczych na terenie Gminy Świdnica jest Pana/i zdaniem wystarczająca? N=54

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

13,0%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest **WSPIERANIE RODZINY**. Obszar ten znalazł się na 8 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

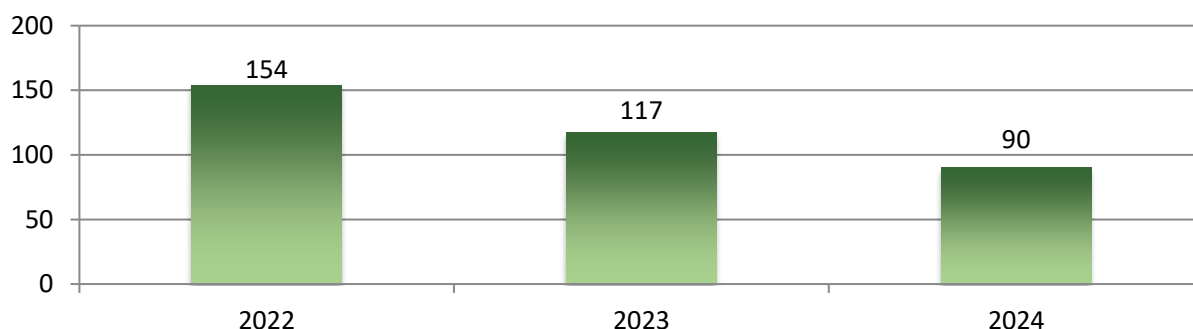

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba jest definiowana jako taka, która zagraża życiu człowieka. Długotrwała lub ciężka choroba była na przestrzeni ostatnich trzech lat głównym powodem przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Świdnica, jednakże w omawianym okresie dostrzec można systematyczny spadek liczby beneficjentów w tym zakresie. W 2024 roku z tego powodu wsparcie otrzymało 90 rodzin – a więc o 27 mniej niż w 2023 roku i o 64 mniej niż w 2022 roku.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy z społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Długotrwała lub ciężka choroba w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na pierwszym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 119, a więc rodziny borykające się z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby stanowiły **76,5% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział ulegał wahaniom, gdyż w 2022 roku było to 60,1%, natomiast w 2023 roku – 59,0%.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w gminie Świdnica w 2023 roku na 1 przychodnię przypadało 3 458 mieszkańców, co jest wartością wyższą, a tym samym mniej korzystną od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym Powiecie, która wynosiła w omawianym roku 1 976. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,4 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością niższą od tej dla całego powiatu zielonogórskiego (4,0).

Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Świdnica w porównaniu do powiatu zielonogórskiego w 2023 roku

wyszczególnienie	Gmina	Powiat
przychodnie	2	38
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3 458	1 976
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,4	4,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W latach 2022-2024 żaden mieszkaniec Gminy nie korzystał z powyższych usług⁷.

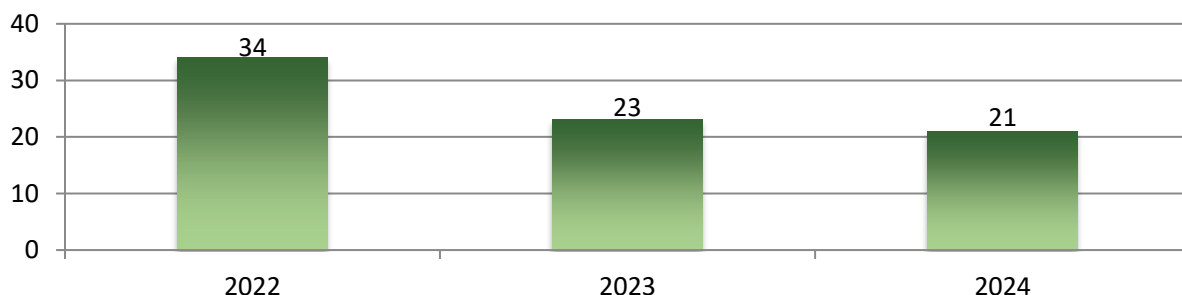
Podmiotem oferującym specjalistyczne wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i pedagogiczne dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych jest Centrum Psychologiczno-Terapeutyczne, funkcjonujące przy GOPS w Świdnicy. Placówka zapewnia konsultacje psychologiczne, terapię indywidualną i rodzinną, interwencję kryzysową, wsparcie dla osób doświadczających przemocy, a także warsztaty i działania profilaktyczne w szkołach. W 2024 roku w ramach działalności CPT udzielono wsparcia 136 mieszkańcom Gminy Świdnica⁸.

⁷ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

⁸ Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2024 rok

Poniższa analiza opiera się na danych dotyczących problemu uzależnień. W 2024 roku z pomocy GOPS w Świdnicy z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 21 rodzin. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2022-2024 ich liczba uległa spadkowi. Na przestrzeni analizowanych lat żadna z rodzin nie korzystała z pomocy z powodu narkomanii.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na piątym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 119, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły **17,6% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział ulegał wahaniom, gdyż w 2022 roku było to 16,7%, natomiast w 2023 roku – 14,7%.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2024 roku Komisja liczyła 4 członków.

W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 5 osobami z problemem alkoholowym oraz 6 członkami rodzin osób zmagających się z tym problemem. Jednocześnie w omawianym roku Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 osoby. Względem roku poprzedniego zauważalny jest spadek w każdym z przedstawionych aspektów, co szczegółowo obrazuje kolejna tabela.

Tabela 12. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	7	5
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	7	6
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	1

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku 2 członków Komisji uczestniczyło w szkoleniu z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych⁹.

W 2024 roku na terenie Gminy Świdnica funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, którego zadaniem było wsparcie osób w kryzysach. Był on czynny średnio przez 116 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane było przez specjalistę psychoterapii uzależnień, asystenta rodziny oraz 2 psychologów. W 2024 roku udzielono porad 40 osobom z problemem alkoholowym, 44 dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym, 18 osobom doznającym przemocy domowej, 2 osobom z problemem narkotykowym oraz 2 członkom ich rodzin. W stosunku do 2023 roku odnotowano wzrost liczby osób z problemem alkoholowym, dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz doznających przemocy domowej, którym udzielono porad w Punkcie, z kolei w przypadku osób z problemem alkoholowym oraz dorosłych członków ich rodzin można zaobserwować stałą wartość. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia następująca tabela.

Tabela 13. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2023-2024

lp.	wyszczególnienie	2023	2024
1.	osoby z problemem alkoholowym	30	40
2.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	30	44
3.	osoby doznające przemocy domowej	10	18
4.	osoby stosujące przemoc domową	0	0
5.	osoby z problemem narkotykowym	2	2
6.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	2	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

⁹ Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2024 rok

W latach 2022-2024 na terenie Gminy Świdnica nie realizowano rekomendowanych programów profilaktycznych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Prowadzono natomiast działania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i dorosłych poprzez m.in. prowadzenie jednorazowych prelekcji/pogadek oraz organizowanie spektakli. W 2024 roku w powyższych działaniach uczestniczyły łącznie 92 osoby¹⁰.

W 2024 roku realizowane były również programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 150 osób. Przeprowadzono również programy z obszaru profilaktyki selektywnej dla dzieci, młodzieży i młodych dorosłych z grup ryzyka, które dotyczyły m.in. radzenia sobie z emocjami, poprawnej komunikacji w klasie, przeciwdziałania zjawisku hejtu oraz sposobów rozwiązywania konfliktów – uczestniczyło w nich łącznie 118 osób¹¹.

Na terenie Gminy nie funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich bliskich.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

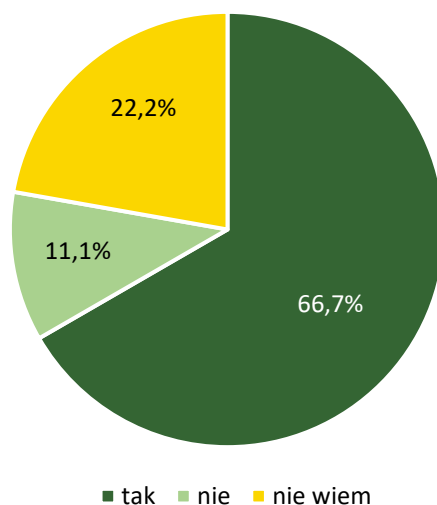
W niniejszej części diagnozy przedstawione zostały potrzeby dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica w zakresie usług społecznych w sferze promocji i ochrony zdrowia.

W pierwszym pytaniu zapytano badanych, czy na terenie Gminy istnieje potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia). **66,7% badanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie**, natomiast 11,1% osób biorących udział w badaniu jest zdania, że powyższe działania na terenie Gminy nie są potrzebne. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 22,2% respondentów.

¹⁰ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

¹¹ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

Wykres 18. Czy na terenie Gminy Świdnica istnieje potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)? N=54

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej. Opinia respondentów dotycząca poziomu dostępności do wyżej wymienionych form opieki przedstawia się następująco:

- **Opiekę psychologiczną** bardzo dobrze lub dobrze oceniło łącznie 26,0% ankietowanych, a o jej średnim poziomie ma przekonanie 31,5% mieszkańców Gminy. 16,9% badanych oceniło poziom dostępności jako bardzo zły lub zły, natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało 25,9% badanych osób.
- Na dobry poziom dostępności do **opieki psychiatrycznej** wskazało 1,9% respondentów, o jej średnim poziomie ma przekonanie 9,3% badanych, z kolei o jej złym lub bardzo złym poziomie – 51,8% osób. Średnio co trzeci ankietowany miał trudności w ocenieniu poziomu dostępności do opieki psychiatrycznej w Gminie (37,0%).
- **Opiekę terapeutyczną** bardzo dobrze lub dobrze ocenia łącznie 13,0% badanych, a o jej średnim poziomie ma przekonanie 16,7% mieszkańców Gminy. Blisko co trzeci respondent ocenił poziom dostępności do opieki terapeutycznej jako bardzo zły lub zły (31,5%), natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało 38,9% badanych osób.

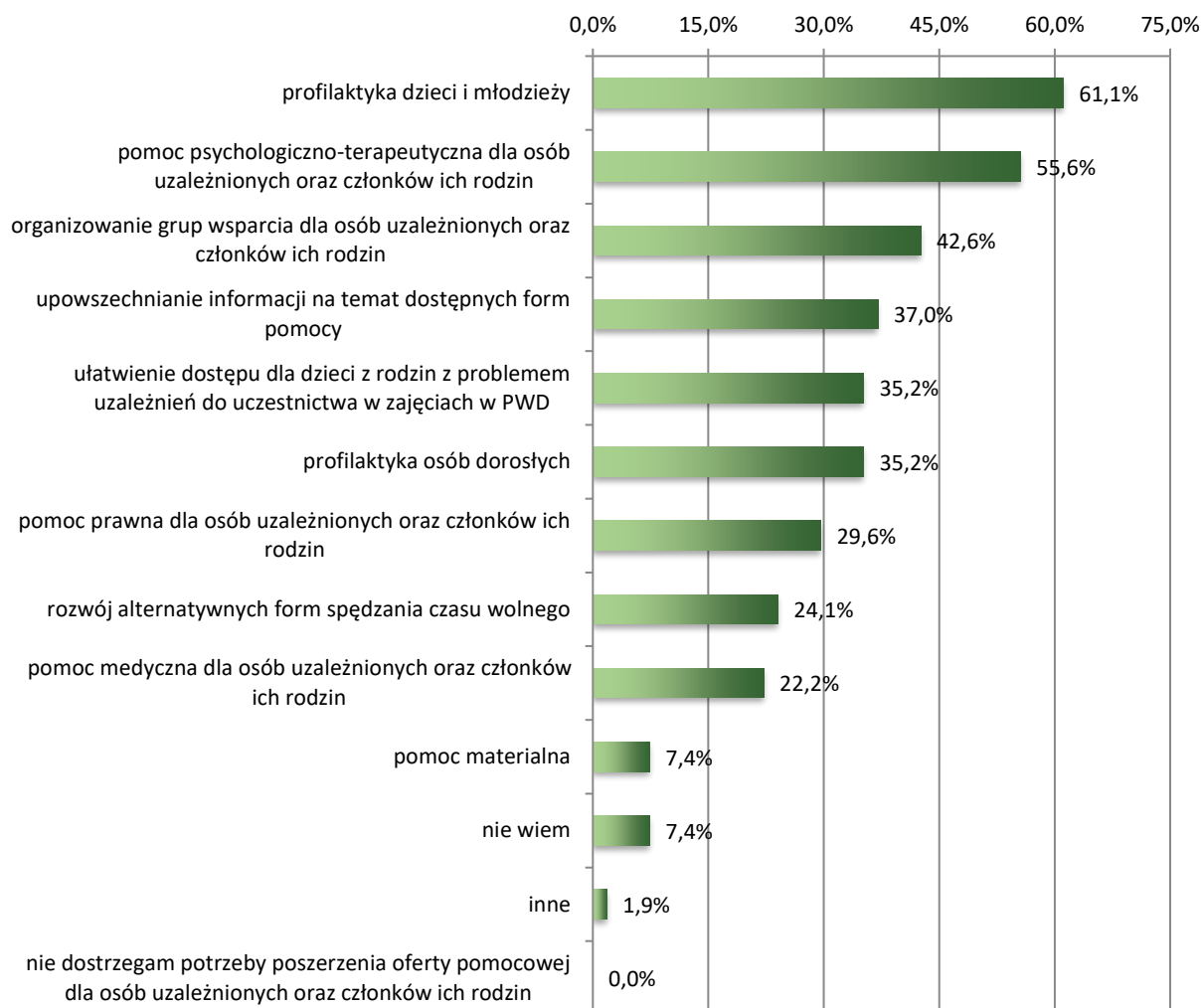
Tabela 14. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/ psychiatrycznej/ terapeutycznej na terenie Gminy Świdnica [%] N=54

wyszczególnienie	nie wiem	bardzo zły	zły	średni	dobry	bardzo dobry
opieka psychologiczna	25,9	7,4	9,3	31,5	16,7	9,3
opieka psychiatryczna	37,0	29,6	22,2	9,3	1,9	0,0
opieka terapeutyczna	38,9	14,8	16,7	16,7	9,3	3,7

W obszarze promocji i ochrony zdrowia, mieszkańcy Gminy Świdnica zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem powinny zostać podjęte na szerszą skalę w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemu uzależnień. Ankietowani najczęściej wskazywali na **profilaktykę dzieci i młodzieży** (61,1%) oraz **pomoc psychologiczno-terapeutyczną dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin** (55,6%). 42,6% badanych wyróżniło **organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin**, natomiast 37,0% uczestników badania – **upowszechnianie informacji na temat dostępnych form pomocy**. W dalszej kolejności wskazywano na ułatwienie dostępu dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień do uczestnictwa w zajęciach w placówkach wsparcia dziennego oraz profilaktykę osób dorosłych (po 35,2%), a także pomoc prawną dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin (29,6%) oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego (24,1%). Najmniejszy odsetek ankietowanych wytypował pomoc medyczną dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin (22,2%) oraz pomoc materialną (7,4%).

Kolejne 7,4% badanych nie wie, jakie działania należy podejmować w zakresie uzależnień na terenie Gminy, z kolei wśród innych odpowiedzi zwrócono uwagę na istotę *edukacji – zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych. Edukacja pełni kluczową rolę w zapobieganiu uzależnieniom, ponieważ dostarcza wiedzy o zagrożeniach, rozwija umiejętności życiowe i uczy, jak radzić sobie z presją rówieśniczą oraz podejmować zdrowe decyzje* (1,9%).

Wykres 19. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy Świdnica w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemu uzależnień? N=54

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

11,1%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest **PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA**. Obszar ten znalazł się na 9 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

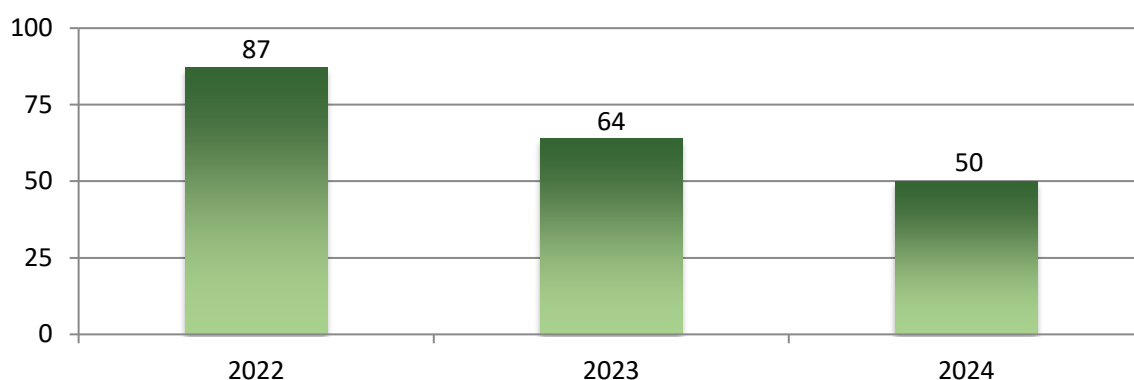

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I STARSZYCH

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Pierwszą analizowaną kwestią dotyczącą osób z niepełnosprawnościami jest liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności. W 2024 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 50. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z tego powodu uległa znacznemu spadkowi.

Wykres 20. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Niepełnosprawność w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na czwartym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 119, a więc rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności stanowiły **42,0% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział ulegał wahaniom, gdyż w 2022 roku było to 42,9%, natomiast w 2023 roku – 41,0%.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Świadczone są one w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, pomocy w czynnościach gospodarczych lub porządkowych. W 2024 roku realizowano usługi opiekuńcze na rzecz 10 osób. Jak przedstawia poniższa tabela, na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych uległa spadkowi.

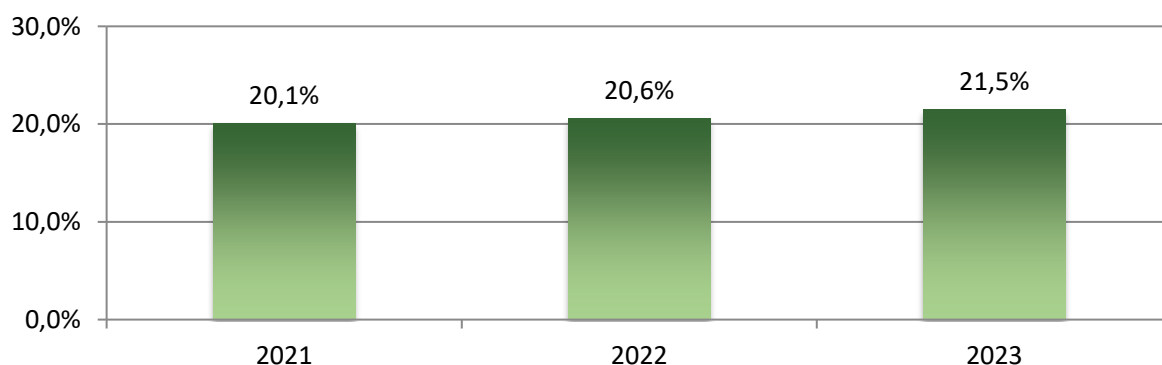
Tabela 15. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeniobiorców	22	10	10

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W ramach wsparcia społecznego oraz dążenia do poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, Gmina Świdnica bierze udział w programie „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, który jest współfinansowanym ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program ten ma na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnością, wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Celem rozpowszechnienia usług asystencji osobistej jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia. W 2024 roku ze wsparcia asystenta skorzystało 22 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 20 osób, natomiast w 2022 roku – 10 osób¹².

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W Gminie Świdnica odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2023 roku wyniósł 21,5%, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2021 o 1,4 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

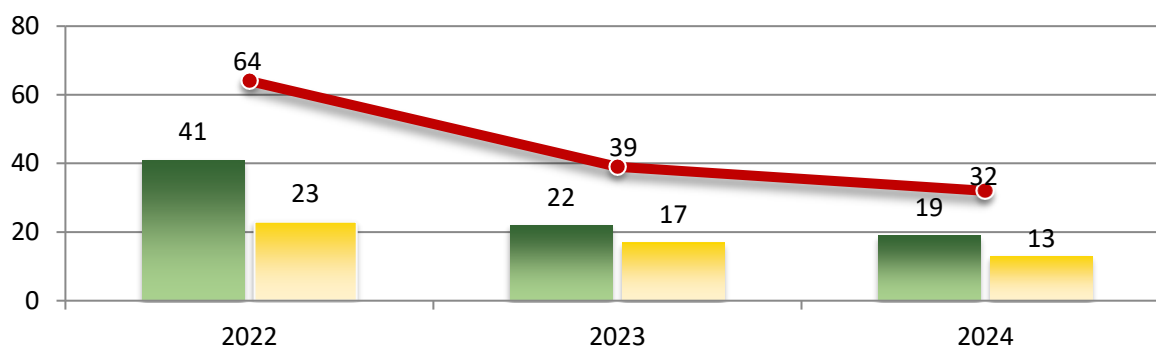
Wykres 21. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹² Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2022, 2023 i 2024 rok

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej wyniosła w 2024 roku 32, z czego 13 to mężczyźni, a 19 – kobiety. Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można spadek w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy, będących w wieku poprodukcyjnym. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

Wykres 22. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej. Świadczone w instytucjach usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, skierowane są do osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności, które nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Na terenie Gminy Świdnica nie funkcjonują tego rodzaju placówki. Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domu pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje kolejna tabela. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina uległa zwiększeniu – w 2022 było to 6 osób, z kolei w latach 2023-2024 – po 8 osób. Przeznaczana na ten cel kwota również uległa zwiększeniu, co szczegółowo ukazuje poniższa tabela.

Tabela 16. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej oraz liczba osób w nich przebywających na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób przebywających w DPS	6	8	8
kwota świadczeń [zł]	132 094	317 885	411 976

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje Klub Seniora. Ponadto podmiotem reprezentującym potrzeby osób starszych w Gminie Świdnica jest Gminna Rada Seniorów powołana w 2019 roku.

Od 1 stycznia 2019 roku na terenie Gminy działalność prowadzi Dzienny Dom Pobytu Senior+, którego celem jest zapewnienie wsparcia w codziennym funkcjonowaniu dla 15 podopiecznych w wieku senioralnym. Placówka czynna jest przez cały rok, we wszystkie dni robocze w godz. 8:00-16:00. Na obszarze placówki jest realizowana fizjoterapia, terapie zajęciowa, zajęcia ogrodniczo-florystyczne oraz zajęcia z opiekunem medycznym. W 2024 roku organizowano również wyjazdy, w tym do Centrum Nauki Keplera w Zielonej Górze¹³.

Formą wsparcia kierowaną do osób na co dzień sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi jest „Opieka Wytchnieniowa”. Jej głównym celem jest zapewnienie czasowego zastępstwa opiekuna. W 2024 wsparciem objęto 4 opiekunów poprzez zapewnienie im łącznie 70 dni opieki wytchnieniowej¹⁴.

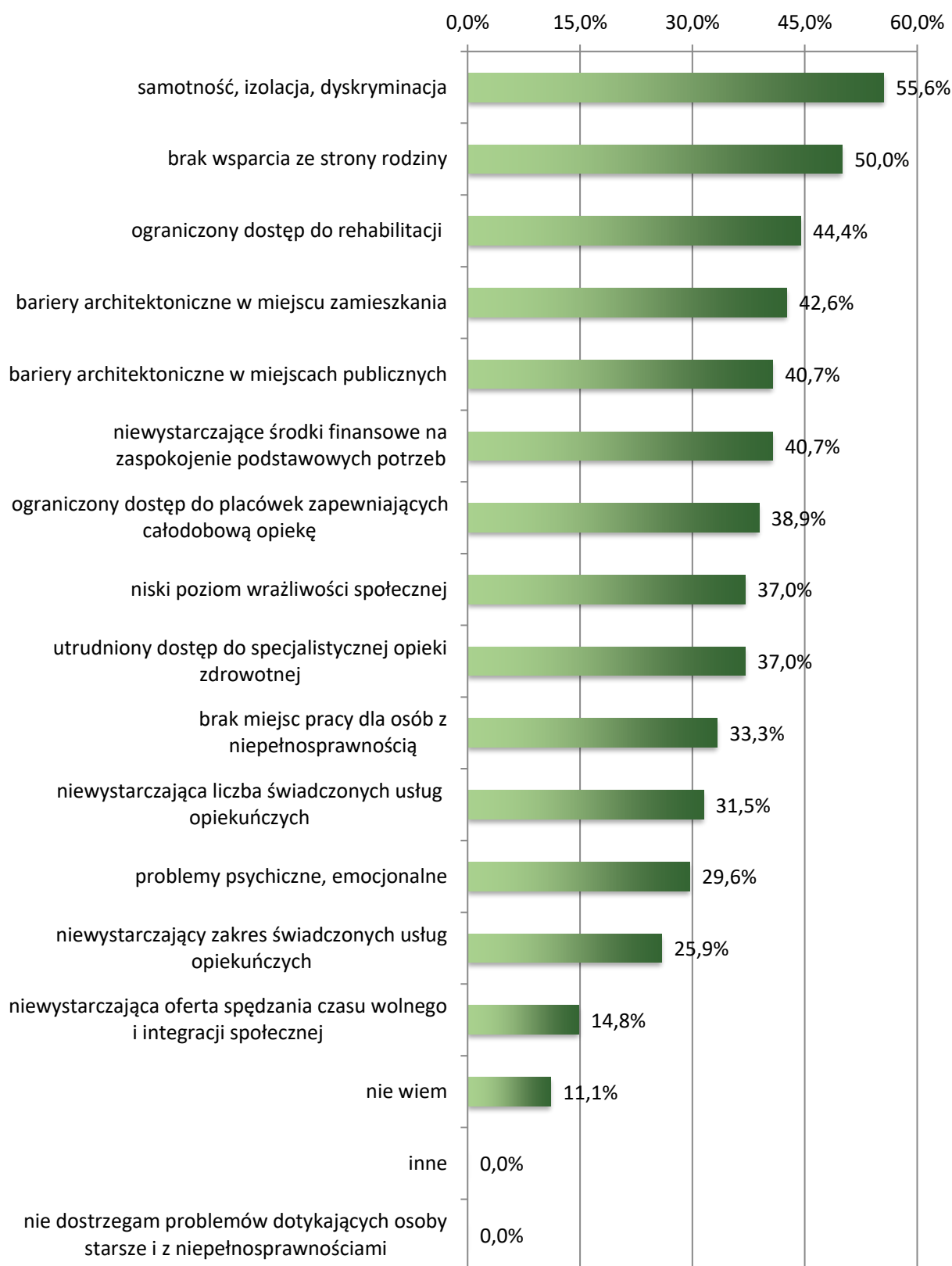
POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostały problemy i potrzeby poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych z Gminy Świdnica. W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli wskazać na główne problemy, które ich zdaniem najczęściej dotyczą osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami w Gminie. Badani najczęściej wskazywali na **samotność, izolację, dyskryminację** (55,6%), **brak wsparcia ze strony rodziny** (50,0%), **ograniczony dostęp do rehabilitacji** (44,4%) oraz **bariery architektoniczne, zarówno w miejscu zamieszkania** (42,6%), jak i w miejscach publicznych (40,7%). W dalszej kolejności pod względem liczby wskazań znalazły się niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb (40,7%), ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę (38,9%), a także utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i niski poziom wrażliwości społecznej (po 37,0%). Znacznie rzadziej wskazywano na brak miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością (33,3%), niewystarczającą liczbę świadczonych usług społecznych (31,5%), problemy psychiczne/emocjonalne (29,6%), niewystarczający zakres świadczonych usług opiekuńczych (25,9%), a także niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego i integracji społecznej (14,8%). Pozostałe 11,1% badanych mieszkańców nie wie, jakie problemy dotyczą osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Świdnica.

¹³ Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2024 rok

¹⁴ tamże

Wykres 23. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze w Gminie Świdnica? N=54

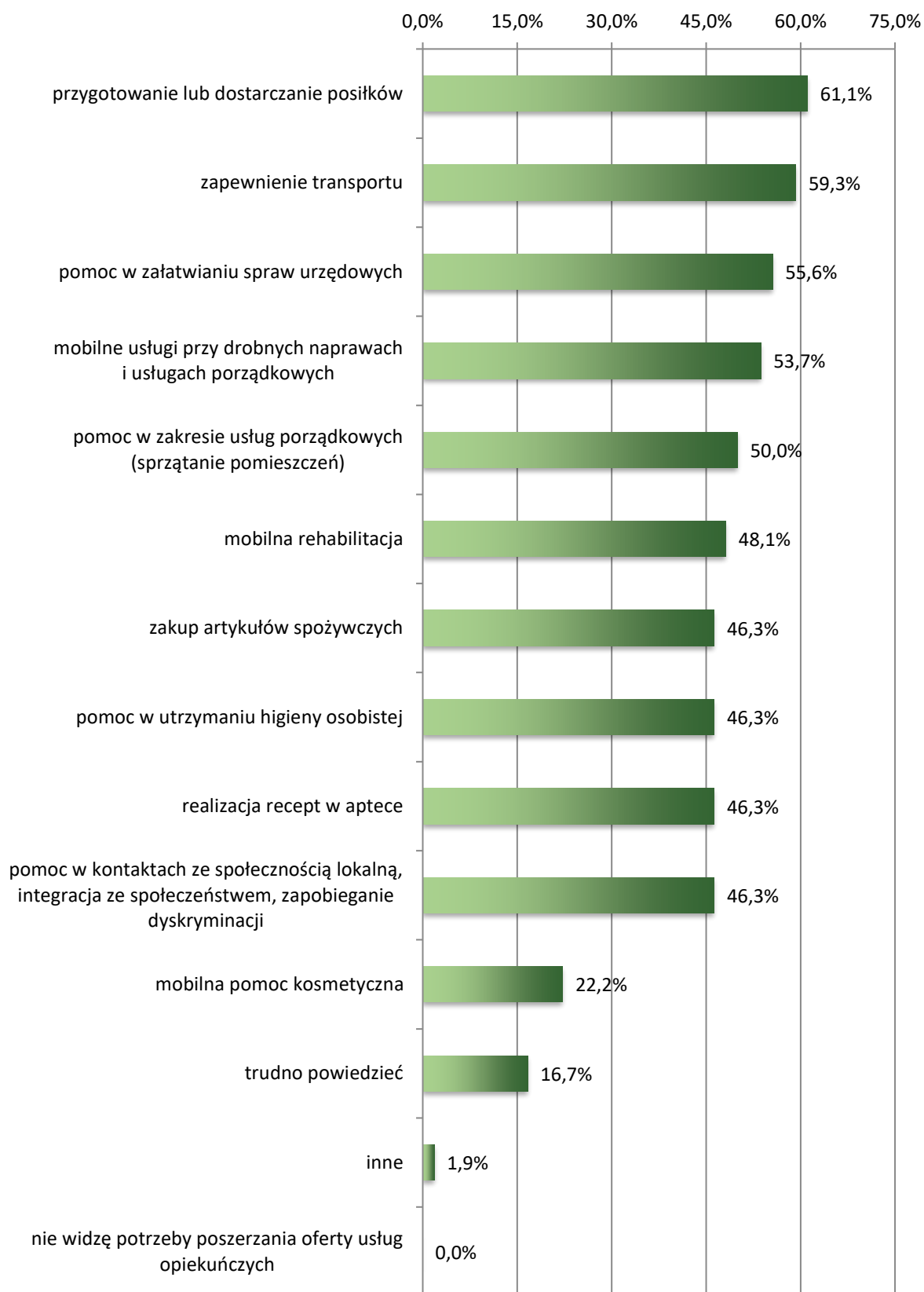
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych można zauważyć, że najwyższy odsetek respondentów uważa, że na terenie Gminy Świdnica należy przede wszystkim wesprzeć te osoby w **przygotowywaniu posiłków lub je dostarczać** (61,1%), **zapewnić im transport** (59,3%), a także **udzielać pomocy w załatwianiu spraw urzędowych** (55,6%). Średnio co drugi mieszkaniec wskazał na prowadzenie **mobilnych usług przy drobnych naprawach i usługach porządkowych** (53,7%) oraz **pomoc w zakresie usług porządkowych** (50,0%), natomiast 48,1% badanych wyróżniło zapewnienie usługi **mobilnej rehabilitacji**.

Rzadziej wskazywano na zakup artykułów spożywczych, pomoc w utrzymaniu higieny osobistej, realizację recept w aptece i pomoc w kontaktach ze społecznością lokalną, integracji ze społeczeństwem, zapobieganiu dyskryminacji (po 46,3%). Najmniejsza ilość wskazań dotyczyła usług mobilnej pomocy kosmetycznej (22,2%). Brak zdania w zakresie poszerzenia oferty wspierania osób z niepełnosprawnościami i osób starszych wykazało 16,7% respondentów.

Wśród innych odpowiedzi znalazła się propozycja *poszerzenia oferty przede wszystkim o bardziej dostępne usługi mobilne, regularne wizyty opiekunów środowiskowych oraz transport medyczny i socjalny. Warto rozważyć także wsparcie psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, a także organizację zajęć integracyjnych i aktywizujących – zarówno w formie stacjonarnej, jak i wyjazdowej* (1,9%).

Wykres 24. O jakie formy pomocy i wsparcia Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie gminy Świdnica? N=54

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ramach badań uzyskano również informację o obszarach, w jakich należy zapewnić wsparcie dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Na podstawie deklaracji badanych można stwierdzić, że ankietowani najczęściej wskazywali na **zapewnienie całodobowej opieki** (53,7%), **mobilne usługi przy drobnych naprawach i usługach porządkowych** oraz **mobilną rehabilitację** (po 46,3%).

42,6% mieszkańców biorących udział w badaniu opowiedziało się za prowadzeniem placówek wsparcia dziennego, z kolei 38,9% uważa za konieczne rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy. Zdaniem średnio co trzeciego respondenta, na terenie Gminy należy organizować szkolenia dla opiekunów faktycznych (35,2%), rozwijać/tworzyć formy spędzania czasu wolnego (31,5%), a także organizować kursy/warsztaty podnoszące wiedzę, z kolei co czwarty wskazał na potrzebę zorganizowania mobilnej pomocy kosmetycznej (24,1%).

Zdecydowanie mniejszy odsetek ankietowanych za istotne uważa organizowanie zajęć rozwijających zainteresowania, w tym sportowych, komputerowych i plastycznych (20,4%), organizowanie kampanii społecznych podnoszących świadomość w zakresie potrzeb i problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz wspieranie działalności organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami/osób starszych i inicjowanie powstawania nowych (po 18,5%), a także organizowanie imprez integracyjnych (16,7%). 9,3% ankietowanych trudno było odpowiedzieć na to pytanie, natomiast 1,9% nie widzi potrzeby poszerzania oferty usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

Wykres 25. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Świdnica? N=54

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

38,9%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest **WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH**. Obszar ten znalazł się na 1 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

29,6%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest **WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI**. Obszar ten znalazł się na 3 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

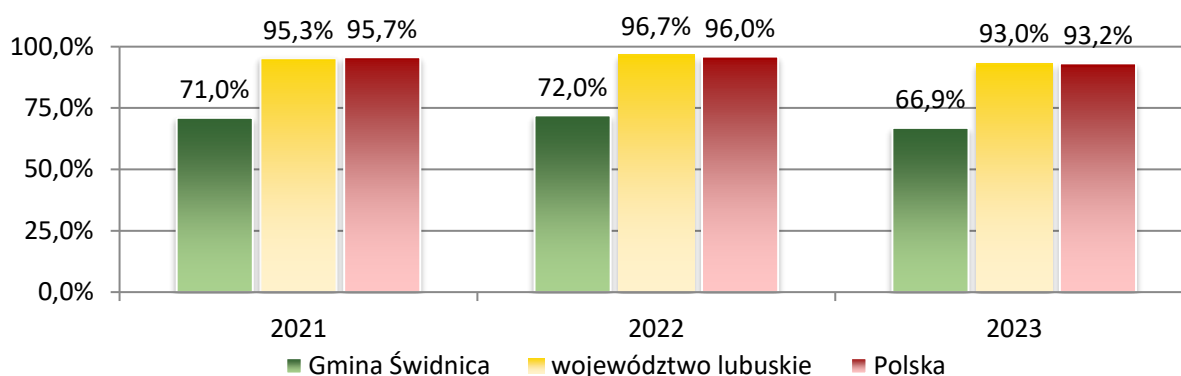
EDUKACJA PUBLICZNA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Na terenie Gminy funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny w Świdnicy, Szkoła Podstawowa w Słonem oraz Żłobek Gminny w Świdnicy.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Świdnica w 2023 roku kształtował się na poziomie 66,9%, a więc zmalał w stosunku do lat 2021-2022. W zestawieniu z danymi dla województwa lubuskiego i całego kraju, współczynnik ten w Gminie przyjmował zdecydowanie niższe wartości.

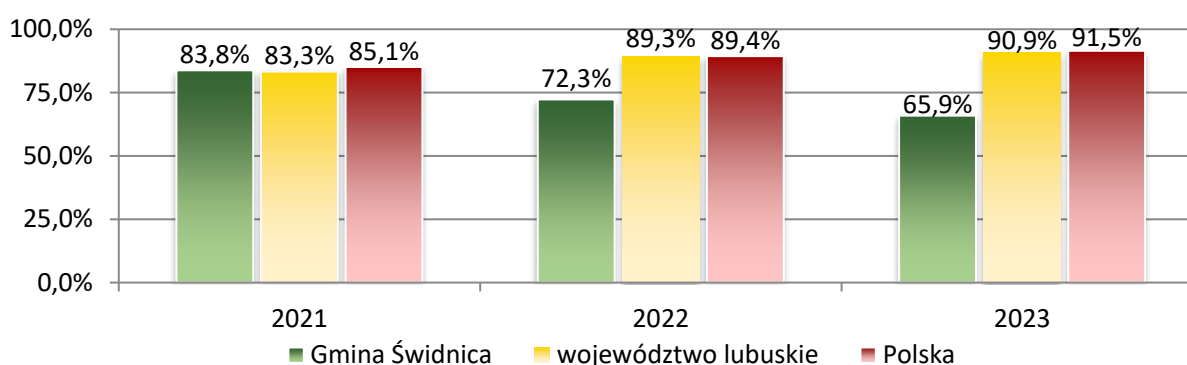
Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Świdnica, województwie lubuskim i Polsce w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejną analizowaną kwestią są dane dotyczące liczby dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. Na przestrzeni lat 2021-2023 zauważalny jest spadek odsetka dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy. W 2023 roku wskaźnik ten przyjął wartość 65,9%. W porównaniu do danych województwa lubuskiego i Polski współczynnik w 2024 roku przyjmował najniższe wartości w Gminie Świdnica.

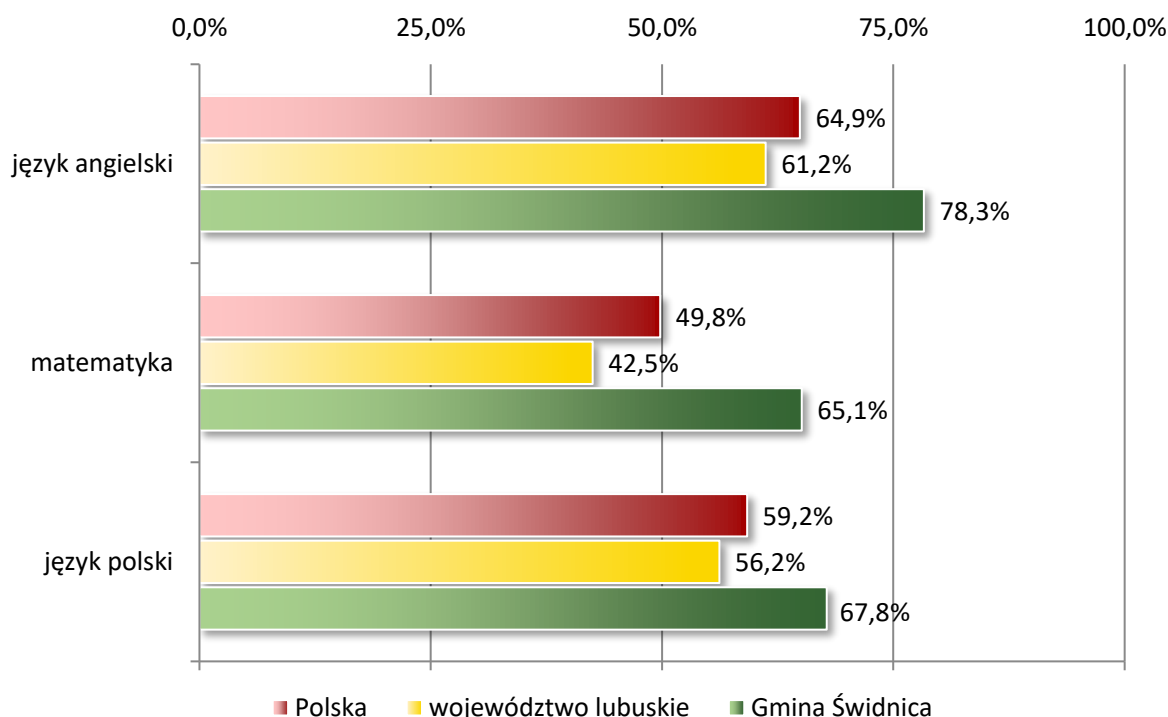
Wykres 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-4 lat w Gminie Świdnica, województwie lubuskim i w Polsce w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Świdnica w porównaniu do wyników uczniów z województwa lubuskiego oraz całej Polski. Z zebranych danych wynika, że młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali wyższe wyniki z każdej części egzaminu w porównaniu do wyników ogólnopolskich i wojewódzkich.

Wykres 28. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z terenu Gminy Świdnica, województwa lubuskiego i całej Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Formą pomocy materialnej dla uczniów z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej są stypendia socjalne. W 2024 roku Gmina Świdnica przyznała stypendia 12 uczniom, na łączną kwotę 13 516,00 zł¹⁵.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

11,1%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest EDUKACJA PUBLICZNA. Obszar ten znalazł się na 9 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

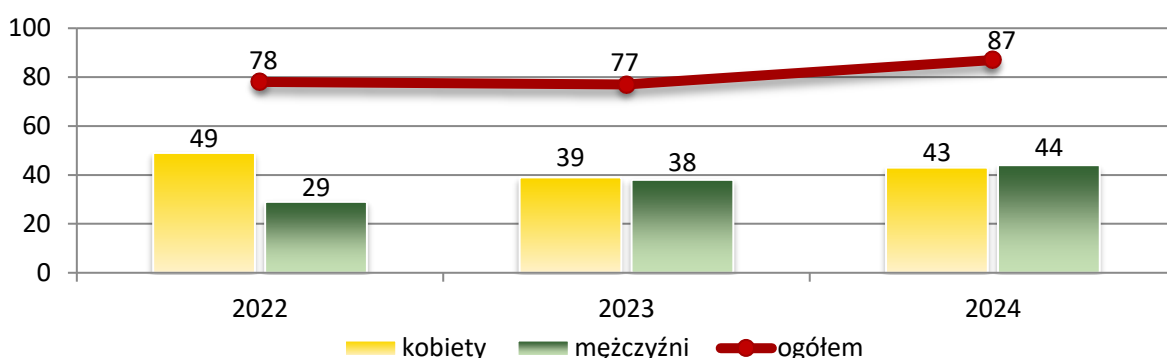
¹⁵ Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2024 rok.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zielonej Górze, zarejestrowanych było łącznie 87 mieszkańców Gminy Świdnica. Oznacza to wzrost względem 2022 roku na poziomie 11,5%. Pod względem płci dysproporcje w ostatnich dwóch latach były niemal niezauważalne – w 2024 roku pozostających bez pracy mężczyzn było 44, natomiast liczba kobiet wyniosła 43.

Wykres 29. Mieszkańcy Gminy Świdnica zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu zielonogórskiego. W przypadku Gminy dostrzegalny jest spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych na przestrzeni analizowanych lat. Warto zwrócić uwagę na fakt, że odsetek osób długotrwale bezrobotnych w Gminie w 2024 roku nie stanowił już tak dużego udziału wszystkich mieszkańców pozostających bez zatrudnienia, jak to było w latach poprzednich. W całej Polsce udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2024 roku 48,6%, natomiast w powiecie zielonogórskim kształtował się na poziomie 47,6%, co oznacza, że sytuacja w Gminie Świdnica przedstawiała się zdecydowanie bardziej korzystnie niż w przypadku Powiatu oraz całego kraju.

Tabela 17. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu zielonogórskiego na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	Liczba osób	36	31	20
	Udział (%)	46,2	40,3	23,0
Powiat	Liczba osób	944	767	757
	Udział (%)	52,9	49,3	47,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

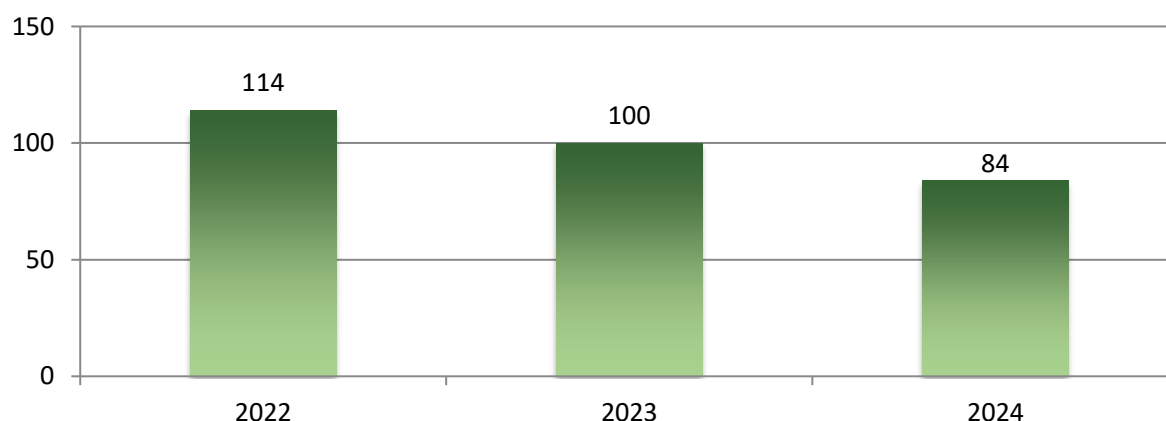
Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w 2024 roku w stosunku do 2022 roku nastąpił nieznaczny spadek udziału osób powyżej 50 roku życia (o 0,1 pp.) w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Odsetek mieszkańców do 25 roku życia w porównaniu do 2022 roku uległ blisko dwukrotnemu zwiększeniu (o 6,2 pp.), natomiast do 30 roku życia wzrósł o 2,3 pp. Szczegółowe dane przedstawia następująca tabela.

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica w podziale na wiek oraz udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

Kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
do 25 roku życia	5	6,4	4	5,2	11	12,6
do 30 roku życia	17	21,8	13	16,9	21	24,1
powyżej 50 roku życia	18	23,1	20	26,0	20	23,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W 2024 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 84, co oznacza znaczny spadek w stosunku do poprzednich lat. Szczegółowe informacje znajdują się na kolejnym wykresie.

Wykres 30. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024

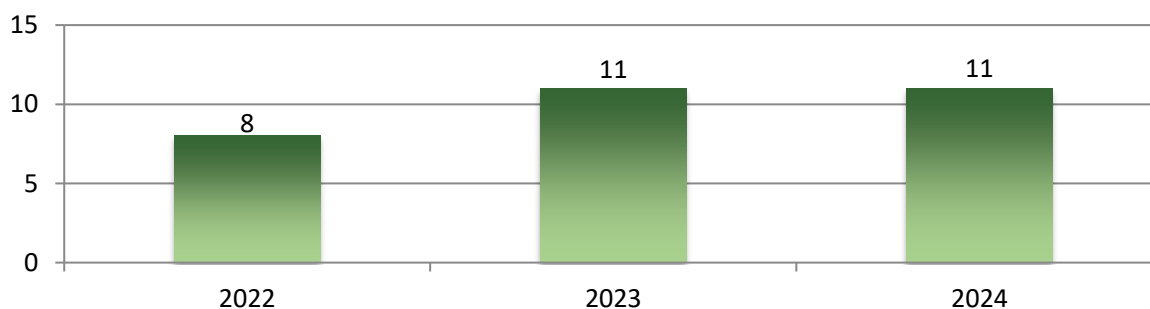
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Bezrobocie w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 119, a więc rodziny borykające się z problemem bezrobocia stanowiły **70,6% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ zwiększeniu, gdyż w 2022 roku było to 56,2%, natomiast w 2023 roku – 64,1%.

W ramach aktywizacji zawodowej mieszkańcy Gminy Świdnica mają możliwość skorzystać ze wsparcia udzielanego przez PUP w Zielonej Górze. Prowadzi on szereg działań na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym m.in. organizuje staże i szkolenia zawodowe, a także prace interwencyjne, wspiera w zakładaniu działalności gospodarczej oraz prowadzi indywidualne doradztwo zawodowe.

Warto zwrócić uwagę na istotny związek pomiędzy problemem bezrobocia a zjawiskiem bezdomności. Brak stałego zatrudnienia, a tym samym stabilnych dochodów, znacząco zwiększa ryzyko utraty mieszkania, zwłaszcza wśród osób znajdujących się już w trudnej sytuacji życiowej. Długotrwałe bezrobocie nie tylko pogłębia wykluczenie społeczne, ale może prowadzić do całkowitej marginalizacji, której najbardziej skrajną formą jest bezdomność. W latach 2022-2024 liczba osób objętych wsparciem GOPS z powodu bezdomności uległa wzrostowi, co prezentuje poniższy wykres.

Wykres 31. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Poza wsparciem w formie posiłków realizowanych w zakresie programu „Posiłek w Szkole i w domu”, GOPS w Świdnicy w ramach współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej z Zielonej Góry udziela pomocy w postaci przekazywanych rodzinom paczek żywnościowych. W 2024 roku przygotowano 188 paczek dla mieszkańców Gminy Świdnica¹⁶.

¹⁶ Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2024 rok

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

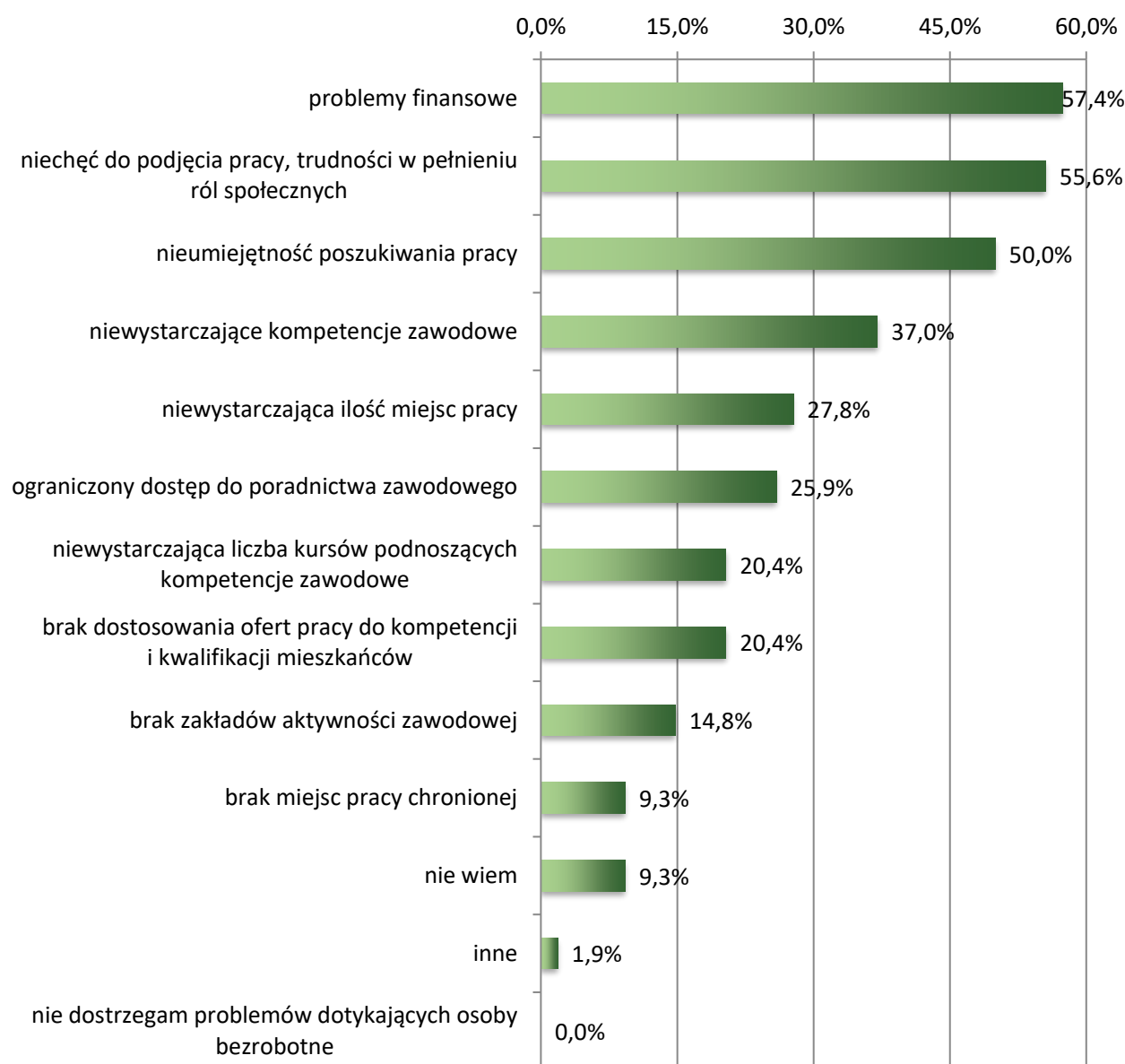
Niniejszy podrozdział przedstawia potrzeby wskazane przez dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica w zakresie rynku pracy oraz aktywizacji zawodowej.

W pierwszej kolejności zapytaliśmy respondentów o to, jakie ich zdaniem problemy najczęściej dotyczą osoby bezrobotne w Gminie Świdnica. Badani mieszkańcy zaliczyli do nich głównie: **problemy finansowe (57,4%), niechęć do podjęcia pracy, trudności w pełnieniu ról społecznych, brak gotowości do podjęcia aktywności i samodzielności (55,6%), nieumiejętność poszukiwania pracy (50,0%) oraz niewystarczające kompetencje zawodowe (37,0%).**

Średnio co czwarty respondent wskazał na niewystarczającą ilość miejsc pracy (27,8%), a także ograniczony dostęp do poradnictwa zawodowego (25,9%), z kolei co piąty wytypował niewystarczającą liczbę kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe i brak dostosowania ofert pracy do kompetencji i kwalifikacji mieszkańców (po 20,4%).

Zdecydowanie mniejszy odsetek uczestników badania wskazywał na brak zakładów aktywności zawodowej (14,8%) oraz miejsc pracy chronionej (9,3%). 9,3% respondentów nie wie, jakie problemy najczęściej dotyczą osoby bezrobotne w Gminie, natomiast wśród innych odpowiedzi mieszkańcy wskazywali na fakt, iż *lenistwo bezrobotnych i dostęp do wsparcia z publicznych pieniędzy doprowadzają do zwiększenia niechęci osób pracujących w stosunku do osób pozostających bez pracy (1,9%).*

Wykres 32. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą osoby bezrobotne w Gminie Świdnica? N=54

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

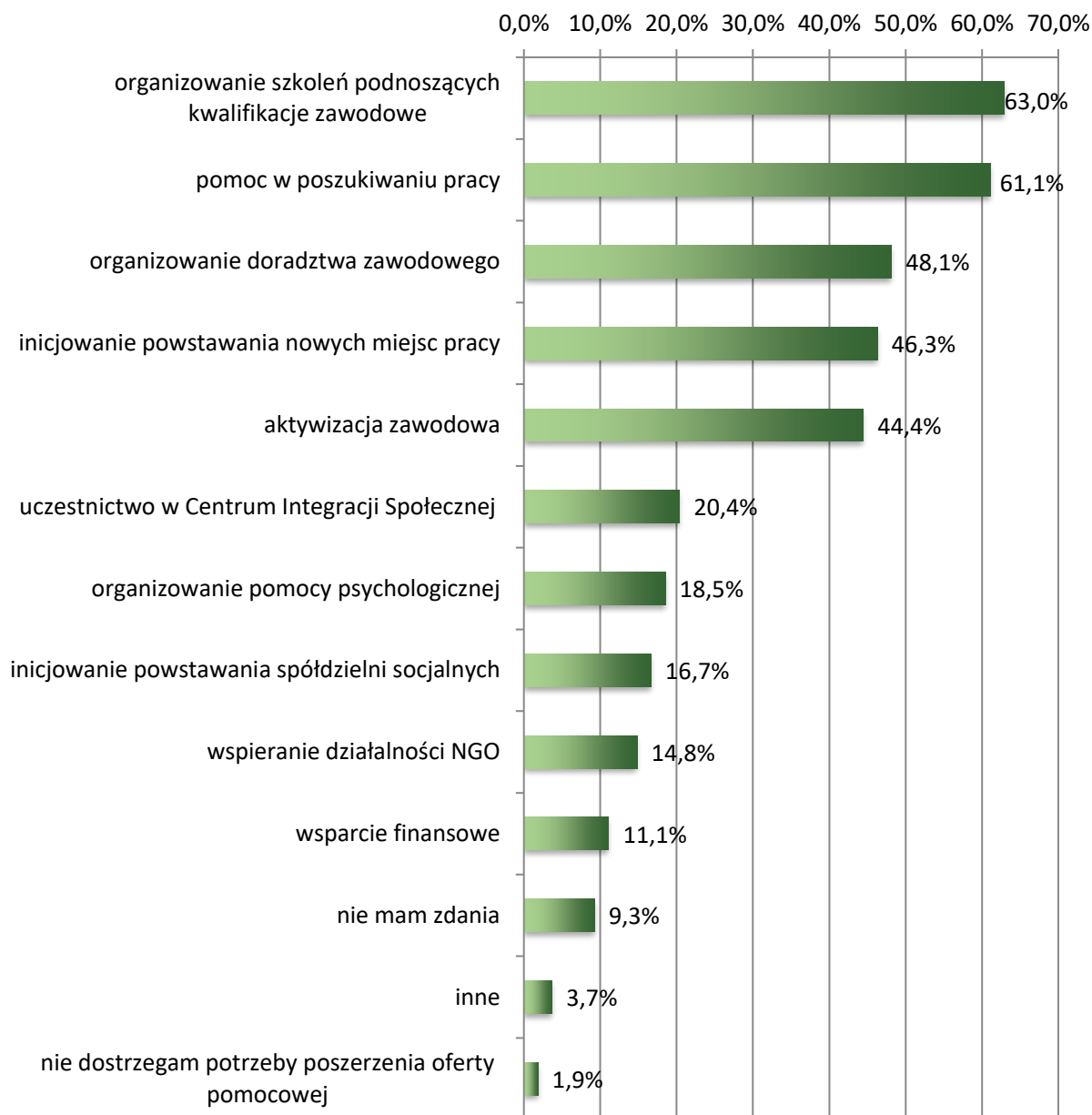
Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie działań, jakie ich zdaniem powinny zostać podjęte, aby ograniczyć problemy występujące wśród bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica.

Najczęściej ankietowani wskazywali na **organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe** (63,0%), **pomoc w poszukiwaniu pracy** (61,1%), **organizowanie doradztwa zawodowego** (48,1%), **inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy** (46,3%) oraz **aktywizacja zawodowa** mieszkańców Gminy (44,4%).

W dalszej kolejności wyróżniono uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej (20,4%) oraz organizowanie pomocy psychologicznej i wspieranie umiejętności w relacjach z otoczeniem (18,5%). Nieco mniejszy odsetek uczestników badania wytypował inicjowanie powstawania spółdzielni socjalnych (16,7%), wspieranie działalności organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób bezrobotnych oraz inicjowanie powstawania nowych (14,8%), a także wsparcie finansowe (11,1%).

9,3% ankietowanych nie ma zdania na ten temat, 1,9% nie dostrzega potrzeby poszerzania oferty pomocowej dla osób bezrobotnych, z kolei wśród innych odpowiedzi wymieniano *prace społeczne, wykonywane na zlecenie Rządzących, wykonywane przez "bezrobotnych" za opłatą oraz podejmowanie działań ukierunkowanych na realną aktywizację zawodową i edukacyjną mieszkańców. Kluczowe powinno być wspieranie szkoleń zawodowych dostosowanych do lokalnego rynku pracy, organizacja warsztatów kompetencyjnych, doradztwa zawodowego oraz promocja i ułatwienie dostępu do edukacji dla dorosłych. Dotychczasowa promocja edukacji jest symboliczna, a inwestycje edukacyjne ograniczają się jedynie do podstawowych obowiązków – robimy tylko tyle, co inni, zamiast się wyróżnić i stanowić wzór aktywnego wsparcia mieszkańców. Brakuje wizji, inicjatywy i odważnych projektów, które mogłyby realnie zmieniać sytuację osób pozostających bez pracy. Gmina Świdnica powinna w końcu przestać działać według zasady "minimum koniecznego" i zacząć tworzyć ambitną politykę społeczną, która nie tylko łagodzi skutki bezrobocia, ale przede wszystkim przeciwdziała jego przyczynom* (3,7%).

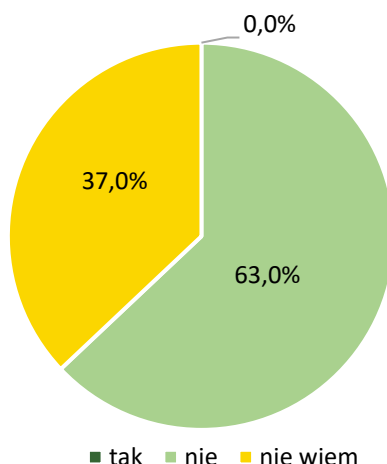
Wykres 33. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy Świdnica w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób bezrobotnych? N=54

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

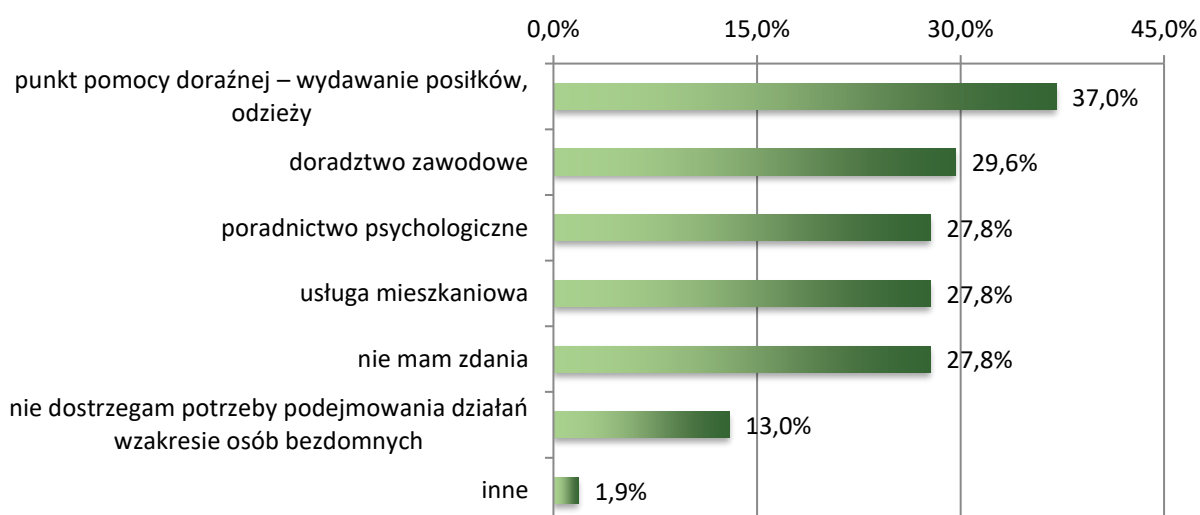
Uczestnicy badania zostali również poproszeni o określenie, czy ich zdaniem bezdomność stanowi istotny problem na terenie Gminy. 63,0% ankieterów zaprzeczyło, jakoby miało stanowić ono problem w ich najbliższym otoczeniu, z kolei pozostałe 37,0% badanych nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do tego pytania.

Wykres 34. Czy Pana/i zdaniem bezdomność jest znaczącym problemem występującym na terenie Gminy Świdnica? N=54

W kolejnym pytaniu respondenci mieli za zadanie wytypować działania dedykowane osobom bezdomnym, które należy realizować. Najwięcej odpowiedzi padło na funkcjonowanie punktu pomocy doraźnej (37,0%) oraz doradztwo zawodowe (29,6%). W dalszej kolejności wymieniano poradnictwo psychologiczne oraz usługi mieszkaniowe (po 27,8%). Ponadto kolejne 27,8% uczestników badania nie miało zdania w tym zakresie, natomiast 13,0% nie dostrzega potrzeby podejmowania działań wspierających osoby bezdomne. Pozostałe 1,9% ankietowanych wskazało na inne, bliżej nieokreślone działania.

Wykres 35. Jakie działania Pana/i zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie dedykowane osobom bezdomnym? N=54

PRIORYTETYZACJA DZIAŁAŃ

20,4%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU. Obszar ten znalazł się na 6 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

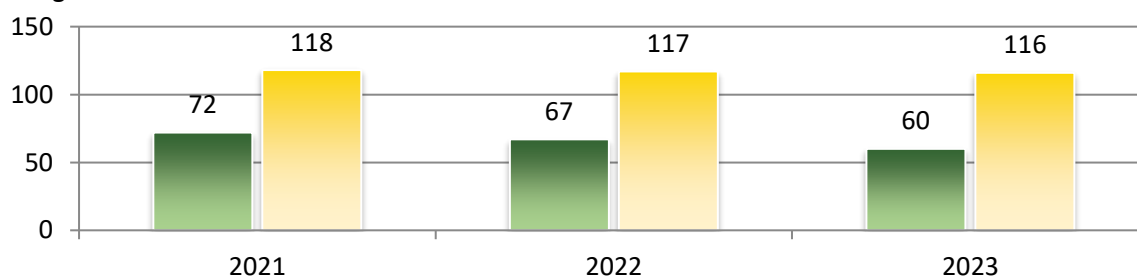
KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Na terenie Gminy funkcjonuje **Gminna Biblioteka Publiczna** oraz **Gminny Ośrodek Kultury** w Świdnicy, które odpowiadają za upowszechnianie kultury wśród mieszkańców.

Kolejny wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Świdnica oraz powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023. Na podstawie danych statystycznych widać, że wskaźnik ten przyjmował w Gminie znacznie niższą wartość niż w powiecie – w 2023 roku w Gminie na 1 000 mieszkańców przypadało 60 czytelników, a w całym powiecie było ich 116. Na przestrzeni analizowanych lat zarówno w Gminie, jak i powiecie zielonogórskim odnotowano spadek w zakresie liczby czytelników, niemniej jednak tempo zmian na obszarze Gminy jest zdecydowanie większe.

Wykres 36. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Świdnica oraz powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

W niniejszy podrozdziale przedstawione zostały potrzeby dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica w zakresie aktywności kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy Gminy mieli ocenić obecny poziom dostępności do aktywności kulturalnej, sportowej, jak i rekreacyjnej. Opinia respondentów dotycząca poziomu dostępności do wyżej wymienionych aktywności przedstawia się następująco:

- **Aktywność kulturalną** (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników itp.) bardzo dobrze lub dobrze oceniło łącznie 57,4% badanych, o jej średnim poziomie ma przekonanie średnio co piąty mieszkaniec (22,2%), natomiast 5,6% respondentów oceniło poziom dostępności jako zły. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 14,8% ankietowanych.

- Bardzo dobry lub dobry poziom dostępności do **aktywności sportowej** (klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) oceniło łącznie 35,2% respondentów. O jej średnim poziomie ma przekonanie średnio co czwarty badany (25,9%), natomiast na zły lub bardzo zły jej poziom wskazało 20,4% osób. 18,5% osób miało trudności w dokonaniu oceny poziomu dostępności do aktywności sportowej w Gminie.
- **Aktywność rekreacyjną** (baseny, place zabaw, parki, siłownie zewnętrzne itp.) bardzo dobrze lub dobrze oceniło łącznie 27,8% badanych, o jej średnim poziomie ma przekonanie co czwarty mieszkaniec (25,9%), natomiast 31,5% respondentów oceniło poziom dostępności jako bardzo zły lub zły. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 14,8% ankietowanych.

Tabela 19. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do niżej wymienionych form aktywności na terenie Gminy Świdnica [%] N=54

wyszczególnienie	nie wiem	bardzo zły	zły	średni	dobry	bardzo dobry
aktywność kulturalna (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników, itp.)	14,8	0,0	5,6	22,2	31,5	25,9
aktywność sportowa (kluby sportowe, zajęcia sportowe, turnieje, sekcje sportowe, itp.)	18,5	5,6	14,8	25,9	25,9	9,3
aktywność rekreacyjna (baseny, place zabaw, parki, siłownie zewnętrzne, itp.)	14,8	14,8	16,7	25,9	24,1	3,7

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

22,2%

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA. Obszar ten znalazł się na 5 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na podstawie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Przesłanki te doprowadziły do powstania ekonomii społecznej, skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędną rolę świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem¹⁷.

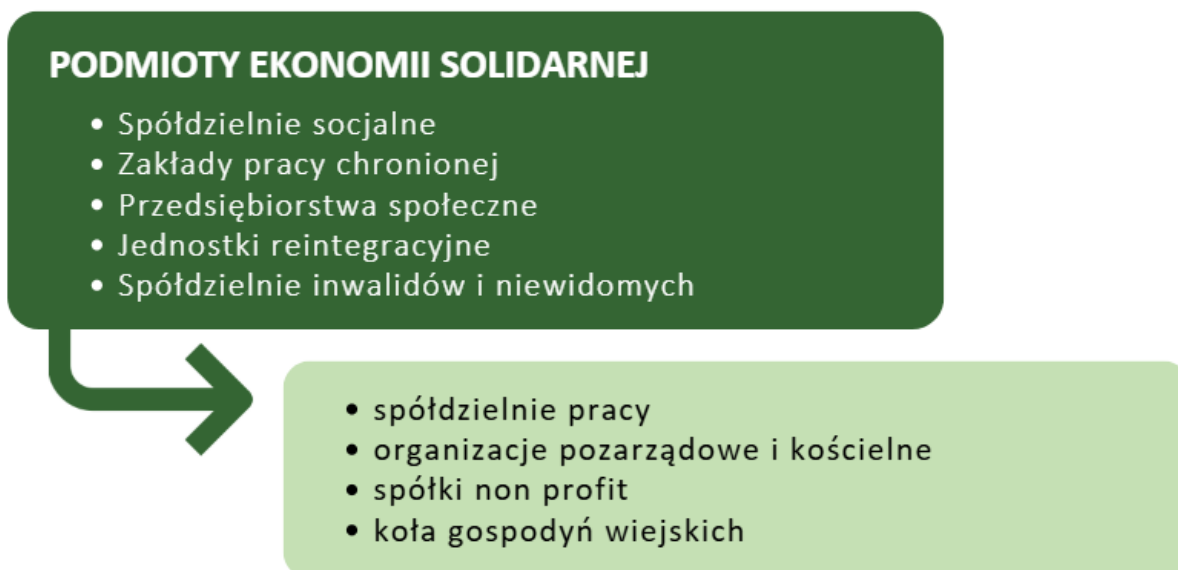
Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

¹⁷ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10.

Rysunek 7. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom. Wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Wśród działań i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje z kolei poprzez zlecenie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (*regranting*),
- kooperacyjnego rozwiązywania problemów.

Zgodnie z danymi Departamentu Ekonomii Społecznej na terenie Gminy nie funkcjonują przedsiębiorstwa społeczne.

Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i współpracy publiczno-pozarządowej możliwe jest przy aktywnym udziale lokalnych organizacji pozarządowych, których celem działalności jest budowa kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁸.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *rocznym Programie współpracy Gminy Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok*.

¹⁸ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.

W 2024 roku ustalono 3 zadania priorytetowe, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i tradycji,
- upowszechnianie działań w zakresie ochrony i promocji zdrowia¹⁹.

Na terenie Gminy Świdnica w 2024 roku zarejestrowane były 1 074 podmioty gospodarki narodowej, w tym 51 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 4,7% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. W tym samym czasie na terenie Gminy odnotowano działalność 7 fundacji, co stanowi 0,7% wszystkich podmiotów. W latach 2022-2024 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

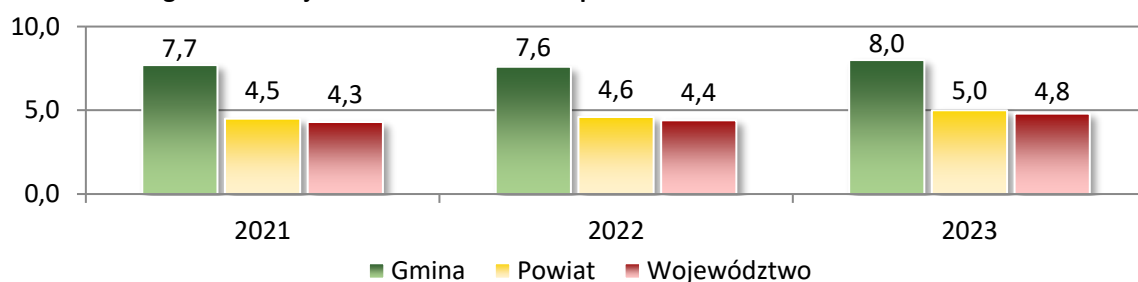
Tabela 20. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2022-2024

Lp.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	1 001	1 037	1 074
2.	liczba fundacji	4	6	7
3.	liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych	48	49	51

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Gminie Świdnica w latach 2021-2023 uległ wzrostowi – w 2024 roku w stosunku do roku 2022 odnotowano wzrost o 0,3 pp. W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich wskaźnik w Gminie zawsze przyjmował wyższe wartości. Szczegółowe dane zostały przedstawione na kolejnym wykresie.

Wykres 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Świdnica, powiecie zielonogórskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

¹⁹ Program współpracy Gminy Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok

Na terenie Gminy działają następujące organizacje pozarządowe:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Letnicy „Letniczanki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kozłanki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Piaskowe Babki” w Piaskach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Świdnicy „Babki z Klasą”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Drzonowianki”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Świdnicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Letnicy,
- Klub Sportowy „Leśnik” Słone,
- Szkolny Klub Szermierczy „FLESZ” Świdnica,
- Klub Piłkarski – Świdnica,
- Klub Kiwanis Zielona Góra „ADSUM”,
- Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej Młodzieży „Młodzi Potrafią”,
- Stowarzyszenie „Słodkie Słone”,
- Stowarzyszenie „ORKAN DRZONÓW”,
- Stowarzyszenie Arka Przyjaciół,
- Stowarzyszenie Klub Seniora w Świdnicy,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych,
- Stowarzyszenie Wyspa Kultury,
- Stowarzyszenie Siedlisko w Grabowcu,
- Stowarzyszenie Pod Kosową Górą,
- Stowarzyszenie „Aktywne kobiety z Letnicy”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Archeologicznego Środkowego Nadodrza,
- Towarzystwo Przyjaciół Lubuskiego Muzeum Wojskowego w Zielonej Górze z/s w Drzonowie,
- Sołtysi Ziemi Lubuskiej.

POTRZEBY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

Przedmiotem prowadzonej diagnozy było także określenie poziomu aktywności mieszkańców w środowisku lokalnym. Z analizy materiału badawczego wynika, że w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie:

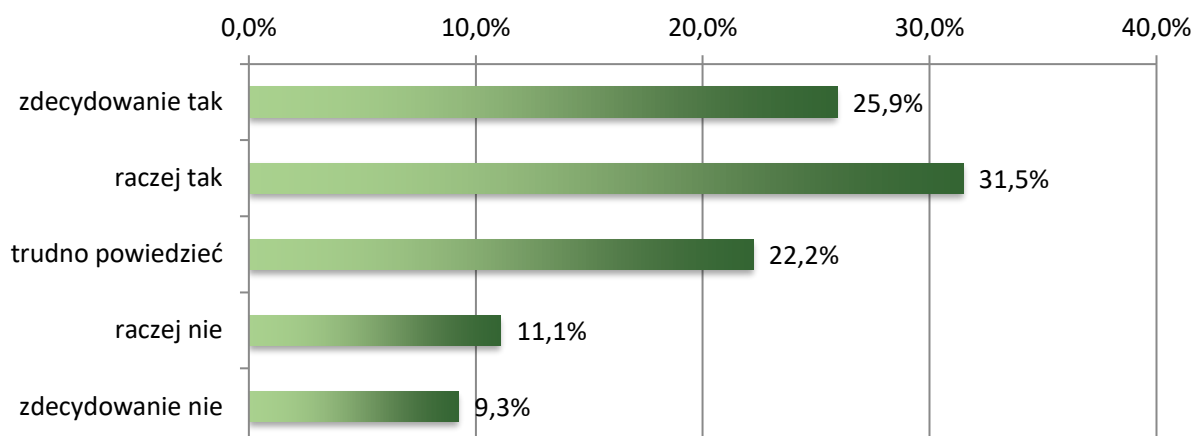
- członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (fundacji, stowarzyszenia) było 29,6% badanych mieszkańców;
- 37,0% respondentów współpracowało w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją;
- 66,7% badanych angażowało się w działalność na rzecz swojej najbliższej okolicy (udział w festynach, piknikach, akcjach lokalnych).

Tabela 21. Czy w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie [%] N=54

wyszczególnienie	Tak	Nie
był/a Pan/i członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (fundacje, stowarzyszenia)	29,6	70,4
współpracował/a Pan/i w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją	37,0	63,0
angażował/a się Pan/i w działalność na rzecz swojej najbliższej okolicy (udział w festynach, piknikach, akcjach lokalnych)	66,7	33,3

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, czy zdecydowałoby się na działalność społeczną w organizacjach pozarządowych na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu. **Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 57,4%** mieszkańców, w tym 25,9% zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 31,5% zaznaczyło odpowiedź „raczej tak”. Raczej nie zdecydowałoby się na działalność społeczną 11,1% respondentów, natomiast zdecydowanie nie – 9,3% badanych. Jednocześnie można zauważyć, że co piąty ankietowany miał trudność w określeniu tego, czy zdecydowałby się na społeczną działalność lub pomoc w formie wolontariatu (22,2%).

Wykres 38. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu? N=54

PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ

badanych jest zdania, że priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany jest **POBUDZANIE AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ**. Obszar ten znalazł się na 10 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

9,3%

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW

Diagnoza wskazała również obszary w zakresie usług społecznych, które zdaniem badanych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Świdnica.

Zdaniem badanych w pierwszej kolejności należy rozwijać i finansować usługi społeczne w zakresie **wspierania osób starszych (38,9%)**, **pomocy psychologiczno-psychiatrycznej dla dzieci (35,2%)**, **wspierania osób niepełnosprawnościami (29,6%)**, a następnie **pomocy społecznej (25,9%)**.

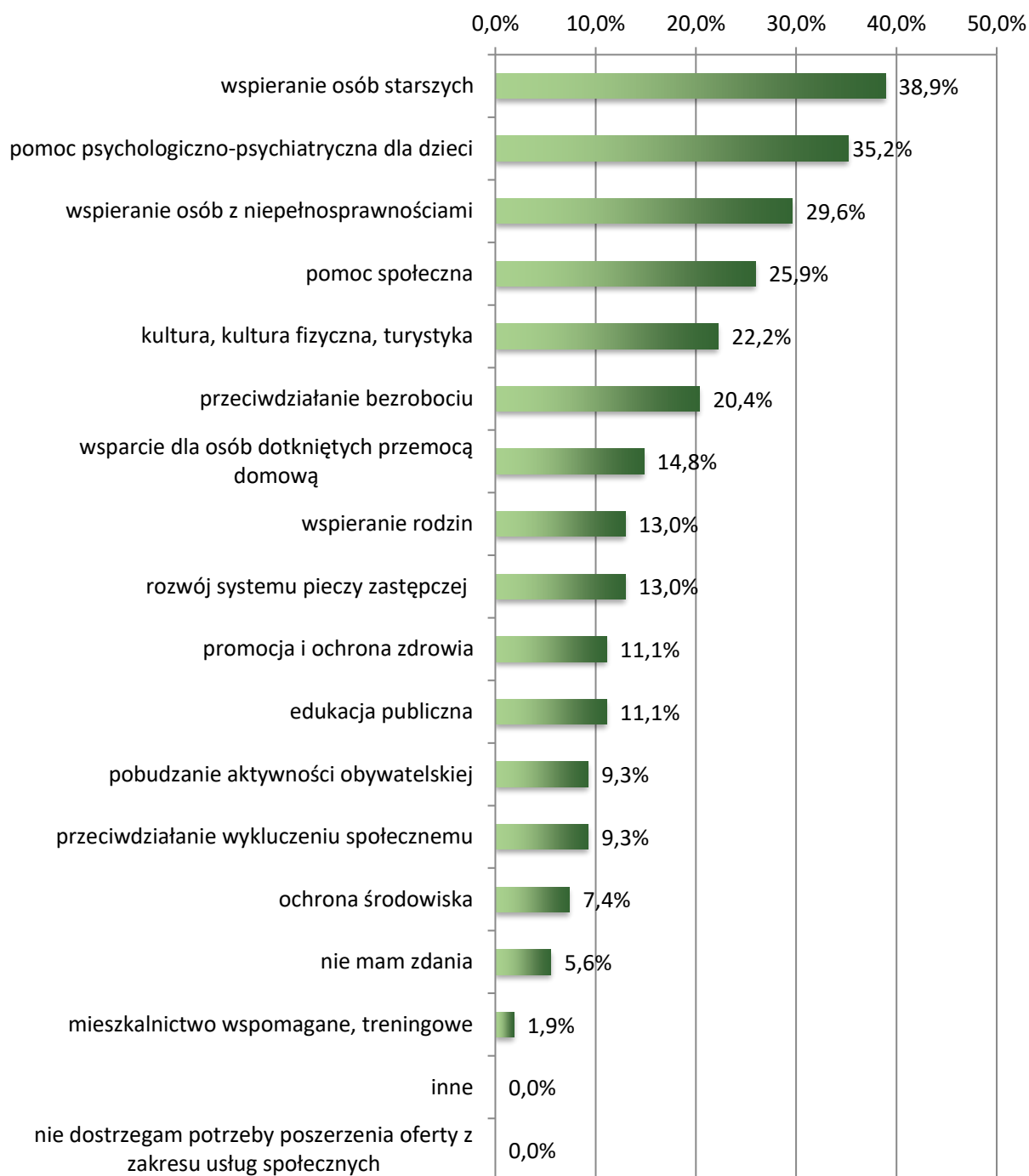
W dalszej kolejności pod względem wskazań znalazły się działania w zakresie kultury, kultury fizycznej i turystyki (22,2%), przeciwdziałanie bezrobociu (20,4%), wsparcie dla osób dotkniętych przemocą domową (14,8%), wspieranie rodzin oraz rozwój systemu pieczy zastępczej, w tym powstanie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczych dla dzieci (po 13,0%).

Mniej mieszkańców wskazywało na promocję i ochronę zdrowia oraz edukację publiczną (po 11,1%), pobudzanie aktywności obywatelskiej, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym reintegrację zawodową i społeczną, tj. działania mające na celu wprowadzenie i utrzymanie osoby wykluczonej społecznie na rynku pracy, np. za pośrednictwem kursów zawodowych, doradztwa zawodowego itp. (po 9,3%).

Najmniejszy odsetek respondentów wskazał na takie obszary jak: ochrona środowiska (7,4%) oraz mieszkalnictwo wspomagane, treningowe (1,9%).

Brak zdania w zakresie priorytetowości rozwijanych i finansowanych działań na terenie Gminy Świdnica wykazało 5,6% uczestników badania.

Wykres 39. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i finansowane na terenie Gminy Świdnica? N=54

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

WNIOSKI

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych zastanych umożliwiła:

wskazanie i określenie uwarunkowań społeczności lokalnej,

rozpoznanie potrzeb w zakresie usług społecznych,

zidentyfikowanie grup mieszkańców w Gminie Świdnica, które powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych.

W oparciu o dokonaną analizę wyników badań, sformułowane zostały rekomendacje. Poniżej znajdują się wnioski z badania diagnozującego potrzeby, zasoby i potencjał w zakresie poszerzania usług społecznych na terenie Gminy Świdnica wraz z rekomendacjami.

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Problemy dotyczące rodziny. Z przeprowadzonych badań wynika, że mieszkańcy biorący udział w badaniu do głównych problemów dotyczących rodzin zaliczają bezradność i niesamodzielność osób starszych, uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży, ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, niewystarczające środki finansowe, uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy wśród dorosłych oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze rodziców.

Oferta działań na rzecz wspierania rodziny. Wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica wskazują, że najczęściej wymienianymi potrzebami w zakresie wspierania rodzin są kolejno według liczby wskazań: organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (w tym dla tych ze specjalnymi potrzebami), profilaktyka uzależnień i przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz organizowanie alternatywnych form integracji i spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi, natomiast średnio co trzeci respondent widzi potrzebę prowadzenia poradnictwa specjalistycznego.

Priorytetowość działań. Należy podkreślić, że wspieranie rodziny znalazło się na 8 miejscu pod względem priorytetowych usług społecznych, które zdaniem badanych należy rozwijać i finansować na terenie Gminy Świdnica.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Potrzeby w zakresie działań na rzecz promocji i ochrony zdrowia. Wyniki badania ankietowego wskazują, iż znaczny odsetek mieszkańców Gminy dostrzega potrzebę poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia.

Dostępność do opieki psychologicznej, psychiatrycznej i terapeutycznej. Mieszkańcy biorący udział w badaniu ocenili poziom dostępności do powyższych form wsparcia na stosunkowo niskim poziomie. Opieka psychologiczna w opinii 26,0% osób jest na dobrym lub bardzo dobrym poziomie, w przypadku opieki psychiatrycznej odsetek ten wyniósł 1,9%, z kolei opiekę terapeutyczną bardzo dobrze lub dobrze ocenia łącznie 13,0% badanych.

Profilaktyka uzależnień. Największa część mieszkańców, w zakresie działań podejmowanych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zjawiska uzależnień dostrzega konieczność profilaktyki dzieci i młodzieży, poszerzenia pomocy psychologiczno-terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin oraz organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że 11,1% mieszkańców Gminy Świdnica jest zdania, że promocja i ochrona zdrowia jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany. Tym samym obszar ten znalazł się na 9 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSÓB STARSZYCH

Problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnością. Analiza wyników badania przeprowadzonego pod kątem osób starszych i z niepełnosprawnością pozwala stwierdzić, że głównymi problemami powyższych grup są: samotność, izolacja, dyskryminacja, brak wsparcia ze strony rodziny, ograniczony dostęp do rehabilitacji, bariery architektoniczne (w miejscu zamieszkania i w miejscach publicznych) oraz niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Potrzeby w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. W ramach działań na rzecz powyższych grup największy odsetek ankietowanych opowiedział się za zapewnieniem całodobowej opieki, realizowaniem mobilnych usług przy drobnych naprawach i usługach porządkowych, zapewnieniem dostępu do mobilnej rehabilitacji oraz prowadzeniem PWD.

Usługi opiekuńcze. Na podstawie deklaracji badanych można stwierdzić, że najczęściej wskazywane było przygotowanie lub dostarczanie posiłków, zapewnienie transportu, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych oraz realizowanie mobilnych usług przy drobnych naprawach i usługach porządkowych.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że 38,9% mieszkańców Gminy Świdnica jest zdania, że wspieranie osób starszych jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany. Tym samym obszar ten znalazł się na 1 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców. Obszar

wspieranie osób z niepełnosprawnościami znalazł się na 3 miejscu, gdyż opowiedziało się za nim 29,6% badanych.

EDUKACJA PUBLICZNA

Rozwijanie usług z zakresu edukacji publicznej. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdaniem 11,1% respondentów edukacja publiczna jest obszarem, który powinien być priorytetowo rozwijany i finansowany na terenie Gminy Świdnica. Tym samym obszar ten znalazł się dopiero na 9 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI

Problemy osób bezrobotnych. Do głównych problemów osób pozostających bez zatrudnienia w Gminie Świdnica mieszkańcy zaliczyli: problemy finansowe, niechęć do podjęcia pracy, trudności w pełnieniu ról społecznych, brak gotowości do podjęcia aktywności i samodzielności. Wysoko uplasowała się także nieumiejętność poszukiwania pracy.

Działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia problemu bezrobocia. Wyniki uzyskane w badaniu wskazują, iż największy odsetek respondentów dostrzega potrzebę organizowania szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, zapewnienia wsparcia w poszukiwaniu pracy, organizowania doradztwa zawodowego oraz inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy.

Działania dedykowane osobom bezdomnym. Wyniki uzyskane w badaniu wskazują, iż największy odsetek respondentów dostrzega potrzebę utworzenia punktu pomocy doraźnej oraz realizowania doradztwa zawodowego.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że 20,4% respondentów jest zdania, że przeciwdziałanie bezrobociu jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany. Tym samym obszar ten znalazł się na miejscu 6 pod względem liczby wskazań mieszkańców.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Działalność społeczna. Z przeprowadzonych badań wynika, iż w ciągu ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie średnio co trzeci mieszkaniec Gminy był członkiem organizacji pozarządowej lub współpracował w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją,

natomiast 2/3 z ankietowanych angażowało się w działalność na rzecz swojej najbliższej okolicy np. poprzez udział w festynach, piknikach i akcjach lokalnych. Wśród ankietowanych, którzy zostali zapytani o zdecydowanie się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu, 57,4% udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że 9,3% mieszkańców jest zdania, że pobudzanie aktywności obywatelskiej jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany. Tym samym znalazł się on dopiero na 10 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Bazując na uzyskanych wynikach badań ankietowych można stwierdzić, że mieszkańcy ocenili dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na stosunkowo wysokim poziomie.

Priorytetowość działań. Analiza materiału badawczego wykazała, że 22,2% badanych mieszkańców Gminy Świdnica jest zdania, że kultura, kultura fizyczna i turystyka jest priorytetowym obszarem w zakresie usług społecznych, który powinien być rozwijany i finansowany. Tym samym obszar ten znalazł się na 5 miejscu pod względem liczby wskazań mieszkańców.

PRIORYTETYZACJA DZIAŁAŃ

Opinia dotycząca priorytetowo rozwijanych usług społecznych. Zebrany materiał badawczy pozwolił wskazać, które z usług społecznych prowadzonych na terenie Gminy Świdnica powinny być rozwijane i finansowane w pierwszej kolejności. W opinii ankietowanych w pierwszej kolejności należy skupić się na usługach społecznych w zakresie wspierania osób starszych, rozwijania pomocy psychologiczno-psychiatrycznej dla dzieci oraz wspierania osób z niepełnosprawnościami. Do obszarów, które zdaniem mieszkańców powinny być rozwijane najrzadziej zaliczono ochronę środowiska oraz mieszkalnictwo wspomagane, treningowe.

REKOMENDACJE

W oparciu o dokonaną analizę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych zostały sformułowane rekomendacje co do dalszych działań na terenie Gminy Świdnica, które znajdują się poniżej.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

1. Priorytetowym obszarem, który powinien być rozwijany i finansowany w opinii dorosłych mieszkańców jest wspieranie osób starszych. W związku z powyższym zaleca się:
 - dalsze organizowanie spotkań, wydarzeń, zajęć dla seniorów (np. w Klubie Seniora), które posłużą zapobieganiu poczucia osamotnienia lub wykluczenia społecznego, a także podtrzymywaniu kontaktów międzyludzkich oraz aktywizacji społeczeństwa lokalnego w rozwijaniu działań na rzecz seniorów;
 - zwiększanie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie niepełnosprawności i wieku starczego poprzez organizowanie kampanii społecznych dla mieszkańców Gminy, a także podejmowanie inicjatyw na rzecz włączania społecznego tych grup i integracji międzypokoleniowej;
 - dążenie do eliminowania czynników wykluczających seniorów oraz osoby z niepełnosprawnościami ze społeczności lokalnej oraz dostępu do różnego rodzaju usług. Działania powinny być skierowane na systematyczne w miarę możliwości finansowych Gminy dostosowywanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów, dostosowywanie transportu publicznego do potrzeb wymienionych grup społecznych;
 - kontynuowanie działalności podmiotów i realizacji programów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy, w tym Domu Dziennego Pobytu Senior+ oraz programu „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” i wdrażanie nowych;
 - zapewnienie transportu dla osób z niepełnosprawnościami oraz starszych dostosowanego do ich potrzeb;
 - pozyskiwanie środków finansowych na rozwój bezpłatnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów,

- poszerzenie oferty usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami oraz starszych o realizację recept w aptece, zakup artykułów spożywczych, przygotowanie lub dostarczenie posiłków, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz utrzymanie higieny osobistej;
 - poszerzenie oferty doraźnego wsparcia usługowego dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami o zapewnienie transportu, drobne usługi remontowe, usługi porządkowe oraz pomoc przy naprawie rzeczy codziennego użytku;
 - rozwijanie form wsparcia faktycznych opiekunów osób niesamodzielnych, np. poprzez udział w projektach na rzecz wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów;
 - tworzenie warunków do rozwoju zawodowego osób z niepełnosprawnościami, poprzez prowadzenie szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do ich potrzeb oraz możliwości.
2. Problemami rodzin z Gminy Świdnica zdaniem badanych okazały się m.in. bezradność i niesamodzielność osób starszych, uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży oraz ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej. W odpowiedzi na zidentyfikowane trudności z jakimi zmagają się rodziny z Gminy Świdnica, rekomenduje się:
- kontynuowanie realizacji programów i projektów na rzecz wspierania rodzin, takich jak: asystent rodziny, „Posiłek w szkole i w domu”, Karta Dużej Rodziny;
 - zapewnienie poradnictwa specjalistycznego np. prawnego, psychologicznego, rodzinnego, prowadzenie terapii dla dzieci i młodzieży;
 - organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dla rodzin z dziećmi;
 - organizowanie grup wsparcia/grup samopomocowych dla rodzin z różnego rodzaju problemami np. uzależnienia, przemoc, zaburzenia psychiczne;
 - tworzenie placówek wsparcia dziennego w formie świetlic dla dzieci i młodzieży oraz doposażenie ich w celu zwiększenia atrakcyjności i zachęcenia do uczestnictwa w zajęciach przez nich organizowanych;

- zwiększenie liczby miejsc w szkołach, przedszkolach, żłobkach i innych placówkach oświatowych/wychowawczych;
- prowadzenie strategii profilaktycznych w zakresie uzależnień behawioralnych, poprzez rozwijanie umiejętności psychospołecznych dzieci oraz kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów;
- zwiększanie kompetencji zawodowych, w szczególności pedagogów oraz psychologów szkolnych, w zakresie rozpoznawania i udzielania wsparcia w przypadku wystąpienia problemu uzależnień behawioralnych;
- poszerzenie istniejącej oferty miejsc udzielających pomocy i wsparcia o poradnictwo w zakresie uzależnień behawioralnych;
- zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego dla osób doznających przemocy domowej oraz umożliwienie im uczestnictwa w grupach wsparcia;
- prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim.;
- rozwijanie usług opiekuńczych i asystenckich dla osób starszych niesamodzielnych, w tym wsparcie w codziennych czynnościach życiowych, zapewnienie dostępu do usług zdrowotnych oraz organizacja ich czasu wolnego.

3. W zakresie projektowania szeroko pojętych działań prozdrowotnych, szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie zdrowia psychicznego oraz uzależnień od substancji. W toku prowadzonych badań ilościowych proponowanymi działaniami w tym zakresie są:

- poprawa dostępności do opieki psychologicznej, psychiatrycznej oraz terapeutycznej na terenie Gminy;
- podejmowanie działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowanie odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia;
- przeprowadzenie lokalnej kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania substancji psychoaktywnych, a także mechanizmów uzależnienia;

- dystrybucja ulotek i innych materiałów profilaktycznych na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z uzależnieniem od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Ulotki powinny być rozpowszechnione w miejscach publicznych takich jak: kościoły, przychodnie, sklepy, instytucje publiczne, itp.;
 - poszerzenie kadry placówek wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny o specjalistów z zakresy psychologii, terapii uzależnień, itp.;
 - zapewnienie specjalistycznej pomocy np. psychologa, pedagoga, logopedy oraz poradnictwa specjalistycznego np. prawnego, psychologicznego i rodzinnego dla rodzin z terenu Gminy. Zaleca się rozwijanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
 - rozwijanie ruchu samopomocowego dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, z uwzględnieniem osób współuzależnionych oraz z syndromem DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików);
 - realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPiN dla dzieci i młodzieży w szkołach;
 - systematyczne przeprowadzanie szkoleń i warsztatów dla rodziców oraz wychowawców, na temat rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych;
 - rozwój szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy;
 - zapewnienie dostępu dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień do uczestnictwa w zajęciach w placówkach wsparcia dziennego.
4. Wśród priorytetowych obszarów zdaniem mieszkańców i pracowników znalazło się również przeciwdziałanie bezrobociu w Gminie Świdnica. W odniesieniu do zidentyfikowanych trudności na tym polu proponuje się:
- kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zielonej Górze w zakresie angażowania osób pozostających bez zatrudnienia do korzystania z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu ofertowanych przez PUP, np. prace

interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania itp.;

- wykorzystywanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych w celu mobilizacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia;
- aktywizację zawodową poprzez organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców oraz pomoc w poszukiwaniu pracy;
- organizowanie doradztwa zawodowego wśród osób dorosłych, młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami;
- upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom Gminy;
- dostosowywanie oferty edukacyjnej w Gminie do aktualnego i przyszłego zapotrzebowania na rynku pracy;
- wspieranie osób w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej;
- aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenie informowania mieszkańców o możliwych formach aktywizacji zawodowej oraz nowych ofertach pracy, proponowanych przez Powiatowy Urząd Pracy;
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych oferujących wsparcie dla osób bezrobotnych oraz inicjowanie powstawania nowych.

5. Gwarantem usług społecznych będzie współpraca, szczególnie międzysektorowa, rozwijana w oparciu o zasadę partnerstwa. Partnerstwo międzysektorowe rozumiane jest jako forma współdziałania na rzecz wspólnego celu, w której wszyscy uczestnicy działają na równych prawach, korzystają ze wspólnych zasobów oraz ponoszą odpowiedzialność. Rekomendowane jest partnerstwo JST i NGO, które powinno mieć charakter stały i być budowane na zasadzie wieloletniej współpracy. Współpraca na zasadach partnerstwa daje możliwość kompleksowego i innowacyjnego podejścia do problemu, a także angażuje do działania przedstawicieli kilku różnych grup. Powinna uwzględniać najważniejsze zasady: równorzędność partnerów wobec siebie, wspólne rozwiązywanie problemów, planowanie i podejmowanie decyzji.

BIBLIOGRAFIA

1. Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. <https://mapa.wyniki.edu.pl/>
4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*.
5. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
6. Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, Oficyna Wydawnicza SGH, 2011.
7. Program współpracy Gminy Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok.
8. Przewłocka J., *CAWI – specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji PIB, Warszawa 2009.
9. Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2022, 2023 i 2024 rok.
10. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok.
11. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.
12. Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 1995.

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz użytych skrótów	3
Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023.....	14
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica w latach 2021-2023 (w procentach).....	14
Tabela 4. Saldo migracji w Gminie Świdnica w latach 2021-2023	15
Tabela 5. Liczba małżeństw na 1 000 ludności w Gminie Świdnica w porównaniu do województwa lubelskiego i Polski w latach 2021-2023	16
Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022-2024.....	17
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024.....	20
Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024	21
Tabela 9. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024.....	21
Tabela 10. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024.....	22
Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Świdnica w porównaniu do powiatu zielonogórskiego w 2023 roku.....	31
Tabela 12. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świdnicy wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024.....	33
Tabela 13. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024.....	33
Tabela 14. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do opieki psychologicznej/ psychiatrycznej/ terapeutycznej na terenie Gminy Świdnica [%] N=54	35
Tabela 15. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024	39
Tabela 16. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej oraz liczba osób w nich przebywających na przestrzeni lat 2022-2024.....	40

Tabela 17. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu zielonogórskiego na przestrzeni lat 2022-2024	50
Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Świdnica w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024.....	50
Tabela 19. Proszę ocenić obecny poziom dostępności do niżej wymienionych form aktywności na terenie Gminy Świdnica [%] N=54.....	58
Tabela 20. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2022-2024	62
Tabela 21. Czy w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie [%] N=54.....	64

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Wiek respondentów:.....	10
Wykres 2. Wykształcenie:.....	11
Wykres 3. Liczba osób zamieszkujących Gminę Świdnica w latach 2021-2023.....	13
Wykres 4. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023	13
Wykres 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świdnica w latach 2022-2024.....	17
Wykres 6. Rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024	18
Wykres 7. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024	19
Wykres 8. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2022-2024.....	22
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w latach 2022-2024	23
Wykres 10. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2022-2024	23
Wykres 11. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą rodziny w Gminie Świdnica? N=54	25
Wykres 12. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania rodzin z dziećmi na terenie Gminy Świdnica? N=54	27

Wykres 13. Jakie działania Pana/i zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie dedykowane młodzieży i dzieciom na terenie gminy Świdnica? N=54.....	28
Wykres 14. Czy na terenie Gminy Świdnica istnieje potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców (np. Klub Rodzica)? N=54	29
Wykres 15. Czy liczba miejsc w szkołach, przedszkolach, żłobkach i innych placówkach oświatowych/ wychowawczych na terenie Gminy Świdnica jest Pana/i zdaniem wystarczająca? N=54	29
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2022-2024.....	30
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024.....	32
Wykres 18. Czy na terenie Gminy Świdnica istnieje potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)? N=54	35
Wykres 19. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy Świdnica w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemu uzależnień? N=54	37
Wykres 20. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024	38
Wykres 21. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023.....	39
Wykres 22. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024	40
Wykres 23. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze w Gminie Świdnica? N=54.....	42
Wykres 24. O jakie formy pomocy i wsparcia Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami na terenie gminy Świdnica? N=54	44
Wykres 25. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty wspierania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Świdnica? N=54	46
Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Świdnica, województwie lubuskim i Polsce w latach 2021-2023.....	47

Wykres 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-4 lat w Gminie Świdnica, województwie lubuskim i w Polsce w latach 2021-2023.....	47
Wykres 28. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku uczniów z terenu Gminy Świdnica, województwa lubuskiego i całej Polski	48
Wykres 29. Mieszkańcy Gminy Świdnica zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024.....	49
Wykres 30. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024	50
Wykres 31. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024	51
Wykres 32. Które z niżej wymienionych problemów w Pana/i opinii najczęściej dotyczą osoby bezrobotne w Gminie Świdnica? N=54.....	53
Wykres 33. Jakie działania należy podejmować w szerszym zakresie na terenie Gminy Świdnica w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów występujących wśród osób bezrobotnych? N=54	55
Wykres 34. Czy Pana/i zdaniem bezdomność jest znaczącym problemem występującym na terenie Gminy Świdnica? N=54	56
Wykres 35. Jakie działania Pana/i zdaniem należy podejmować w szerszym zakresie dedykowane osobom bezdomnym? N=54.....	56
Wykres 36. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Świdnica oraz powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023	57
Wykres 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Świdnica, powiecie zielonogórskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2021-2023	62
Wykres 38. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu? N=54	65
Wykres 39. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i finansowane na terenie Gminy Świdnica? N=54.....	67

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Etapy procesu badawczego	6
Rysunek 2. Wykorzystane metody i techniki badawcze	8
Rysunek 3. Podsumowanie dotyczące metodologii badawczej	9
Rysunek 4. Wykorzystany dobór próby.....	9
Rysunek 5. Płeć uczestników badania:.....	10
Rysunek 6. Położenie Gminy Świdnica na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego oraz całego kraju	12
Rysunek 7. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	60

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA NA LATA 2025-2028

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
WPROWADZENIE.....	3
WSTĘP	3
CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚWIDNICA	5
POŁOŻENIE	5
UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE.....	5
WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA	9
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY ŚWIDNICA	17
CELE I DZIAŁANIA.....	18
REALIZACJA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI	30
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	31
SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI.....	32
PODSUMOWANIE.....	38
BIBLIOGRAFIA	39
SPIS TABEL	40
SPIS WYKRESÓW.....	40
SPIS RYSUNKÓW.....	40

WYKAZ SKRÓTÓW

- AOON** – Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnościami
- CPT** – Centrum Psychologiczno-Terapeutyczne w Świdnicy
- DDPS** – Dzienny Dom Pobytu Senior+
- DPS** – Dom Pomocy Społecznej
- GBP** – Gminna Biblioteka Publiczna w Świdnicy
- GOK** – Gminny Ośrodek Kultury w Świdnicy
- GOPS** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy
- GKRPA** – Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- JST** – jednostki samorządu terytorialnego
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KS** – Klub Seniora
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PIK** – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
- PP** – Posterunek Policji w Świdnicy
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze
- PWD** – placówki wsparcia dziennego
- UG** – Urząd Gminy Świdnica
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

Wstęp

Lokalny plan deinstytucjonalizacji zakłada przejście od tradycyjnych form opieki instytucjonalnej do nowoczesnych, zindywidualizowanych form wsparcia środowiskowego, które lepiej odpowiadają na potrzeby osób wymagających pomocy. Dokument ten został opracowany w odpowiedzi na rosnące zrozumienie, że opieka instytucjonalna, mimo że czasami konieczna, często nie jest w stanie zapewnić pełnej integracji społecznej i poprawy jakości życia, jaką mogą oferować usługi świadczone w społeczności lokalnej, czyli najbliższej okolicy obywateli.

Tradycyjna opieka instytucjonalna była rozwijana w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia schronienia i podstawowej opieki osobom, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Na przestrzeni lat instytucje te stały się podstawową formą wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci bez opieki rodzicielskiej oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Niemniej jednak, liczne badania i raporty wskazują na negatywne aspekty długoterminowej opieki instytucjonalnej, takie jak izolacja społeczna, brak indywidualnego podejścia, ograniczone możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz często niższa jakość życia. W odpowiedzi na te wyzwania zaczęto wdrażać programy deinstytucjonalizacji, które promują integrację osób wymagających wsparcia w ich lokalnych społecznościach.

Sporządzenie planu deinstytucjonalizacji wynika z potrzeby wsparcia obywateli w pełnym uczestnictwie w społeczeństwie, promowaniu ich autonomii oraz ułatwianiu funkcjonowania w środowisku społecznym. Zgodnie z definicją Komisji Europejskiej „(...) *deinstytucjonalizacja rozumiana powinna być nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania (...)*”.

Podstawy prawne do stworzenia niniejszego Planu opierają się na krajowych regulacjach z zakresu pomocy społecznej, równości szans, a także przepisach międzynarodowych dotyczących praw człowieka. Przede wszystkim Plan ten wpisuje się w założenia:

- **Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.),** która określa kierunki działań w zakresie wzmocnienia i rozwoju systemu usług społecznych w Polsce, w tym zwiększania dostępności, jakości oraz integracji działań na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia,
- **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,** zakładającej konieczność zapewnienia każdemu prawa do ochrony zdrowia, gdzie władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami,
- **Ustawy o pomocy społecznej,** określającej zasady organizacji i funkcjonowania systemu pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych,
- **Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023-2026,** który stanowi punkt wyjścia dla opracowania lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie gmin i powiatów województwa lubuskiego.

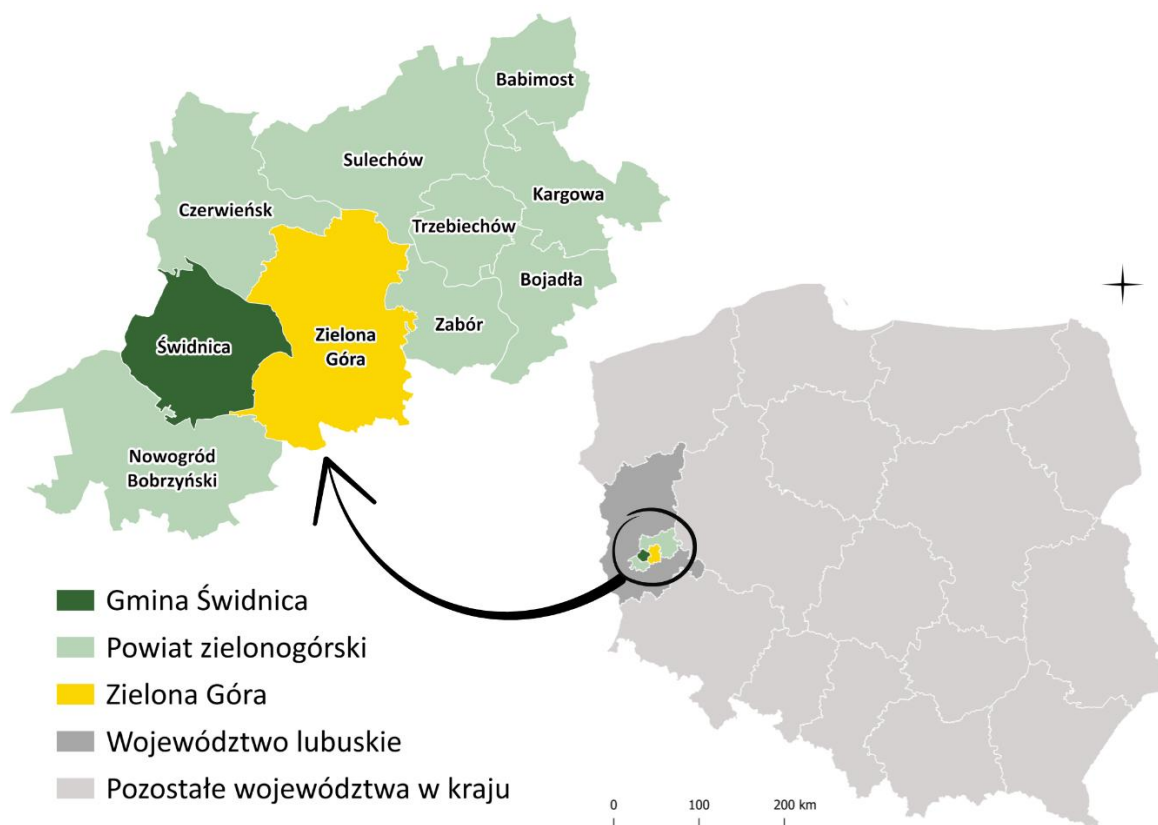
Zakres dokumentu obejmuje przytoczenie najważniejszych wniosków wynikających z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica”, zdefiniowanie zasobów instytucjonalnych Gminy możliwych do wykorzystania w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych na poziomie lokalnym, określenie celów i działań niezbędnych do przeprowadzenia procesu, a także system monitorowania i ewaluacji postępów. Plan ten jest skierowany do wszystkich interesariuszy zaangażowanych w proces, w tym organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, instytucji opiekuńczych, społeczności lokalnych oraz samych beneficjentów.

Charakterystyka Gminy Świdnica

Położenie

Świdnica to gmina wiejska, zlokalizowana w województwie lubuskim, w powiecie zielonogórskim. Gmina zajmuje obszar 160,8 km² i stanowi 11,9% powierzchni powiatu. Świdnica ma dogodne usytuowanie ze względu na bliskość największego miasta w województwie – Zielonej Góry. W skład Gminy wchodzi 11 sołectw.

Rysunek 1. Położenie Gminy Świdnica na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego i całej Polski

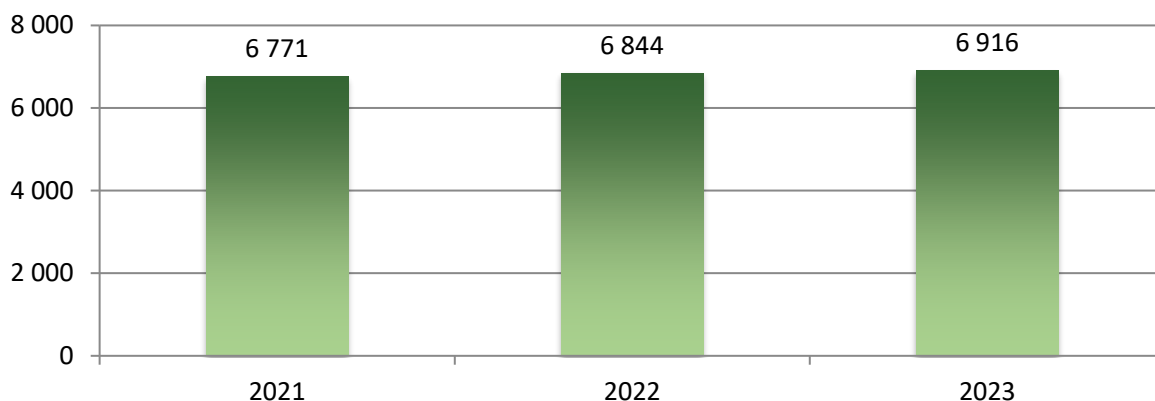
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Uwarunkowania demograficzne

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Świdnica zamieszkuje 6 916 osób (stan na 31 grudnia 2023 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców uległa nieznacznemu zwiększeniu, co obrazuje poniższy wykres.

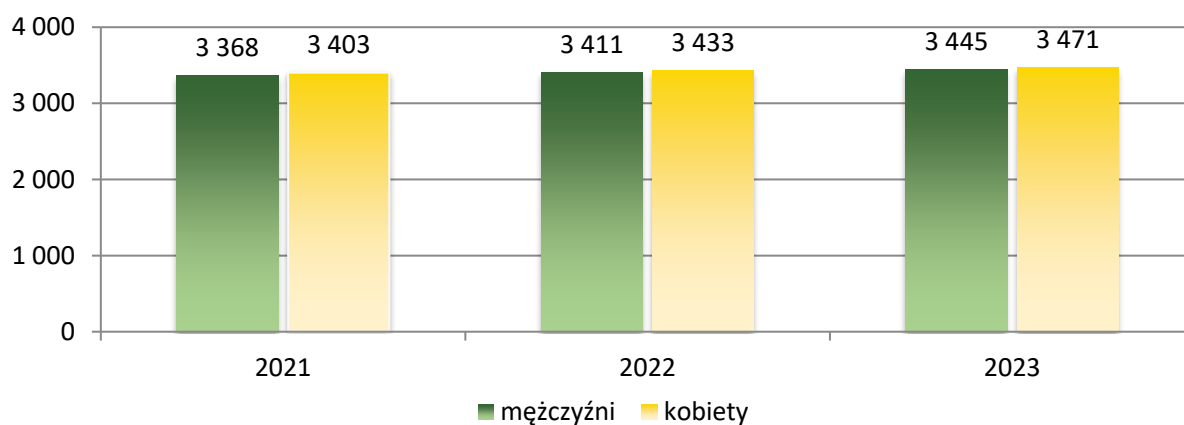
Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących Gminę Świdnica w latach 2021-2023¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba kobiet zamieszkujących Gminę Świdnica jest nieznacznie większa od liczby mężczyzn – stanowią one 50,2% ogółu populacji Gminy (3 471 osób), natomiast mężczyźni – 49,8% (3 445 osób). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 101, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 101 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Świdnica ujemny i wynosi -13 (stan na koniec 2023 roku). Na przestrzeni lat 2021-2023 przyrost naturalny w Gminie ulegał wahaniom, gdyż w 2021 roku wyniósł -13, w 2022 roku spadł do wartości -20, a następnie ponownie w 2023 roku wyniósł -13.

¹ W momencie opracowywania diagnozy dane pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2024 nie były jeszcze dostępne, w związku z czym analizie poddano statystyki pochodzące z lat 2021-2023, aby móc ukazać pewne tendencje

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
urodzenia żywe	53	41	38
zgony	66	61	51
przyrost naturalny	-13	-20	-13

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Struktura ludności w Gminie Świdnica według ekonomicznych grup wieku w roku 2023 przedstawiała się następująco:

- 19,3% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – 18 lat i mniej;
- 59,2% mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 21,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni lat 2021-2023 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym uległ zmniejszeniu – z 20,0% w 2021 roku, przez 19,5% w 2022 roku do 19,3% w 2023 roku. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności odnotował podobne tendencje – różnica pomiędzy rokiem 2021 a 2023 wyniosła 0,7 pp. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym uległ zwiększeniu i w 2023 roku ukształtował się na poziomie 21,5%, a więc o 1,4 pp. więcej niż w 2021 roku.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica w latach 2021-2023 (w procentach)

wyszczególnienie	2021	2022	2023
wiek przedprodukcyjny	20,0	19,5	19,3
wiek produkcyjny	59,9	59,8	59,2
wiek poprodukcyjny	20,1	20,6	21,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji. W 2023 roku zarejestrowano 152 zameldowania oraz 73 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji było dodatnie i wyniosło 79. Na przestrzeni lat 2021-2023 saldo migracji uległo wzrostowi, jednocześnie każdorazowo przyjmowało wartości dodatnie. Szczegółowe informacje znajdują się w kolejnej tabeli.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Tabela 3. Saldo migracji w Gminie Świdnica w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
zameldowania	111	143	152
wymeldowania	102	81	73
saldo migracji	9	62	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY ŚWIDNICA

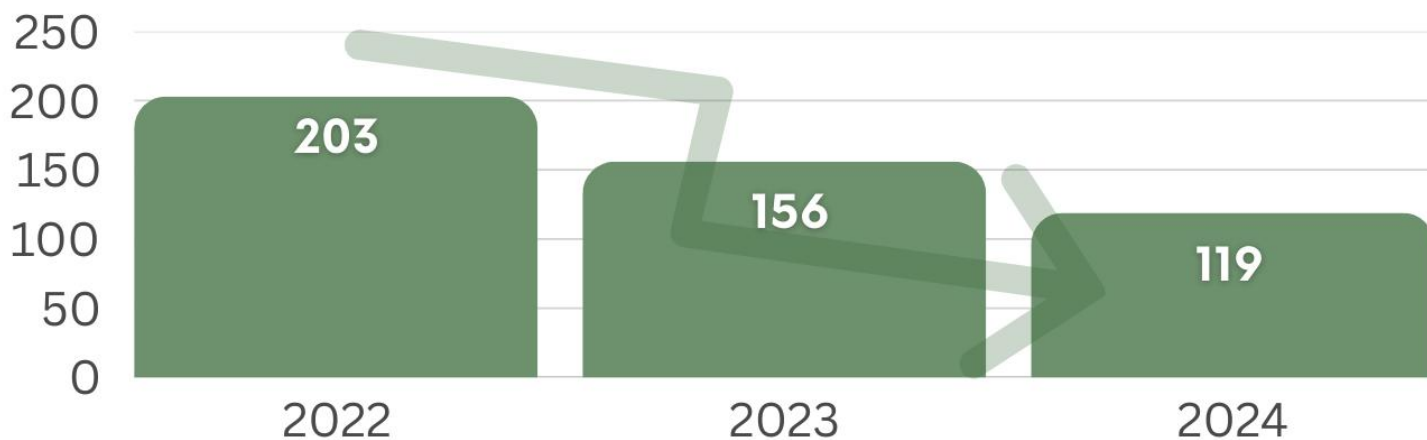
W niniejszym rozdziale przedstawiona została synteza najważniejszych wniosków z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica”. Osoby zainteresowane bardziej szczegółową analizą zachęcamy do zapoznania się z pełnym opracowaniem Diagnozy.

Wspomniany dokument został zrealizowany na podstawie badań ilościowych i jakościowych, a jego celem było ukazanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy. Badania ilościowe przeprowadzono wśród 54 dorosłych mieszkańców Gminy Świdnica (osoby powyżej 18 roku życia), za pośrednictwem techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*), tj. sondażu w formie online. Analiza danych zastanych (ang. *Desk Research*) przeprowadzona została na bazie danych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkich programów wykonawczych, raportów, sprawozdań i analiz w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Świdnica. Na tej podstawie określone zostały zasoby Gminy Świdnica w zakresie usług społecznych, w podziale na określone obszary:

- 1) polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny,
- 2) edukacja publiczna,
- 3) promocja i ochrona zdrowia,
- 4) przeciwdziałanie bezrobociu i bezdomności,
- 5) kultura, kultura fizyczna oraz turystyka,
- 6) aktywność obywatelska,
- 7) wspieranie osób z niepełnosprawnościami i starszych,
- 8) priorytetowość działań – podsumowanie ogólne.

Polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2022-2024 uległa spadkowi na poziomie 41,4%.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku pomocą społeczną objętych było 119 rodzin

Wśród najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom znalazły się:

Długotrwała lub ciężka choroba (90 rodzin)

Bezrobocie (84 rodziny)

Ubóstwo (60 rodzin)

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym korzystających z pomocy:

55

Liczba osób w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy:

95

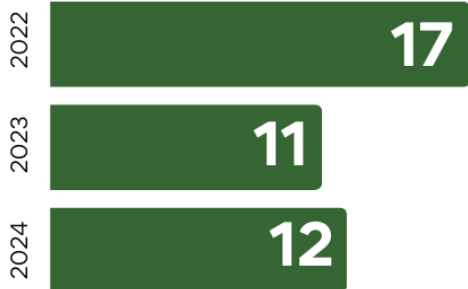

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy:

32

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się **na siódmym miejscu**.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin z terenu Gminy Świdnica, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała wahaniom.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdnicy zatrudniony był 1 asystent rodziny, prowadził on pracę **w 15 rodzinach** przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Asystent rodziny

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta uległa wzrostowi.

Na terenie Gminy Świdnica nie ma rodzin wspierających.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok.

PIECZA ZASTĘPCZA

W 2024 roku na terenie Gminy Świdnica **nie funkcjonowały żadne rodziny zastępcze**. Dzieci z terenu Gminy, które wymagały umieszczenia w pieczy zastępczej, były kierowane do rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych poza jej obszarem.

W 2024 roku **13 dzieci z terenu Gminy** Świdnica umieszczonych było w pieczy zastępczej.

W 2024 roku Gmina Świdnica przeznaczyła na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej kwotę łączną w wysokości 197 650 zł, co oznacza wzrost względem lat poprzednich.

Źródło: Sprawozdanie merytoryczne GOPS w Świdnicy za 2022, 2023 i 2024 rok.

EDUKACJA PUBLICZNA

Młodzi mieszkańcy Gminy Świdnica w 2024 roku uzyskali **wyższe wyniki z każdej części egzaminu ósmoklasisty** w porównaniu do wyników wojewódzkich i ogólnopolskich.

W zestawieniu z danymi dla województwa lubuskiego i całego kraju, współczynnik skolaryzacji oraz odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych opieką przedszkolną w Gminie przyjmował **zdecydowanie niższe wartości**.

Gmina udziela pomocy materialnej uczniom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W 2024 roku przyznała **stypendia socjalne 12 uczniom** na łączną kwotę 13 516 zł. Pomoc ta była finansowana częściowo z budżetu Państwa i częściowo z budżetu Gminy.

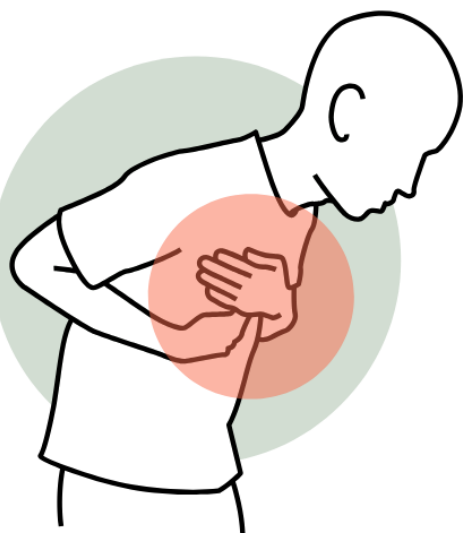
Źródło: BDL GUS oraz Sprawozdanie merytoryczne GOPS w Świdnicy za 2024 rok.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

W Gminie Świdnica realizowane są **programy zdrowotne** ukierunkowane na profilaktykę i poprawę jakości życia mieszkańców. W 2024 roku realizowano m.in. Program lakowania zębów u dzieci i młodzieży w Gminie Świdnica, którego celem jest zapobieganie próchnicy zębów stałych.

Na koniec 2023 roku w Gminie Świdnica funkcjonowały 2 przychodnie.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

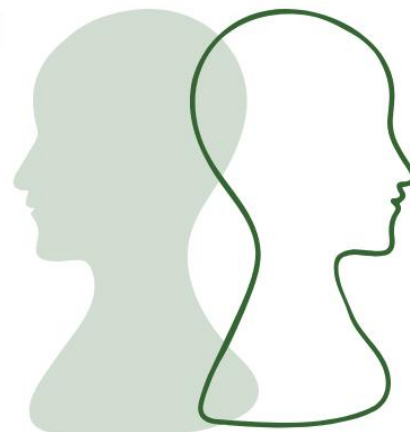

Długotrwała lub ciężka choroba była na przestrzeni ostatnich trzech lat głównym powodem przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Świdnica. W omawianym okresie dostrzec można spadek liczby beneficjentów w tym zakresie. W 2024 roku z tego powodu **wsparcie otrzymało 90 rodzin** – a więc o 40,8% mniej niż w roku 2022 oraz o 23,1% mniej względem roku poprzedniego (2023).

Oferta usług wsparcia świadczonych dla osób w kryzysie psychicznym skupia się na dwóch głównych filarach: zabezpieczenia społecznego oraz ochrony zdrowia. W ramach zabezpieczenia społecznego, główne wsparcie można uzyskać za pośrednictwem **Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Centrum Psychologiczno-Terapeutycznego w Świdnicy.**

Ponadto, istotnym wsparciem dla osób w kryzysie psychicznym jest **służba zdrowia.**

Do zadań realizowanych przez Gminę należy organizacja i **świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.** Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, jeśli osoba ta wymaga formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach również dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

Na przestrzeni lat 2022-2024 żaden mieszkaniec Gminy Świdnica nie korzystał z tego rodzaju wsparcia.

Podstawową instytucją zajmującą się w Gminie **wsparciem osób bezdomnych** jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje wszystkie ustawowe zadania Gminy, w zakresie wsparcia socjalnego mieszkańców.

Jego zadania koncentrują się na zapewnieniu podstawowych potrzeb życiowych, wsparciu w procesie wychodzenia z bezdomności oraz reintegracji społecznej.

“POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”

Program jest inicjatywą mającą na celu wsparcie organów prowadzących szkoły oraz placówki oświatowe w zapewnieniu uczniom dostępu do zdrowych i pełnowartościowych posiłków.

Program ten ma również na celu wsparcie osób potrzebujących w uzyskaniu ciepłego posiłku w domu.

Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłków w latach 2022-2024 uległa spadkowi na poziomie

31,7%

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku GOPS w Świdnicy przy współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej z Zielonej Góry przekazał **paczki żywnościowe dla 188 mieszkańców** Gminy.

Przeciwdziałanie bezrobociu

Na koniec 2024 roku w PUP w Zielonej Górze zarejestrowanych było **87 osób bezrobotnych** z terenu Gminy Świdnica - jednocześnie była to najwyższa liczba w analizowanym okresie.

Długotrwale bezrobotni stanowili w 2024 roku 23,0% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Świdnica - w tym samym roku ich udział był znacząco niższy niż w latach poprzednich.

Wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej powinno być kierowane przede wszystkim osób do 30 roku życia, jako że w 2024 roku stanowili oni aż 24,1% wszystkich osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

W 2024 roku pomoc z powodu bezrobocia otrzymały 84 rodziny z terenu Gminy. Na przestrzeni lat 2022-2024 odnotowano znaczący spadek w tym zakresie.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Podmiotami odpowiedzialnymi za upowszechnianie kultury na obszarze Gminy Świdnica są **Gminny Ośrodek Kultury** oraz **Gminna Biblioteka Publiczna**.

Na przestrzeni analizowanych lat zarówno w Gminie, jak i powiecie zielonogórskim odnotowano spadek w zakresie liczby czytelników, niemniej jednak tempo zmian na obszarze Gminy jest **zdecydowanie większe**.

Aktywność obywatelska

Zgodnie z danymi Departamentu Ekonomii Społecznej na terenie Gminy **nie funkcjonują** przedsiębiorstwa społeczne.

Współpraca z NGO's

W 2024 roku ustalono 3 zadania priorytetowe, które mogą być zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i tradycji,
- upowszechnianie działań w zakresie ochrony i promocji zdrowia.

W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich wskaźnik fundacji i stowarzyszeń na 1 000 mieszkańców w Gminie **zawsze przyjmował wyższe wartości** - w 2024 roku wynosił on 8,0, podczas, gdy w województwie kształtował się na poziomie 4.8.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z GOPS w Świdnicy z powodu niepełnosprawności **ulegała systematycznemu spadkowi**, gdyż w 2022 roku udzielono wsparcia 87 rodzinom, w 2023 roku – 64, a w 2024 roku – 50 rodzinom.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. **W 2024 roku usługami opiekuńczymi objęto 10 osób**, w 2023 roku – 10, natomiast w 2022 roku – 22 osoby, co wskazuje na spadek w tym zakresie.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Formą wsparcia kierowaną do osób na co dzień sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi jest „Opieka Wytchnieniowa”. Jej głównym celem jest zapewnienie czasowego zastępstwa opiekuna.

W 2024 wsparciem objęto 4 opiekunów poprzez zapewnienie im łącznie 70 dni opieki wytchnieniowej.

Gmina Świdnica bierze udział w programie „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”. W 2024 roku ze wsparcia asystenta skorzystało 22 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 20 osób, natomiast w 2022 roku – 10 osób.

Źródło: Sprawozdanie merytoryczne GOPS w Świdnicy za 2022, 2023 i 2024 rok

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywamy

STARZEJĄCYM SIĘ SPOŁECZEŃSTWEM.

W Gminie Świdnica odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym **w 2024 roku wyniósł 21,5%**, co oznacza wzrost w stosunku do 2022 roku o 1,4 pp. Na przestrzeni lat 2022-2024 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy **ulegał systematycznemu wzrostowi**.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są **domy pomocy społecznej**. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W latach 2023-2024 Gmina ponosiła odpłatność za pobyt 8 mieszkańców w DPS, natomiast w 2022 roku było to 6 osób.

Istotne znaczenie dla członków tej grupy mają również **usługi zdrowotne**.

W Gminie Świdnica w ramach aktywizacji najstarszych mieszkańców funkcjonuje **Klub Seniora** oraz **Gminna Rada Seniorów**.

Od 1 stycznia 2019 roku na terenie Gminy działalność prowadzi Dzienny Dom Pobytu Senior+, którego celem jest zapewnienie wsparcia w codziennym funkcjonowaniu dla 15 podopiecznych w wieku senioralnym.

PRIORYTETOWOŚĆ DZIAŁAŃ

PODSUMOWANIE OGÓLNE

Polityka prorodzinna oraz wspieranie rodziny

Mieszkańcy biorący udział w badaniu do głównych problemów dotyczących rodzin zaliczają bezradność i niesamodzielność osób starszych, uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży, ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, niewystarczające środki finansowe, uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy wśród dorosłych oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze rodziców.

Promocja i ochrona zdrowia

Znaczny odsetek mieszkańców Gminy dostrzega potrzebę poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia.

EDUKACJA PUBLICZNA

Edukacja publiczna nie jest obszarem, który w opinii mieszkańców powinien być priorytetowo rozwijany i finansowany na terenie Gminy Świdnica - znalazła się dopiero na 9 miejscu.

KULTURA, KULTURA FIZYCZNA ORAZ TURYSTYKA

Mieszkańcy ocenili dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na stosunkowo wysokim poziomie.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Średnio co trzeci mieszkaniec Gminy był członkiem organizacji pozarządowej lub współpracował w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją, natomiast 2/3 z ankietowanych angażowało się w działalność na rzecz swojej najbliższej okolicy.

NISKI PRIORYTET LUB BRAK WSKAZAŃ

- Ochrona środowiska
- Mieszkalnictwo wspomagane, treninowe

WSPIERANIE SENIORÓW I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Głównymi problemami powyższych grup są: samotność, izolacja, dyskryminacja, brak wsparcia ze strony rodziny, ograniczony dostęp do rehabilitacji, bariery architektoniczne (w miejscu zamieszkania i w miejscach publicznych) oraz niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI

Respondenci dostrzegają potrzebę organizowania szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, zapewnienia wsparcia w poszukiwaniu pracy, organizowania doradztwa zawodowego oraz inicjowanie powstawania nowych miejsc pracy. Ponadto ich zdaniem istotne jest utworzenie punktu pomocy doraźnej.

NAJWAŻNIEJSZE OBSZARY ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W OPINII MIESZKAŃCÓW

- Wspieranie osób starszych
- Pomoc psychologiczno-psychiatryczna dla dzieci
- Wspieranie osób z niepełnosprawnościami
- Pomoc społeczna
- Kultura, kultura fizyczna i turystyka
- Przeciwdziałanie bezrobociu

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY ŚWIDNICA

Polityka społeczna Gminy Świdnica może być prawidłowo i efektywnie wdrażana oraz rozwijana za pośrednictwem funkcjonujących na jej terenie jednostek samorządowych, pozarządowych, a także innych podmiotów realizujących działania na rzecz społeczności lokalnej. Wymienione niżej zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy, działają na rzecz poprawy jakości życia jej mieszkańców, a poszczególne z nich ukierunkowane są na konkretne problemy bądź grupy społeczne. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Urząd Gminy Świdnica,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze,
- Klub Seniora w Świdnicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze,
- Centrum Psychologiczno-Terapeutyczne w Świdnicy,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Posterunek Policji w Świdnicy,
- Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze,
- placówki oświatowe,
- instytucje kulturowe,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Są to instytucje oraz podmioty prowadzące działalność na rzecz lokalnej społeczności lub wspierające tego rodzaju działania. Współpraca między nimi odbywa się w ramach kooperacji międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Istotnym elementem są również zasoby osobowe, obejmujące przedstawicieli wspomnianych instytucji i podmiotów, wolontariuszy, lokalnych liderów oraz inne zaangażowane osoby. Świadczenie usług społecznych na rzecz mieszkańców Gminy może być realizowany także przy udziale i wsparciu sąsiednich gmin oraz powiatów, w oparciu o zasadę partnerskiej współpracy.

CELE I DZIAŁANIA

Na podstawie danych zastanych zawartych w dokumentach przekazanych przez Gminę Świdnica, określone zostały obszary systemu wsparcia, w zakresie których realizowany będzie *Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028*. Do każdego z obszarów opracowane zostały cele ogólne oraz szczegółowe, działania umożliwiające skuteczną realizację deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie oraz podmioty odpowiedzialne za realizację tych działań. Jasne określenie tych elementów pozwala na skuteczne planowanie, realizację i ocenę postępów, zapewniając, że działania deinstytucjonalizacyjne będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby mieszkańców i przyniosą oczekiwane rezultaty.

Rysunek 2. Kluczowe obszary wsparcia

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar I. Zapewnienie dogodnych warunków starzenia się poprzez rozwój dostępnych, środowiskowych form wsparcia i opieki domowej.				
Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Współpraca oraz udzielanie wsparcia rzeczowego i osobowego organizacjom i instytucjom wspierającym aktywność seniorów.	UG, GOPS, NGO, DDPS, KS, GOK, GBP	2025-2028
		Organizacja regularnych zajęć edukacyjnych i kursów dla seniorów.	UG, GOPS, NGO, DDPS, KS, GOK, GBP	2025-2028
		Kontynuacja prowadzenia placówek wspierających seniorów.	UG, DDPS, KS	2025-2028
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Zwiększenie umiejętności cyfrowych wśród seniorów poprzez realizację szkoleń, kursów i/lub warsztatów.	UG, GOPS, NGO, DDPS, KS, GOK	2025-2028
		Kontynuowanie usług teleopieki dla seniorów (opieka na odległość).	UG, GOPS	2025-2028
		Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat dostępnych usług i możliwości wsparcia dla seniorów.	UG, GOPS, NGO, DDPS, KS, GOK, GBP, CPT, placówki ochrony zdrowia	2025-2028
Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Inicjowanie wdrożenia i realizacji usług sąsiedzkich na terenie Gminy.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
		Organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych, dni zdrowia oraz regularnych konsultacji ze specjalistami.	UG, NGO, DDPS, KS, PIK, placówki ochrony zdrowia	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar I. Zapewnienie dogodnych warunków starzenia się poprzez rozwój dostępnych, środowiskowych form wsparcia i opieki domowej.				
		Wprowadzenie bezpłatnych usług transportowych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, NGO, lokalni przewoźnicy	2025-2028
		Edukacja zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia, poprzez realizację działań informacyjnych i kampanii społecznych.	UG, GOPS, placówki ochrony zdrowia	2025-2028
		Zwiększenie zakresu świadczonych na terenie Gminy usług opiekuńczych.	GOPS	2025-2028
		Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Utworzenie wolontariatu działającego na rzecz seniorów.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Organizacja integracyjnych zajęć międzypokoleniowych w formie spotkań dzieci uczęszczające do przedszkoli i uczniów szkół z beneficjentami organizacji działających na rzecz seniorów.	UG, GOPS, KS, DDPS, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar II. Wzmacnianie samodzielności i udziału społecznego osób z niepełnosprawnościami.				
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028
		Organizacja lokalnych wydarzeń i projektów integracyjnych.	UG, GOPS, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028
		Organizowanie zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	UG, NGO, placówki oświatowe	2025-2028
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Tworzenie partnerstw z lokalnymi szkołami i organizacjami w celu wspólnej organizacji programów edukacyjnych i szkoleń, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UG, NGO, PUP, placówki oświatowe	2025-2028
		Zainicjowanie utworzenia Warsztatu Terapii Zajęciowej.	NGO, GOPS	2025-2028
		Organizowanie i promocja szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnością.	UG, GOPS, NGO, PUP	2025-2028
		Realizacja działań zachęcających lokalnych pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością.	UG, GOPS, PUP, NGO	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar II. Wzmacnianie samodzielności i udziału społecznego osób z niepełnosprawnościami.				
		Inicjowanie utworzenia przedsiębiorstwa społecznego (np. spółdzielni społecznej) na terenie Gminy Świdnica.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Kontynuowanie realizacji programów AOON oraz „Opieka Wytchnieniowa”.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
		Organizacja szkoleń i warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.	GOPS, NGO	2025-2028
		Organizacja kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, CPT, NGO	2025-2028
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Modernizacja infrastruktury w budynkach użyteczności publicznej.	UG	2025-2028
		Dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UG	2025-2028
		Zainicjowanie wprowadzenia usługi „door to door” dla osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS	2025-2028
		Organizowanie i udział w kampaniach informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, GOK, NGO, GBP, placówki oświatowe	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar II. Wzmacnianie samodzielności i udziału społecznego osób z niepełnosprawnościami.				
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Utworzenie wolontariatu działającego na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
		Organizacja cyklicznych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Organizacja spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	UG, GOPS, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028

Obszar III. Tworzenie bezpiecznego systemu wsparcia rodzin i dzieci zagrożonych wykluczeniem oraz rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Organizacja warsztatów edukacyjnych dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.	GOPS, placówki oświatowe	2025-2028
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UG, GOK, GBP, NGO, placówki oświatowe	2025-2028
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Zapewnienie wsparcia psychologicznego członkom rodzin będących w kryzysie poprzez poradnictwo i kierowanie ich do odpowiednich placówek zapewniających pomoc długoterminową.	GOPS, CPT, PIK, placówki oświatowe	2025-2028
3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz zintensyfikowane działania edukacyjne.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	ZI, GKRPA, GOPS, UG, NGO, PP, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2028
		Organizowanie, prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UG, GOPS, PP, PIK, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	2025-2028
		Udostępnianie baz danych zawierających informacje na temat istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UG, GOPS, ZI, GKRPA, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar III. Tworzenie bezpiecznego systemu wsparcia rodzin i dzieci zagrożonych wykluczeniem oraz rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.				
		Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	ZI	2025-2028
		Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	ZI, GOPS, PCPR, UG	2025-2028
		Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	ZI, PP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	2025-2028
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej.	Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa.	GOPS, PCPR	2025-2028
		Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego m.in. poprzez realizację kampanii informacyjnych i działania w lokalnych mediach.	UG, GOPS	2025-2028
Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży.				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych	Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci pochodzących z rodzin z dysfunkcjami, np. w formie świetlic środowiskowych.	UG, GOPS, NGO	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar III. Tworzenie bezpiecznego systemu wsparcia rodzin i dzieci zagrożonych wykluczeniem oraz rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.				
	zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.			
2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Kontynuacja działalności żłobka gminnego na terenie Gminy i tworzenie nowych placówek.	UG, NGO	2025-2028
3.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Udostępnienie miejsc sprzyjających rekreacji, wypoczynkowi i aktywności fizycznej dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	UG, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028
		Realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	UG, GOPS, NGO, GOK, GBP, placówki oświatowe	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar IV. Budowanie lokalnego systemu wsparcia zdrowia psychicznego.				
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Organizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp.	UG, GOPS, GKRPA, NGO, CPT, GOK, GBP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2028
		Organizowanie programów, warsztatów i wykładów dotyczących zdrowego stylu życia, obejmujących zdrowie fizyczne oraz psychiczne.	UG, GOPS, NGO, CPT, placówki oświatowe	2025-2028
		Zakup i rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej materiałów edukacyjnych o tematyce zdrowotnej.	UG, GOPS, CPT, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2028
2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Realizacja programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców.	UG, GOPS, GKRPA, CPT, placówki oświatowe	2025-2028
		Wprowadzenie programów zdrowia psychicznego obejmujących szkolenia i wsparcie psychologiczne.	UG, GOPS, CPT, placówki oświatowe	2025-2028
Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Zapewnienie bezpłatnego wsparcia specjalistycznego, terapeutycznego i interwencyjnego.	GOPS, ZI, GKRPA, NGO, CPT, PIK, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar IV. Budowanie lokalnego systemu wsparcia zdrowia psychicznego.				
		Rozwój ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	UG, GOPS	2025-2028
		Nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się działaniami w zakresie zdrowia psychicznego.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Zapewnienie możliwości uczestnictwa w działaniach aktywizujących społecznie i zawodowo.	NGO, PUP	2025-2028

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar V. Zwiększenie skuteczności działań na rzecz wychodzenia z bezdomności poprzez rozwój usług i reintegrację.				
Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Udzielanie pomocy i wsparcia materialnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.	UG, GOPS	2025-2028
		Zainicjowanie działań w celu utworzenia mieszkań wspomaganych i/lub treningowych dla osób znajdujących się w kryzysowej sytuacji.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Zapewnienia schronienia osobom tego pozbawionym z terenu Gminy.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
		Podjęcie inicjatyw w celu utworzenia placówek mających wspierać osoby będące w kryzysie ubóstwa lub bezdomności na terenie Gminy, np. schronisko, ogrzewalnia, jadłodajnia, lodówka społeczna.	UG, GOPS, NGO	2025-2028
Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym				
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Prowadzenie pracy socjalnej i zapewnienie wsparcia terapeutycznego (psycholog, terapeuta uzależnień itp.).	UG, GOPS, NGO, CPT	2025-2028

REALIZACJA PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI

Wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie Gminy Świdnica jest przedsięwzięciem strategicznym, mającym na celu dostosowanie systemu wsparcia do współczesnych potrzeb społecznych. Proces ten, polegający na przejściu od dużych, scentralizowanych instytucji do bardziej zindywidualizowanych i lokalnie dostępnych form wsparcia, wymaga skoordynowanych działań na wielu poziomach. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie założeń ujętych w Planie powinny być władze Gminy (w tym Wójt oraz Urząd Gminy, jak i wszystkie jego jednostki organizacyjne), jako że są głównym inicjatorem planowanych działań, stając się tym samym głównym elementem struktury o charakterze organizacyjnym. W procesie wdrażania należy jednak wyróżnić oraz nadać odpowiednie zadania osobom bądź jednostkom.

W procesie realizacji dokumentu podkreśla się kluczową rolę mieszkańców, będących głównym adresatem planowanych działań. Wskazane cele oraz zadania mają na celu poprawić warunki życia oraz stanowić odpowiedź na potrzeby zdiagnozowane w trakcie badania ankietowego, będącego nieodzownym elementem prowadzenia właściwej polityki rozwojowej. Odbiorcy działań to także realizatorzy planowanych usług, czyli osoby i podmioty uznawane za wykonawców, wśród których można wymienić m.in.: przedstawicieli JST, członków NGO oraz (ponownie) mieszkańców Gminy (np. w ramach usług pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu).

Aby skutecznie zrealizować cele deinstytucjonalizacji i zapewnić trwałe korzyści dla mieszkańców, niezbędne jest powołanie Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie tego Planu. Zespół odpowiedzialny za wdrażanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica powinien składać się ze specjalistów z różnych dziedzin, w tym m.in. przedstawicieli UG, placówek oświatowych, ośrodków kultury, sportu i rekreacji, placówek ochrony zdrowia, GKRPA, ZI oraz pracowników socjalnych.

Sukcesywna realizacja przyjętych założeń uwarunkowana jest klarownym podziałem obowiązków, a także ścisłą współpracą wszystkich jednostek zaangażowanych w działania rozwojowe Gminy. Zespół odgrywa kluczową rolę w realizacji strategii mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że dane zadania i funkcje może sprawować cały Zespół lub mogą być one podzielone na poszczególne, najbardziej kompetentne w danym zakresie osoby. Podmiotami pomocniczymi we wdrażaniu Planu powinny być:

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

- placówki oświatowe z obszaru Gminy,
- placówki ochrony zdrowia,
- instytucje kultury, sportu i rekreacji,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom Pobytu Senior+,
- Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze,
- przedstawiciele sektora pozarządowego.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów wskazanych w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028 jest ich finansowanie. Aby określić w sposób realny koszty realizacji niniejszego Planu należy uwzględnić wydatki na realizowane obecnie usługi społeczne. W tym celu, poniżej przedstawione zostały środki finansowe wydatkowane w zakresie pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej Gminy w 2024 roku.

Tabela 4. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie Gminy Świdnica [zł]

Ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
139 999	3 093 042	7 596	13 516	4 056 449	7 310 602

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Wdrażanie i realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028 będą finansowane ze środków własnych Gminy, a także środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028 podlega monitoringowi, umożliwiającemu sprawdzanie postępów i ocenę skuteczności procesu przenoszenia działań z instytucji do środowiska lokalnego. Jest to możliwe poprzez analizę warunków życia mieszkańców, dostępności wsparcia społecznego i efektywności inicjatyw wspierających autonomię i integrację społeczną. Dzięki systemowi monitoringowi, Gmina ma możliwość skutecznego zarządzania deinstytucjonalizacją, dostosowując środki rzeczowe oraz osobowe do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i aktywnie śledząc osiągnięcia w kierunku bardziej zindywidualizowanych form wsparcia społecznego. Monitoring Planu ma na celu kontrolę zgodności realizowanych zadań z założeniami, utrzymywanie wyznaczonych kierunków wprowadzania zmian oraz umożliwienie ewentualnej korekty zaplanowanych działań. W ramach monitoringu sporządzany będzie roczny Raport z realizacji Planu.

Celem ewaluacji jest natomiast oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów.

Tabela 5. Wskaźniki monitoringu

Obszar I. Zapewnienie dogodnych warunków starzenia się poprzez rozwój dostępnych, środowiskowych form wsparcia i opieki domowej.		
Cel ogólny nr 1. Aktywizacja i podtrzymywanie samodzielności osób starszych		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Podtrzymanie aktywności społecznej i integracji osób starszych.	Liczba placówek wspierających aktywność seniorów, typu Dzienny Dom Pobytu Senior+, Klub Seniora itp.
		Liczba zorganizowanych zajęć/kursów itp.
		Liczba zajęć organizowanych przez placówki wspierające seniorów (m.in. DDPS, Klub Seniora).
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Liczba zrealizowanych kursów wspierających zwiększanie umiejętności cyfrowych osób starszych.
		Liczba osób objętych wsparciem w formie teleopieki.
		Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych na temat dostępnych usług i wsparcia dla seniorów.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Cel ogólny nr 2. Likwidacja barier społecznych i promowanie równości społecznej dla seniorów		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Poprawa dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich.
		Liczba zorganizowanych działań z zakresu profilaktyki zdrowia (bezpłatne badania, dni zdrowia, konsultacje ze specjalistami itp.).
		Liczba osób korzystających z bezpłatnych usług transportowych.
		Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i informacyjnych z zakresu zdrowego stylu życia.
		Liczba zrealizowanych godzin w zakresie usług opiekuńczych.
		Liczba szkoleń/seminariów itp., w których uczestniczyła kadra świadcząca usługi opiekuńcze z terenu Gminy.
2.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz seniorów.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób starszych.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy seniorom.
3.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby seniorów.	Liczba zorganizowanych międzypokoleniowych zajęć integracyjnych.

Obszar II. Wzmacnianie samodzielności i udziału społecznego osób z niepełnosprawnościami.		
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie aktywności społecznej i wsparcie w samodzielności osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	Liczba podjętych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, we współpracy z sektorem pozarządowym.
		Liczba zorganizowanych akcji, wydarzeń i projektów integracyjnych.
		Liczba zorganizowanych zajęć sportowych/rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.
2.	Rozwój aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Liczba formalnych partnerstw zawartych z lokalnymi szkołami i organizacjami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek reintegracji społeczno-zawodowej.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

		Liczba zorganizowanych szkoleń zwiększających zakres wiedzy i umiejętności zawodowych osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba podjętych działań w celu zachęcenia pracodawców do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy przedsiębiorstw społecznych.
Cel ogólny nr 2. Eliminowanie barier i promocja równości społecznej dla osób z niepełnosprawnościami		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz nowoczesnych form wsparcia.	Liczba osób korzystających z programów „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.
		Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla opiekunów osób z niepełnosprawnością.
		Liczba zrealizowanych kampanii zdrowotnych, warsztatów i programów profilaktycznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
2.	Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej.
		Liczba zrealizowanych działań mających na celu dostosowanie miejsc rekreacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba działań inicjujących wprowadzenie usługi „door to door”.
		Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych i edukacyjnych zwiększających świadomość na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3.	Angażowanie społeczności lokalnej w działania wolontaryjne na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób zaangażowanych w wolontariat na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
		Liczba zorganizowanych akcji wolontaryjnych zrzeszających społeczność w ramach pomocy osobom z niepełnosprawnościami.
4.	Przeciwdziałanie stereotypom i zwiększanie wrażliwości młodych mieszkańców Gminy na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.	Liczba spotkań dzieci i młodzieży z członkami i beneficjentami organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Obszar III. Tworzenie bezpiecznego systemu wsparcia rodzin i dzieci zagrożonych wykluczeniem oraz rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.		
Cel ogólny nr 1. Wzmocnienie działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny, w tym rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedni i samodzielny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.	Liczba organizowanych warsztatów dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.
		Liczba zorganizowanych działań promujących dobre praktyki wychowawcze.
2.	Wsparcie psychologiczne dla rodzin w kryzysie.	Liczba godzin, w których członkowie rodzin będących w kryzysie mieli możliwość skorzystać z poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapeutycznego itp.
3.	Zmniejszenie skali przemocy domowej poprzez poprawę dostępu do opieki środowiskowej, wsparcia psychologicznego oraz zintensyfikowane działania edukacyjne.	Liczba osób doznających przemocy, objętych poradnictwem, interwencją kryzysową, pomocą medyczną.
		Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej/liczba kampanii, w których Gmina uczestniczyła.
		Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych.
		Liczba osób stosujących przemoc domową, biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych.
		Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.
4.	Intensyfikacja i wzmocnienie działań na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej.	Liczba działań podjętych w celu powstania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzinnej pieczy zastępczej.
		Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych i działań podjętych w lokalnych mediach.
Cel ogólny nr 2. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi dzieci i młodzieży		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zapewnienie dostępu do dodatkowego wsparcia edukacyjnego oraz opiekuńczego dla dzieci, szczególnie tych zmagających się z różnego rodzaju trudnościami.	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
		Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez PWD.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

2.	Pomoc rodzinom w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym i młodszym oraz umożliwienie rodzicom powrót na rynek pracy.	Liczba placówek typu żłobki, kluby dziecięce funkcjonujących na terenie Gminy.
3.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, sprzyjających aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia.	Liczba miejsc, w których realizowane są różnego rodzaju formy animacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Liczba zorganizowanych wydarzeń i aktywności.

Obszar IV. Budowanie lokalnego systemu wsparcia zdrowia psychicznego.		
Cel ogólny nr 1. Zwiększenie świadomości na temat zdrowego stylu życia i promocja zdrowia psychicznego		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Edukowanie społeczności lokalnej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zdrowia psychicznego.	Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych prowadzonych na temat zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowia psychicznego itp. Liczba zorganizowanych programów edukacyjnych, warsztatów i wykładów. Liczba dystrybuowanych materiałów edukacyjnych.
2.	Wsparcie społeczności gminnej w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży oraz rodziców. Liczba wprowadzonych programów zdrowia psychicznego.
Cel ogólny nr 2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, szczególnie dla osób w kryzysie psychicznym		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Usprawnienie dostępności do usług zdrowotnych, szczególnie w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba zrealizowanych usług zdrowotnych świadczonych na terenie Gminy. Liczba godzin, w których realizowane było wsparcie terapeutyczne i interwencyjne dla mieszkańców Gminy. Liczba działań podjętych na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców Gminy, we współpracy z sektorem pozarządowym.
2.	Włączenie społeczne osób chorujących psychicznie i w kryzysie psychicznym.	Liczba uczestników działań aktywizujących społecznie/zawodowo.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028

Obszar V. Zwiększenie skuteczności działań na rzecz wychodzenia z bezdomności poprzez rozwój usług i reintegrację.		
Cel ogólny nr 1. Działania zapobiegawcze względem ubóstwa oraz zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Zmniejszenie wskaźnika ubóstwa poprzez poprawę warunków życia mieszkańców Gminy.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
		Liczba działań mających na celu utworzenie mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy.
2.	Zapewnienie sprawnej i natychmiastowej pomocy osobom zagrożonym bezdomnością.	Liczba osób bezdomnych korzystających z różnych form schronienia.
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek wspierających osoby będąc w kryzysie ubóstwa lub bezdomności.
Cel ogólny nr 2. Szeroki zakres wsparcia osób w kryzysie bezdomności, umożliwiający powrót do samodzielności i uczestnictwa w życiu społecznym		
Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźniki
1.	Wypracowanie kompleksowego modelu udzielania wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały z pracy socjalnej oraz wsparcia terapeutycznego.

PODSUMOWANIE

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028 stanowi początek zmian w zakresie tradycyjnie rozumianych usług społecznych na inicjatywy, które poprzez swoje indywidualne dostosowania oraz personalizację mogą w precyzyjny sposób zaspokoić potrzeby lokalnej społeczności. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Świdnica opracowana na podstawie danych zastanych oraz wyników badania ankietowego, ukazuje ją jako spójnie działającą i otwartą na potrzeby swoich mieszkańców jednostkę administracyjną, co stanowi potencjał do wdrożenia na jej terenie idei deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Określone w Planie obszary, cele oraz działania wyznaczają podwaliny w kierunku rozwoju Gminy, natomiast przypisane do nich zadania stanowią zakres inicjatyw, których podjęcie umożliwi realizację niniejszego Planu. Wdrażanie oraz kontrolowanie tego procesu będzie możliwe dzięki precyzyjnie określonym wskaźnikom monitoringowym, a systematyczny monitoring zapewni możliwość adaptacji Planu do zmieniających się warunków społecznych.

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica będzie kompleksowym i wieloaspektowym przedsięwzięciem, przez co wymaga skoordynowanych działań na różnych poziomach. Wdrożenie proponowanych działań przyczyni się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia społeczności lokalnych oraz stworzenia warunków, które pozwolą na pełne uczestnictwo wszystkich obywateli w życiu społecznym, niezależnie od ich sytuacji życiowej. Plan ten jest fundamentem do dalszych działań i innowacji, mających na celu stale podnosić standardy życia i wsparcia w Gminie.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
2. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.
5. Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023-2026.
6. Sprawozdanie merytoryczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. Zm.).

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023.....	7
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w Gminie Świdnica w latach 2021-2023 (w procentach)	7
Tabela 3. Saldo migracji w Gminie Świdnica w latach 2021-2023.....	8
Tabela 4. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie Gminy Świdnica [zł]	31
Tabela 5. Wskaźniki monitoringu.....	32

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba osób zamieszkujących Gminę Świdnica w latach 2021-2023	6
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Świdnica na przestrzeni lat 2021-2023	6

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Świdnica na tle powiatu zielonogórskiego, województwa lubuskiego i całej Polski	5
Rysunek 2. Kluczowe obszary wsparcia	18

Uzasadnienie

W 2025r. Gmina Świdnica przystąpiła do wykonania i wdrożenia Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Świdnica oraz utworzenia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na terenie Gminy Świdnica na lata 2025-2028.

W wyniku podjętych prac powstał dokument określający kierunki i działania, które należy wdrożyć na terenie gminy Świdnica w celu sprawnego wejścia na drogę przemian deinstytucjonalnych w lokalnej polityce społecznej.

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian lokalnych polityk społecznych, w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych. Wynika to ze zmian w strukturze społecznej, starzejącej się populacji, przeobrażeń na rynku pracy, wyzwań pieczy zastępczej i nowych wyzwań zdrowotnych i ekologicznych oraz bezdomności itp.

Proces ten polega na rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią „niezależne życie” osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Świdnica na lata 2025-2028 jest koncepcją zmian w obszarze objętym deinstytucjonalizacją i wyznacza kierunki polityki społecznej. Głównym celem planu jest uruchomienie nowych usług w środowiskach lokalnych poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych w Świdnicy, które pozwoli rozwijać usługi w sposób systemowy zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji.

Centrum Usług Społecznych powstanie poprzez przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy i będzie zapewniało kompleksowo mieszkańcom gminy Świdnica dostęp do nowej i wysokiej jakości usług społecznych na poziomie lokalnym, ponadto pozwoli to jednocześnie pozyskiwać środki zewnętrzne na ich świadczenie.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.